

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему «Особливості іміджевої політики Великої Британії на
міжнародній арені в умовах Brexit»**

Виконала: магістрантка II курсу, групи 8.2919
спеціальності 291 міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії
освітньої програми країнознавство
Розбицька Юлія Олександрівна

Керівник: доцент кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин, доцент, к.і.н.
_____ Черкасов С.С.

Рецензент: завідувачка кафедри всесвітньої
історії та міжнародних відносин, доцент, к.і.н.
_____ Маклюк О.М.

Запоріжжя
2020 рік

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет історичний

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

Освітній рівень другий (магістерський)

Спеціальність 291 міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Освітня програма країнознавство

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувачка кафедри всесвітньої
історії та міжнародних відносин
Маклюк О.М.**

«___» _____ 2020 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ
Розбицькій Юлії Олександрівні**

1. Тема роботи: «Особливості іміджевої політики Великої Британії на міжнародній арені в умовах Brexit», керівник роботи доц., к.і.н. Черкасов Станіслав Сергійович, затверджені наказом ЗНУ від «30» квітня 2020 року № 505-с.

2. Строк подання студентом роботи: 11 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи:

Смирнова И. С. Национальный и международный имидж британской политической элиты и ее лидеров: особенности функционирования и влияние на современный политический процесс: автореф. дис. ... д-ра політ. наук: спец. 23.00.02. Санкт-Петербург, 2006. 409 с.; Mr Major's Joint Press Conference with Chancellor Kohl – 11 March 1991. URL: <http://www.johnmajorarchive.org.uk/1991/mr-majors-joint-press-conference-with-chancellor-kohl-11-march-1991/>. (Last accessed: 11.07.2020); President of Ukraine. We note a new chapter in relations between Ukraine and the United Kingdom. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/vidznachayemo-novu-glavu-u-vidnosinah-mizh-ukrayinoyu-ta-vel-64405>. (Last accessed: 25.11.2020); The historical evolution of EU-UK relations. URL: <https://www.consilium.europa.eu/fr/documents-publications/library/library-blog/posts/the-historical-evolution-of-eu-uk-relations/#>. (Last accessed: 13.05.2020); UK international priorities. URL: <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Politics/documents/2003/12/02/FCOStrategyFullFinal.pdf>. (Last accessed: 13.10.2020).

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити стан наукової розробки проблеми, надати

характеристику джерельної бази і методології дослідження; дослідити самовизначення політичної ролі Британії на міжнародній арені на основі офіційних документів; розкрити стратегічні напрями іміджевої політики Великої Британії; дати оцінку інформаційній складовій іміджу Сполученого Королівства; простежити іміджеву складову взаємовідносин Британії та ЄС; з'ясувати генезу конфлікту іміджевого позиціонування у взаємовідносинах Британії та ЄС; надати прогностичну оцінку розвитку іміджевої стратегії Великої Британії.

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Завдання видав	Завдання прийняла	Дата
		Підпис	Підпис	
Вступ	Черкасов С.С., доц., к.і.н.			22.05.2020
Розділ 1	Черкасов С.С., доц., к.і.н.			07.05.2020
Розділ 2	Черкасов С.С., доц., к.і.н.			12.07.2020
Розділ 3	Черкасов С.С., доц., к.і.н.			05.08.2020
Розділ 4	Черкасов С.С., доц., к.і.н.			27.09.2020
Висновки	Черкасов С.С., доц., к.і.н.			15.10.2020

6. Дата видачі завдання 17 лютого 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Розробка теми магістерської роботи	жовтень 2019 р.	<i>виконано</i>
2.	Складання змісту дипломної роботи	лютий 2020 р.	<i>виконано</i>
3.	Пошук необхідних джерел та літератури	березень 2020 р.	<i>виконано</i>
4.	Написання вступу	травень 2020 р.	<i>виконано</i>
5.	Написання першого розділу	травень 2020 р.	<i>виконано</i>
6.	Написання другого розділу	липень 2020 р.	<i>виконано</i>
7.	Написання третього розділу	серпень 2020 р.	<i>виконано</i>
8.	Написання четвертого розділу	вересень 2020 р.	<i>виконано</i>
9.	Оформлення висновків	жовтень 2020 р.	<i>виконано</i>
10.	Оформлення списку використаних джерел та літератури	жовтень 2020 р.	<i>виконано</i>

11.	Написання рефератів іноземними мовами	листопад 2020 р.	<i>виконано</i>
12.	Написання аналітичної довідки	листопад 2020 р.	<i>виконано</i>
13.	Оформлення технічного завдання	листопад 2020 р.	<i>виконано</i>
14.	Кінцеве оформлення магістерської роботи	листопад 2020 р.	<i>виконано</i>

Студент _____ Розбицька Ю.О.

Керівник роботи (проекту) _____ Черкасов С.С.

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ Черкасов С.С.

ОСОБЛИВОСТІ ІМІДЖЕВОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ В УМОВАХ BREXIT

Кваліфікаційна робота складається з 118 сторінок, містить 19 джерел, 55 монографій і статей.

У роботі найчастіше зустрічаються такі категорії та поняття як Велика Британія, європейська спільнота, Консервативна партія, Сполучене Королівство, Європейський Союз, Брекзит, референдум, євроскептицизм.

Об'єктом дослідження є зовнішня політика Великої Британії на сучасному етапі.

Предметом дослідження є особливості іміджевої політики Великої Британії на міжнародній арені в умовах Brexit.

Мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати особливості реалізації і трансформації іміджевої складової Британії на тлі проблемних відносин з ЄС від самого початку та до моменту настання кризи.

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена через недостатнє висвітлення саме цієї проблематики в українських та закордонних політологічних та аналітичних роботах. Необхідність її наукової розробки та детального вивчення полягає у доповненні та систематизації знань про іміджеву складову як головний компонент політики Великої Британії та її вплив на відносини з Європейським Союзом на міжнародній арені.

Основні висновки, до яких дійшов автор такі:

Британська винятковість від самого свого початку породила уявлення про те, що саме вона є такою особливою та унікальною, яка відрізняється від усіх інших країн світу. Носії влади в обличчі прем'єр-міністрів Великої Британії, які провадять основну політику, є найбільш характерним проявом ідентифікації держави та певним образом у суспільстві. Національний імідж цієї держави представляє собою повагу до цінностей, традицій та законів, які являють певну систему, що створює певний образ держави для міжнародної спільноти.

Наразі, Велика Британія найяскравіше проявляє політику культурної дипломатії та впевнено стверджує, що є взірцем для кожної країни. Сполучене Королівство розвиває свій бренд, надає авторитетності країні, створює певний імідж на зовнішньому ринку, підвищує свій престиж у порівнянні з іншими. Країна розвивається в таких галузях як освітня, туристична, спортивна, культурна, наукова та технологічна, що демонструє конкретну значимість Великої Британії на міжнародній арені, покращують та просувають її імідж, надають більше впізнаваності як бренду. Внаслідок такої політичної стратегії, Велика Британія просуває фундаментальні цінності, ідеї, презентуючи своє ім'я та свій бренд в глобальному контексті.

Підбиваючи підсумки прем'єрства усіх лідерів в країні впродовж становлення відносин між Європейським Союзом і Великою Британією, можна навести основні причини брекзиту, серед яких міграційна політика, якої дуже остерігалася Британія через наплив мігрантів, що буде додатковим навантаженням на бюджет країни; неймовірно важливою причиною було питання внесків в бюджет Союзу, де країна сплачувала більше всіх, але не маючи при цьому якихось переваг; власна культура та традиції, інакші від досвіду континенту, є її моделлю чистого парламентаризму, її імперського минулого, її цінностей, від яких Британія не вважала за потрібним відмовлятися та віддавати прерогативу приймати рішення ЄС.

В сучасних реаліях дуже важко спрогнозувати майбутнє становище між Великою Британією та Європою, а особливо не ясним в цій ситуації є розуміння того, чи отримає виграш від цих обставин Британія, або ж все-таки в основному програє від виходу з Європейського Союзу. Якщо Британія у коротші строку візьметься серйозно до вироблення нагального рішення, то цілком ймовірно, що досягти компромісу та балансу все ж таки вдасться, що дасть змогу їй знову відновити свої позиції в регіоні. Найзручнішим варіантом для кооперації між ними буде задоволення британських вимог, але, при цьому, не підриваючи основи європейського проекту політичної інтеграції.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА, МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ ІМІДЖЕВОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ	8
1.1. Джерельна база дослідження.....	8
1.2. Методи дослідження.....	15
1.3. Стан наукової розробки проблеми іміджевої політики Великої Британії.....	18
РОЗДІЛ 2. ПОЗИЦІОНУВАННЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЯК ЄВРОПЕЙСЬОГО ЛІДЕРА	23
2.1. Самовизначення політичної ролі Британії на міжнародній арені на основі офіційних документів.....	23
2.2. Стратегічні напрями іміджевої політики Великої Британії.....	30
2.3. Інформаційна складова іміджу Сполученого Королівства.....	38
РОЗДІЛ 3. ІМІДЖЕВЕ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ У КОНТЕКСТІ БРЕКЗИТУ	44
3.1. Іміджева складова взаємовідносин Британії та ЄС.....	44
3.2. Генеза конфлікту іміджевого позиціонування у взаємовідносинах Британії та ЄС.....	54
3.3. Прогностична оцінка розвитку іміджевої стратегії Великої Британії.....	70
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	86
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	95
Реферати іноземною мовою.....	95
Аналітична довідка.....	109

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЄС – Європейський Союз

ЄЕС – Європейське економічна спільнота

СК – Сполучене Королівство

СОТ – Світова Організація Торгівлі

ООН – Організація Об'єднаних Націй

КПВБ – Консервативна партія Великої Британії

ЛПВБ – Лейбористська партія Великої Британії

ПНСК – Партія незалежності Сполученого Королівства

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в тому, що конкретно процесом поетапного становлення іміджевої складової Великої Британії до цього часу майже ніхто не займався, або ж приділяв цьому лише трохи уваги в інших наукових працях, зосереджуючи усю увагу на інших векторах розвитку Сполученого Королівства на політичній арені. Наразі ця проблематика не є достатньо висвітленою в сучасні дні та потребує детальних напрацювань.

У сучасному світі держави перебувають у тісному політичному зв'язку один з одним, тому, таке поняття як імідж є обов'язковим компонентом стратегічного здобутку держави. Оскільки, політика як суспільне явище носить різноплановий характер та означає постійне переплетіння відносин однієї держави з іншими націями, важливим тут постає іміджевий характер, який не тільки характеризує образ та формує репутацію держави, а й розповсюджується на відносини з другими країнами. Відтак, роздивляючись поетапне будівництво взаємовідносин між Великою Британією та Європейським Союзом, першочергової ваги набуває питання формування іміджу та образу СК на світовому просторі, від чого залежить яким чином її будуть сприймати інші гравці міжнародної арени.

З огляду на історію, британське співтовариство завжди позиціонувало себе як найпотужнішого лідера, який має власний індивідуальний статус серед інших країн світу. Внаслідок цієї причини, складність у відносинах з Європейським Союзом прослідковується на кожному з етапів пошуку вірогідної моделі співробітництва між обома міжнародними акторами. Ще з самого початку будівництва стосунків з Європою, Велика Британія з певною обережністю відносилась до інтеграційного процесу, яка мала власні принципи та правила, що суперечило національним поглядам та ідентичності британців. Попри весь історичний час, Велика Британія не змогла вгамувати свої імперські замашки та не припиняла боротьбу як всередині європейського угруповання, так і поза його межами. В результаті чого, не в змозі знайти спільних важелів для співробітництва та існування в одній системі, зробило

неминучим та невідкладним крок для виходу Сполученого Королівство з європейського простору. Відтак, в думках багатьох представників Великої Британії почали формуватися власні ідеї та моделі побудови свого майбутнього.

Актуальним є розгляд та аналіз іміджевої складової як важливої ланки всієї політики Великої Британії в глобальному контексті.

Розглядаючи іміджеву політику Британії на міжнародній арені в умовах її виходу з ЄС, за доцільним є висвітлення самого поняття брекзит, його наслідків та його доскональне вивчення.

В даній роботі розглядаються ключові моменти та зміни в іміджі СК на основі прийняття офіційних документів, що відіграло важливу роль в становленні британських відносин з Європою, та реалізація власної іміджевої політики Британії.

Об'єктом дослідження є зовнішня політика Великої Британії на сучасному етапі.

Предметом дослідження є особливості іміджевої політики Великої Британії на міжнародній арені в умовах Brexit.

Мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати особливості реалізації і трансформації іміджевої складової Британії на тлі проблемних відносин з ЄС від самого початку та до моменту настання кризи.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

- визначити стан наукової розробки проблеми, надати характеристику джерельної бази і методології дослідження;
- дослідити самовизначення політичної ролі Британії на міжнародній арені на основі офіційних документів;
- розкрити стратегічні напрями іміджевої політики Великої Британії;
- дати оцінку інформаційній складовій іміджу Сполученого Королівства;
- простежити іміджеву складову взаємовідносин Британії та ЄС;
- з'ясувати генезу конфлікту іміджевого позиціонування у взаємовідносинах Британії та ЄС;

– надати прогностичну оцінку розвитку іміджевої стратегії Великої Британії.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період переговорного процесу стосовно перегляду умов щодо членства в Європейському Союзі, початковий етап підготовки референдуму, вихід Великої Британії з європейської спільноти. Нижня хронологічна межа – 2015 рік – обумовлена певними історичними обставинами, а саме: прем'єрство Девіда Кемерона, головним питанням в політиці якого постало вирішення місця Великої Британії в системі європейських цінностей: подальше членство чи майбутній вихід.

Верхня хронологічна межа – 2016-2019 рр., коли вперше проводиться референдум щодо перебування Британії у складі Європейського Союзу, прихід до влади Бориса Джонсона, прийняття Закону щодо виходу, перехідний етап для пошуку майбутньої моделі кооперації між світовими гравцями, трансформація зовнішньополітичних відносин Великої Британії з континентальною Європою.

Географічні межі дослідження охоплюють територію Великої Британії в межах державних кордонів, території країн Європейського Союзу та США.

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена через недостатнє висвітлення саме цієї проблематики в українських та закордонних політологічних та аналітичних роботах. Необхідність її наукової розробки та детального вивчення полягає у доповненні та систематизації знань про іміджеву складову як головний компонент політики Великої Британії та її вплив на відносини з Європейським Союзом на міжнародній арені.

Структура дипломної роботи підпорядкована меті та завданням дослідження, побудована за проблемно-хронологічним принципом. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів (дев'яти підрозділів), висновків, списку використаних джерел та літератури. Обсяг

основної частини роботи складає 82 сторінки машинописного тексту, загальний обсяг магістерської роботи – 118 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА, МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ ІМІДЖЕВОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

1.1. Джерельна база дослідження

Джерельна база дослідження містить офіційні носії інформації щодо теми наукового дослідження, які знаходяться у вільному та доступному користуванні. Джерельну базу дипломної роботи складають джерела, написані як українською, російською так і англійською мовах. Усі джерела знаходяться в електронному доступі у мережі Інтернет.

Основою для проведення даного дослідження послужили британські газети, журнали, політичні та новинні сайти, головна увага в яких приділялася розкриттю політичної діяльності прем'єр-міністрів Британії, що формулювало таким чином національний і міжнародний імідж; інтерв'ю, офіційні виступи британських політичних діячів, що довели важливість конкретної ролі іміджевої складової в прийнятті політичних рішень для країни та меморандуми; офіційні Інтернет ресурси; статистичні дані соціальних опитувань задля отримання результатів громадської думки; монографії; офіційні документи, які стали головними для функціонування Європейського Союзу як світової організації; документи основних політичних партій Великої Британії, що окреслювали основні партійні стратегії для держави; нормативно-правові акти стосовно інформаційного захисту; урядові документи.

В рамках дослідження для кращого розуміння використаної джерельної бази, слід розділити її на основні групи.

До першої групи слід віднести меморандуми, офіційні виступи, інтерв'ю та заяви британських лідерів, а саме тодішніх прем'єр-міністрів, що надає конкретну інформацію відносно певного складеного політичного курсу країни. Для кожного прем'єр-міністра характерний певний стиль керування,

він являється певним образом, який виражає конкретну національну ідею, що сприймається масами. Лідер – один з найголовніших елементів всієї державної системи, що шляхом прийняття важливих політичних рішень демонструє зовнішньополітичну стратегію держави. Так, наприклад у виступі в Брюгге в 1988 році М. Тетчер виступила проти європейської наддержави, яка здійснює свою політику з Брюсселя, що суперечило б національній стратегії Британії. В 1980 році на офіційній зустрічі Консервативної Партії Маргарет Тетчер заявила, що ті, хто бажають розвороту на усі 180 градусів, в неї була лише одна відповідь, аби вони розверталися. Але вона цього робити не збиралась. Позиція Маргарет Тетчер ясно відображала позицію та статус Великої Британії для інших гравців. Вона критично відторгала та критикувала ідею об'єднання з європейською спільнотою [39].

Ця група джерел також представлена офіційними зустрічами на найвищому рівні головних лідерів різних країн. Відтак, на офіційній зустрічі з Г. Кодем Джон Мейджор в лютому 1991 року, заявив, що були наявні певні області, в яких Британія та Німеччина дійшли згоди [6]. В документах, вказано про обговорення, в яких прийняв участь Мейджор, що в кінцевому рахунку привели Британію до підписання Маастрихтського Договору в 1991 році. Офіційні документи про переговори представлені у вигляді Меморандумів про розмови між Джоном Мейджором та Гельмутом Кодем 11 лютого 1991 року, 10 листопада 1991 року та 5 червня 1992 року. На офіційній прес-конференції в 1991 році між Мейджором та Кодем, було заявлено, що спостерігається потепління в англо-німецьких відносинах та встановились незвично дружні стосунки між обома державами за останній час. В 1992 році на виступі в Берлінгтоні Дж. Мейджор заявив, що Сполучене Королівство нізащо не проміняє свою ідентичність в великій Європі та інтереси власної країни ніколи не будуть на ступінь нижче, аніж континентальна Європа. Це неодноразово демонструє те, як держава позиціонує себе відокремлено від іншого світу та має неабиякі амбіції, попри будь-яке становище в країні.

Характерний прояв зовнішньої стратегії проявляється промовах Тоні Блера, що зображує національний курс держави. В 2000 році в Британському Парламенті Тоні Блер офіційно сказав, що виступаючи всіма силами за державу не означає бути антиєвропейським, це нормально відстоювати свої інтереси, аби отримати саме найкраще для Великобританії у будь-якому з її можливих проявів. Також, у виступі перед Центром європейської політики на рахунок виходу країни з ЄС, він надав характеристику основним наслідкам для Європи, що вона може втратити та отримати тяжке становище [17].

Дуже влучно простежується позиція Великої Британії в обличчі Девіда Кемерона в формулюванні на виступі, де він заявив, що не любить Європу, а любить Британію та робить усе можливе для захисту власної країни.

Відтак, з урахуванням офіційних промов та виступів прем'єр-міністрів на світовій арені, можна скласти конкретний образ британського народу для його сприйняття іноземним суспільством, що допомогло при вивченні та аналізі іміджевої складової як основного елементу зовнішньополітичної стратегії Великої Британії.

До другої групи джерел відносяться партійні установки основних політичних угруповань Сполученого Королівства. За допомогою партійних програм можливо зробити висновок про важливий курс партії та її політичний світогляд на майбутній розвиток Великої Британії [4]. Ця база джерел наповнена маніфестами Консервативної і Лейбористської Партії, Партії Незалежності Сполученого Королівства, а також інформацією, що надає певну можливість для вивчення офіційної точки зору кожної з цих партій відносно майбутніх стосунків з Європою та зовнішньої стратегії Британії на світовому просторі.

Можна сказати, що у порівнянні з консервативним рухом в Європейському Союзі, консерватизм в Великій Британії виявився дуже стійким та зміг підлаштуватися до політичних програм [53]. Партія представляє собою ідеї єдиної нації та уособлює ідеї соціальної гармонії. Прихід до влади представника консервативної чи лейбористської партії

означає його належність, прийняття основних правил та установок певної партійної системи, від якої він виступає, оскільки демонструє її волю на широкій арені. Партія незалежності Сполученого Королівства перетворилась на третю за своєю величиною в країні та набирала різко темп до зростання. Їх успіх однозначно вказував на те, що більшість громадян підтримувало їх гасла стосовно того, що Британія повинна бути на першому місці і розглядати це питання першочергово, а не відносини з іншими державами.

Третьої групою в даному дослідженні виступають офіційні установчі документи, на основі яких був створений та сформований Європейський Союз у його сучасному виді. В ході історичного контексту, Велика Британія мала відносини з Європейським Союзом як партнером на міжнародній арені. В ході побудови взаємовідносин між країною та наддержавним об'єднанням, важливим є розгляд програмних документів, на основі яких будуть пізніше базуватися відносини Великої Британії та європейської спільноти. З огляду на час, Британія формувала перешкоди на шляху до співпраці та час від часу відмовлялася від приєднання до товариства та підписання основоположних документів для належного функціонування.

В Парижі 18 квітня 1951 року було підписано угоду, яка заснувала у подальшому Європейське об'єднання вугілля та сталі. Пізніше цей договір став одним з головних на початку створення Європейського Союзу. В 1957 році європейська спільнота на зустрічі в Римі заснувала Європейське економічне співтовариство та Європейське співтовариство з атомної енергії [33,5]. Ця подія мала неабияке значення, як виявилось у майбутньому, і була основоположною для формування Європи у її загальному теперішньому виді.

За цей час, країна не підписала жодного з договорів Європейської спільноти, відхиливши її запрошення до приєднання. Попри наявність основних серйозних проблем в економічній сфері, Велика Британія усвідомила, що її стан не є таким задовільним та навіть не наближений до держав ЄС. Для виходу з такого стану, уряд країни взяв намір та виявив волю до приєднання до товариства. Однак, Президент Франції, Шарль де Голль

наклав вето та нагадав Британії, як вороже вона ставилася до будування європейської спільноти [34]. Попри всі негаразди країна все ж таки змогла стати повноправним членом європейського співтовариства в 1973 році, коли у відставку подав французький президент. Між іншим, будучи вже членом ЄС, Королівство не прийняло спільну валюту євро та не приєдналася до Шенгенської угоди, яка скасовує митний контроль та дозволяє вільно пересуватися по спільним кордонам для всіх країн-членів. З огляду на це, Британія демонструвала усьому світу, що не бажає ставати лише частиною чогось великого та хоче продовжувати свої традиції британської геополітики.

Прихід до влади представника лейбористів, Тоні Блера змінив політичний вектор держав та своєчасно почав співпрацювати з Європою [21]. Новий уряд одразу ж включився у переговори з європейською спільнотою відносно внесення змін до Європейського договору. У підсумку, був підписаний Амстердамський договір, який вносив зміни. Амстердамський договір або, якщо дати йому повну назву, «Амстердамський договір про внесення змін до Договору про Європейський Союз, Договори про заснування Європейського співтовариства і деякі пов'язані з ним акти, зазвичай відомі як Амстердамський договір», вступив в силу 1 травня 1999 року [35].

Наступним поворотним етапом в британській політиці став прихід до влади в 2007 році лідера Г. Брауна, який одразу почав переговори з країнами ЄС та обговорював питання відносно реформ. Результатом цих переговорів від британського уряду стало підписання Лісабонського договору цього ж року. Основним цільовим призначенням стало заміна європейської конституції. В цій угоді були наведені нові законодавчі повноваження в Європейському парламенті і поставили його в один ряд з Радою міністрів.

Четверта група – це офіційні Інтернет ресурси, що надали повну інформацію про Королівську сім'ю, знакові події Британії та допомагають сформулювати повну картину вдалині від політичної еліти для британської

громадськості та матеріали преси, що розкривають основну діяльність політичних лідерів та формують їх імідж для всенародного загалу.

Серед Інтернет ресурсів сайтів можна виділити офіційний сайт Королівського дому, Парламенту Великої Британії, твіттер та інстаграм, а також періодичне видавництво The Daily Telegraph, де розміщуються основні відомості та новини.

З огляду на британські канали інформації, можна дати характеристику цих сайтів, де твіттер є блогом, що дає змогу наблизитися до Королівської сім'ї, спостерігаючи за ними як за зірками; інстаграм як соціальна мережа, що надає можливість відстежувати та бути у курсі всіх свіжих новин, які відбуваються в Королівській сім'ї; офіційний електронний сайт монархії, іміджевий портал, де є в наявності уся інформація про кожного з членів монархічної родини, відеозаписи з офіційних виступів, поздоровлення на рахунок свят, інформацію про країни Співдружності [44].

В сучасних реаліях ЗМІ формують віртуальну реальність, яку сприймають все більше громадськості, аніж реальну дійсність. Вони дозволяють зрозуміти політичну взаємодію між акторами та державою, британського суспільства та політичного кола. До матеріалів преси відносяться засоби масової інформації, серед яких є друковані та електронні; телебачення. Британські засоби масової інформації виступають за реалізацію певних цінностей, які є пріоритетними. За допомогою телебачення та друкованих версій ЗМІ, британці якісно та кількісно отримують інформацію щодо певного лідера-індивіда в політичному дискурсі. Телерадіопрограми, на кшталт ITV, що є незалежним телебаченням, що створює свої власні документальні програми. В 1981 році вийшла програма під назвою «Незалежні телевізійні новини», що майже відразу здобуло широку аудиторію. «Бі-бі-сі», що є британською телерадіомовною корпорацією, яка є незалежною; «CNN» як кабельна новинна мережа, яка перша у світі, що запропонувала 24-годинного мовлення новин [44,19].

Наразі останню п'яту групу становлять нормативно-правові акти відносно інформаційного захисту та урядові документи [41]. Серед великого масиву інформації постає не менш важливе питання інформаційної безпеки. Інформаційна безпека захищає інформаційні ресурси держави та суспільства відносно національних інтересів країни, не допускає до знищення та втрати важливої інформації. Безпековий елемент є важливим для Британії, оскільки держава опікується цим питанням. Прикладом такої політики слугують нормативно-правові акти та закони стосовно цього питання. Відтак, існує закон «Про державні документи» та «Про державну таємницю», що є головним базисом правового забезпечення захисту інформації [41]. Також, задля захисту підлітків в Великій Британії застосовуються нормативно-правові акти, які відсторонюють шкідливий вплив засобів масової інформації. Для цього Британський комітет створив певну вікову класифікацію для перегляду відеофільмів. В 2011 році урядом країни була створена національна програма з інформаційної безпеки. Важливим є такої існування закону «про кінематографію», що в свою чергу, забороняє використання сцен, де зображена жорстокість по відношенню до тварин, демонстрування непристойних зображень дітей молодших 16 років, що може за собою понести покарання за наказом судів.

Не менш важливим урядовим документом є «Міжнародні пріоритети Великої Британії. Стратегія Міністерства закордонних справ», що створений задля проектування власного іміджу держави та максимізації впливу в світі. В цьому документі у виді бізнес-плану Міністерство вказує на пріоритетні напрями політики на впродовж, які яскравіше демонструються іміджеву політику.

Використані дані групи джерел надають можливість прослідити природу становлення взаємовідносин Великої Британії та Європейського Союзу, в цей же історичний проміжок часу сформувані та простежити розвиток іміджевого елементу як основи для зовнішньополітичного

позиціонування держави на міжнародній арені, дослідити основну модель подальшої співпраці обох акторів після процесу Брекзит [50].

Використання вищенаведених груп джерел дає можливість для реалізації цілей та завдань дослідження.

1.2. Методи дослідження

Методи дослідження магістерського проекту були зумовлені метою і завданням дипломної роботи. Аби цілком розглянути тематику роботи, було залучено найбільше ймовірних методів, за допомогою яких була розкрита основна суть дослідження.

При залученні системного методу, стає можливим розгляд іміджевої ланки в політиці Великої Британії як складного явища, яке проявляється в зовнішньополітичній діяльності керуючої еліти, що формує певний національний імідж держави в умовах глобалізації та поширюється у маси не тільки своїм громадянам, а й надає можливість його сприйняття іншим державам [49].

За допомогою структурно-функціонального методу можна детально дослідити предмет дослідження, а саме особливості реалізації іміджевої політики СК на міжнародній арені в умовах Brexit та побудову подальших відносин з ЄС; прослідити та вивчити основні зв'язки зсередини, проаналізувати соціально-політичні зміни такого процесу, визначити основні функції, які виконуються та застосовуються в контексті іміджевої політики, за допомогою яких структур реалізовується позиціонування Британії у світі [52], розкрити включеність політики брендингу у такі процеси як соціальні, культурні, освітні, політичні, економічні і т.д.

З огляду на те, що стосунки на міжнародній арені часто мають непостійний характер та мають тенденцію до зміни, було б доцільним прослідити становлення взаємовідносин Великої Британії та Європейського Союзу від самого початку до їх кризи [14], що прив'язується до історичного контексту з дотриманням хронології, а отже використання історичного

методу. У цьому зв'язку, логічним є використання проблемно-хронологічного аналізу як методу, за допомогою якого можна розділити ряд широких тем на досить вузькі та структурувати матеріал логічно. З урахуванням цього методу дослідження здійснюється за певною хронологією, відтак, є можливість прослідити трансформацію взаємостосунків Британії та ЄС на міжнародній арені з плином часу, проаналізувати політичні підходи лідерів країни з моменту їх прибуття до влади. А проблемний принцип надав змогу сформулювати належну структуру дослідження, осмислити основні етапи зародження проблематики: становлення і розвиток політичного діалогу між Британією та Європейським Союзом, внесок СК у розвиток зовнішнього потенціалу ЄС, позиціонування прем'єр-міністрів на світовій арені та вироблення власного бренду та іміджу в ході прийняття зовнішньополітичних рішень, перешкоди у співпраці між двома акторами, наявність причин, які зумовили майбутній вихід з товариства.

Роздивляючись ціннісний метод, можна з'ясувати значення політичних явищ, таких як зародження відносин СК та Європи, в ході яких оформився Європейський Союз шляхом підписання основоположних договорів [33], що у подальшому стало важливим для суспільства та зіграло роль у зовнішньому позиціонуванні Великої Британії. Оцінка їх ефективності, користі для суспільства та розгляд їх як способу просування свободи суспільства, демократії, просування власного бренду. Цей підхід враховує етичні цінності та норми, відповідно до яких будують даний напрямок політики.

Метод контент-аналізу допоміг визначити актуальність вибраної мною теми з огляду на частоту пошукових звернень щодо даного дослідження до мережі Інтернет, виявлення частоти окремих тем або слів, що стосуються дослідження, у мережі Інтернет, у наукових роботах, у відповідних документах. На основі цього методу, актуальність питання Брекзиту та подальшої співпраці між обома акторами зумовлює частоту пошукових звернень до мережі Інтернет стосовно цієї теми, а отже є необхідним

застосування методу контент-аналізу, що має значення для досліджуваної проблеми саме джерела інформації, її специфічні риси у відповідних документах для об'єктивності аналізу.

Внаслідок використання методу аналізу та синтезу, індукції та дедукції, логічного аспекту, є можливим відтворити певну загальну картину, також розділити її на маленькі складові. Відтак, розділити об'єкт дослідження, а саме зовнішню політику Великої Британії з країнами ЄС у процесі інтеграційного та дезінтеграційного процесу [32], на складові його частини для більш детального та поглибленого вивчення даної теми, а саме, розглядаючи іміджеві складові політики Британії, досліджуючи кожен з її компонентів, які формують зовнішнє уявлення про державу на глобальній арені та відіграють важливу роль у стосунках з іншими країнами. А також, систематизувати факти, логічно сформулювати висновки з урахуванням всієї наявної інформації, виявити основні причино-наслідковий зв'язок, перехід від загального до часткового.

Виділяючи суттєві ознаки та факти в побудові відносин між Британією та Європою, від самого початку відносин, їх розвитку на міжнародному рівні до їх кінцевого рахунку [38], важливим є застосування методу узагальнення, за допомогою якого можна зробити висновок та відобразити основні результати в загальному положенні.

Використання порівняльного методу надає змоги зіставити політичні портрети прем'єр-міністрів та в процесі їх діяльності виділити спільне та відмінне в їх політиці, надати характеристику та виявити закономірності функціонування іміджу лідерів [50].

Метод абстрагування є необхідним для виокремлення найістотніших рис політики Великої Британії відносно Європейського Союзу в ході своєї діяльності та в умовах виходу з європейської спільноти.

Завдяки інституційному підходу можливо приділити всіляко увагу британським інститутам влади, а саме – парламент, партії та уряд, що

демонструють певні цінності та всебічно поширюють бренд країни на широку публіку [72].

Таким чином, при дослідженні даної теми були використані основні методи, а саме: системний, який виокремлює усі елементи даної теми окремо для зіставлення та отримання цілісного результату про дослідження; історичний метод, заснований на поетапному розгляді питань з в часовому вимірі; проблемно-хронологічний, який дає змогу розділити широку тему на більш вузьку з прив'язкою до послідовної хронології; метод аналізу дає змогу розділити тему на складові її частини для більш детального вивчення кожного з її компонентів; на основі ціннісного методу стає можливим оцінка політичних явищ в глобальному контексті; за допомогою методу узагальнення, можна зробити висновок та відобразити основні результати в загальному положенні; використавши порівняльний метод, можливим стало співставлення окремих елементів воедино для знаходження спільного та відмінного між ними; завдячуючи структурно-функціональному методу можна розглянути всю систему з окремим її структурними елементами та механізмами.

1.3. Стан наукової розробки проблеми іміджевої політики Великої Британії

Наразі в літературі не представлено комплексних напрацювань стосовно саме функціонування національного іміджу політичних діячів Великої Британії в умовах брекзиту, поєднуючи взаємозв'язок зі стосунками з Європейським Союзом, розглянутим є лише деякі компоненти цієї проблематики. Однак, розглядом питання відносно поняття іміджевої складової, феномену лідерства та розширення інтеграційного процесу присвячено коло досліджень серед іноземних та вітчизняних науковців.

У дослідженні було взято до уваги працю І.С. Смирнової [49,79], де значна увага була приділена політичним британським елітам як носіїв національного іміджу країни та роль ЗМІ як головного представника лідерів

Британії, що транслює їх думки та створює певну віртуальну реальність для кращого сприйняття цього феномену громадськістю. Образ носія влади відображає ідентифікацію держави, який демонструє національну ідею та формує певну зовнішньополітичну стратегію держави.

Розглядом політичної діяльності лідерів Великої Британії з огляду на історичний контекст, приділено ряд праць, серед яких можна навести ряд таких вітчизняних науковців, що опікувалися цією темою: Г.А. Довгіленко [30], Є.В. Лазарева [38], А.А. Берстенцова, А.Ю. Кадикова. В працях наведена інформація стосовно історії взаємовідносин СК та ЄС, приходу до влади різних політичних діячів, що зумовлена певним часовим виміром, можливі перешкоди, які стояли на шляху тісної співпраці Британії з Європою.

Окремо, слід виділити автора А.В. Грубінко [29] та його статтю, що демонструє еволюцію політики британського уряду до європейської системи, її зв'язок з спільнотою, певний британський внесок у розвиток процесу євроінтеграції, характер її впливу на зовнішню політику Євросоюзу. Особливу увагу роботи приділено теоріям, концепціям та моделям євроінтеграції, розгляд яких є необхідним для кращого розуміння, яким чином функціонує Європейський Союз та у якій формі належна співпраця Великої Британії з наддержавним об'єднанням. З набуттям поширення процесів Європейської інтеграції, стає актуальною поява різних історичних концепцій. З'являються науковці серед різних течій, такі як Е.Хаас [54, 107], Л.Ліндберг, які пов'язували інтеграцію із суспільними процесами, з цілеспрямованою діяльністю політично активних груп; інтеграцію вони розуміли як результат спонтанної політичної взаємодії. Прихильники інших підходів в особі С.Хоффмана, Д.Пучала, навпаки, робили наголос на центральній ролі держав в інтеграційному процесі. Практичний результат останнього був, на їхню думку, вектором зіткнення національних інтересів та співвідношення національних сил держав.

Питання існування самого поняття «європейська інтеграція» цікавлять багатьох українських та закордонних дослідників. В контексті даного дослідження, важливим є розгляд функціонування європейської наддержави як системи поглядів, що співпрацює з новими партнерами на глобальній арені. Цій тематиці присвячено низку праць науковців, політиків, політологів та правників з питань європейської інтеграції: Н.В. Антонюк, М. М. Микієвич, В. Волес, М. Гердеген, І.А. Грицяк, Д. Дайнен, В.В. Копійка [35], Т.І. Шинкаренко [38], Н. Мусис, З. Петрась, Ф. Тоді та інші.

Не менш важливим є внески таких українських вчених як С.С. Ніколаєнко, О.А. Неприцького, І.В.Яковюка, Ж.В. Чевичалової, А.О. Задоя [32], О.Я. Івасечко, О.В. Коваль, які власне роздивились тематику взаємних стосунків між Британії та ЄС, а також з боку британської сецесії, змогли розпізнати якісно кризові моменти між потужними акторами. Дослідник В. Копійка описав інтеграційний процес розширення Європейського Союзу з огляду на моделі та підходи британського уряду стосовно приєднання до спільноти [35]. Феномен євроскептицизм, як осередок виникнення та поширення, що створений у Великій Британії вивчався І. Нечаюком.

Дослідженням та вивченням американсько-британських відносин як одного з найголовніших чинників реалізації зовнішньополітичної стратегії Лондона присвячено роботи С. Пику та Т. Кандуби.

Разом з тим, ряд вітчизняних та закордонних вчених присвятили свою увагу лідерству та іміджу як взаємопов'язуючі елементи однієї політичної системи. Слід віддати належне: М. Афанасьєву, В. Тітову, Г. Ашину, В. Ігнатову, В. Гуторову, І. Панаріну, Г. Белову. Не менш цікавою є праця Д.І. Тер-Мінасової [51], в якій автор наголошує на розкритті поняття іміджу монархії Великої Британії як приклад наявності традицій та цінностей, що передаються з покоління в покоління та у сукупності становлять певний образ Сполученого Королівства, що приймається громадськістю. Під іміджем інституту влади автор розглядає такі особисті елементи як характер лідера,

його оточення, регалії, етикет, тощо. Іншим представником, який досліджував монархічну сутність як сукупність традицій, що є символом Великої Британії – А.А. Полякова [44]. В ході роботи також були використані наукові здобутки І.С. Кона, Г.М. Кондратенко, А.В. Павловської, які демонструють розкриття стереотипності при формуванні національного іміджу. Конкретну значимість традиційності в іміджевій політиці розкривають Є.М. Верещагін, В.Г. Костомаров. Проаналізувати розвиток політичної стратегії Сполученого Королівства крізь віки займались І.І. Жигалов, С.Л. Ковалевський, В.Н. Некрасов та С.В. Захаров.

Інформаційній складовій даного дискурсу було приділено окрему увагу, оскільки в сучасному світі не можливо бути непов'язаним зі ЗМІ. У цьому руслі, було використано роботу В.І. Терещука, де автор зазначає, що за допомогою комунікаційної стратегії можна покращити та розповсюдити правильну інформації відносно державного лідера, як і погіршити його імідж. На основі монографії І.А. Бикова було розкрито саму сутність політичної комунікації в моделі традиційних ЗМІ та мережевих технологіях в сучасних реаліях. А. Семенов займався питанням інформаційної безпеки Великої Британії з урахуванням можливих загроз як всередині держави [41] , так і через іноземне втручання. Ефективність інформаційних технологій представлена працями Г. Грачова, А. Соловйова, С. Лісовського.

Таким чином, значимість всебічного дослідження особливостей іміджевої політики Британії в умовах Брекзиту підтверджена загальним станом наукової розробки цієї проблематики, демонструючи зацікавленість зі сторони дослідників з різних напрямків. Однак, питанням саме формуванням іміджевої структури Великої Британії під час стосунків з Європейським Союзом та після виходу з нього, майже ніхто не займався, що потребує додаткового розгляду та опрацювань для поглибленого вивчення цієї проблематики.

Використані дані групи джерел надають можливість прослідити природу становлення взаємовідносин Великої Британії та Європейського

Союзу, простежити розвиток іміджевого елементу як основи для зовнішньополітичного позиціонування держави, дослідити основну модель подальшої співпраці обох акторів після процесу Брекзит.

При дослідженні даної теми були використані основні методи, а саме: системний, історичний, проблемно-хронологічний, ціннісний, метод аналізу, узагальнення, порівняльний та структурно-функціональний.

Можна сказати, що дослідженням у векторі іміджелогії в світовій політиці починають займатись все більше вчених, що привертає увагу більшості дослідників та робить цю тему такою актуальною в наші часи.

РОЗДІЛ 2

ПОЗИЦІОНУВАННЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЯК ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЛІДЕРА

2.1. Самовизначення політичної ролі Британії на міжнародній арені на основі офіційних документів

Будучи відділеною від континенту, острівна держава Велика Британія з самого початку відчувала себе по-інакшому у порівнянні з іншими. Прагнення до пізнання поєднувалось з гординою, зарозумілістю, спілкуванням зверхньо та подалі на відстані – лише зумовило британців стати повелителями, згідно їх думок. Впродовж всієї історії британської імперії, її цивілізаційна мета була не лише про вихваляння власною культурою та поширення просвітницької діяльності про країну, а й відчуження від чужих культур та придушення інакомислення. Маючи власну індивідуальну, не схожу ні на які інші історію, Сполучене Королівство відрізняється від континентальної Європи та може вихвалитися своєю моделлю чистого парламентаризму, імперського минулого, своїми цінностями та політичними концепціями. Наразі в сучасному світі, під таким важливим компонентом поняття як імідж держави є її зовнішньополітичний імідж на міжнародній арені. З цього випливає, що імідж держави впливає на її відносини з іншими міжнародними акторами, роль та її місце у світовому просторі. Створення позитивного іміджу являється одним з найголовніших завдань для зовнішньої політики держави. Для розкриття самого поняття «імідж» доцільним є розгляд двох основних підходів, які розрізняють дослідники: утилітарний та кризовий. Якщо роздивлятися утилітарний метод, то він застосовується як певний ресурс для розгляду економічної сфери держави, що створює конкретний інвестиційний імідж [28]. Між іншим, за кризовим методом до роботи з формування іміджу долучається усе суспільство взагалі, а саме: лідери країн та органи державної влади. Відтак, зовнішньополітичний імідж країни, який реалізують свою зовнішню

політику, є важливою складовою взагалі поняття іміджу в політичному дискурсі, оскільки з його допомогою формується певний образ у масовій свідомості людей.

Найважливішим атрибутом, який власне формує імідж Великої Британії є інститут монархії [44]. Навіть при перекладі з англійської мови слова «royal», у свідомості багатьох людей це слово асоціюється з королівським, тим, що має знак якості та вимагає поваги. Коли відбувається чергова зміна крісла прем'єра-міністра, монарх в обличчі Єлизавети II, утверджує нового лідера на посаду. При цьому, керівна роль відносно реалізації державного зовнішньополітичного напрямку належить вибраному прем'єр-міністру. Упродовж своєї діяльності на посаді, він формує імідж країни, а також, з огляду на це, поширює свій вплив на інші вагомні сили на міжнародній арені. Аналізуючи політику будь-якого прем'єр-міністра, можна виробити певне уявлення та образ про державу, який сформований в результаті правління уряду. Спираючись на історію, британці доходять думки, що колись Велика Британія внесла значний внесок в світову спільноту як держава, яка звільнила та надала свободу численні народи від варварства. В 1948 році Вінстон Черчилль офіційно заявив про ідею, яка була у вигляді концепції та мала назву «Три великі круги» [27]. Її мета полягала в центрі перетину, де основна роль мала відводитися Великій Британії. Разом з нею, роздивлялась пропозиція створення певного блоку, до якого б входили західноєвропейські країни, що могло б суперничати з такими сильними гравцями міжнародного простору як США та СРСР. За цією концепцією, Велика Британія підтримувала б пріоритетні стосунки з США та фактично незалежними державами, які були у складі Британської імперії. В цій системі відносинам з Європою відводилась не першочергова, а другорядна роль. Можна вважати, що саме англійське бачення міжнародної системи та його менталітет стали тією самою складовою іміджу британців, який ідентифікує громадян цього королівства. Фолклендська війна в 1982 році була лише стимулом британців довести усьому іншому світові про свою впевненість,

націленість, демонструючи, що наразі Британія залишається великою державою, яка набагато могутніша за європейське об'єднання.

Носії влади в обличчі прем'єр-міністрів Великої Британії [50], які провадять основну політику, є найбільш характерним проявом ідентифікації держави та певним образом у суспільстві. Аналізуючи конституційну системи Великої Британії, можна сказати, що громадяни цієї країни, в основному, голосують за партію від самого початку, а не за політичного діяча. Постімперський синдром Британії демонструє неможливість з її боку прийняття чужого, змушує її зберігати та відстоювати власні інтереси та національний імідж не тільки всередині країни, а й поза її межами. У зв'язку з цим, постає важливим вивчення ролі іміджу та його функціонування на міжнародній арені з іншими її гравцями для більшого розуміння та осмислення яким чином відбувається взаємодія між інтересами держави і суспільства.

Позиція відносно біженців-мігрантів Великої Британії була стабільно-негативною. Захищаючи свою країну від іноземного втручання та недопущення їх до соціальної системи, змусило СК посилити політику проти мігрантів, що демонструвало повне неприйняття чужих людей на своїй території. В 1981 році та 1987 році був прийнятий Закон про імміграцію стосовно перебування в країні строку, що виходить за рамки встановленого та стає кримінально покараним.

Імідж Великої Британії являє собою образ деякого захисника інтересів цієї держави, який поважає власні інтереси, закони та традиції, і при цьому, може їх достойно відстояти на світовій арені. Важливе місцем у формуванні іміджу Британії займають партійні течії. В основі консервативної партії лежить концепція однієї нації, яку вони прославляли, коли до влади приходили її представники [53]. Прихильники цієї концепції розглядали соціальні реформи та проблеми євроінтеграції. Після Другої Світової війни Консервативна партія значно довго була при владі. 1979 рік охарактеризувався приходом до влади першої жінки прем'єр-міністра

Маргарет Тетчер. Характерним для її правління було те, що вона ніколи не йшла на компромісу, що добре відображалось на тлі міжнародних відносин з Європою, а також всередині країни. В 1980 році на офіційній зустрічі консерваторів Маргарет Тетчер заявила, що ті, хто бажають розвороту на усі 180 градусів, можуть розвертатися, але вона цього робити не збирається [34].

Позиція Маргарет Тетчер ясно відображала позицію та статус держави для інших гравців. Бути терпеливою жінкою вона могла бути лише у тому випадку, що в кінцевому рахунку б все сталося як вона бажає. Вона завжди була чесна перед собою та вірна своєму принципіві. Неодноразово вона заявляла, що, якщо ти хочеш усім сподобатись, то у цьому зв'язку ти підеш на компроміс з будь-якої теми, а в кінцевому рахунку так нічого і не доб'єшся. В результаті розпаду соціалістичного табору Велика Британія отримала певні наслідки та до останнього чинила супротив об'єднанню з Німеччиною, де б вона була домінуючою у Європі. Будучи на посаді прем'єр-міністра вона відстоювала інтереси Великої Британії та заявляла, що держава цінніше, ніж Євросоюз. Вона критично відторгала та критикувала ідею об'єднання з європейською спільнотою.

Наступна зміна влади була при участі Джона Мейджора, який у травні 1991 року виступав перед Фондом Конрада Аденауера підкреслив, що бажав би аби Британія знаходилась у самому серці Європи, дублюючи заяву Г. Коля про те, що Велика Британія має бути разом з Німеччиною та Францією у самому центрі Європи. Між іншим, Німеччина займала дуже багато місця в Європі, що було б неправильним. Напевно, єдиний хто з прем'єр-міністрів бажав співпрацювати з Європейським Союзом, а не навпаки розірвати відносини та лише отримувати вигоди поза межами цього товариства. Справжнім доказом політики співпраці СК і ЄС є документи Джона Мейджора в Національному архіві, які власне розкривають початок його політики відносно Європи. Ці дані свідчать про те, що прем'єр-міністр не хотів змінювати самі основи британської політики відносно зв'язків з Європою та всіляко намагався долучати країну до членства з європейською

спільнотою. У порівнянні політичної направленості з Маргарет Тетчер, Дж. Мейджор активно був націлений на співпрацю з Німеччиною шляхом пошуку смислового діалогу, колишня ж лідерка напроти наголошувала на певну небезпеку зі сторони федеративної європейської наддержави, де СК буде займати лише другорядну позицію, а не лідируючу. На офіційній зустрічі з Г. Колем в лютому 1991 року, він заявив, що були певні області, в яких Британія та Німеччина дійшли згоди [6]. Прикладом яких була антиінфляційна політика, чого бажали обидві держави. В документах, вказано про обговорення, в яких прийняв участь Мейджор, що в кінцевому рахунку привели Британію до підписання Маастрихтського Договору в 1991 році. Можна сказати, що ці документи мають вагому цінність, адже в них містились певні обговорення на рахунок майбутньої Європи та її ролі в світі. Ці офіційні документи про переговори представлені у вигляді Меморандумів про розмови між Джоном Мейджором та Гельмутом Колем 11 лютого 1991 року, 10 листопада 1991 року та 5 червня 1992 року. На офіційній прес-конференції в 1991 році між Мейджором та Колем, німецька сторона заявила, що спостерігається потепління в англо-німецьких відносинах та встановились незвично дружні стосунки між обома державами. Важливим на цій зустрічі постало питання: Чи дійсно, будучи разом з Німеччиною та Францією, Велика Британія зможе бути також серцем самої Європи з потужними країнами? На це питання Дж. Мейджор сказав, що так і має бути, але, при цьому, це не означає, що країна буде приймати до відома усі правила та установки від європейських колег. Він також прокоментував політику наступних прем'єр-міністрів. Восени 2019 року Дж. Мейджор дав короткий спіч в Центрі європейських реформ відносно теми брекзиту [10]. Через такі обставини, головним постає питання взаємовідносин не тільки з членами Європейського Союзу, а й іншим світом, що може накласти певний відбиток по внутрішній політиці Британії. Пригадавши усіх послідуючих лідерів, які приходили до влади після нього, він вкрай точно заявляв, що прем'єр-міністри були дуже жорсткими у своїй позиції до Європи, ніхто з

них не намагався знайти хоч якихось альтернатив, аби протистояти брекзиту. Всі політичні лідери Британії не були зацікавлені піти на компроміси, проявляли незалежну національну політику і дистанціювались від усіх процесів континентальної Європи. Через неприйняття політики компромісу та відсутності проявів намагань налагодження відносин з ЄС, острівну державу нерідко називають унікальною країною, яка має надмірність та непохитність.

Тоні Блера та Девіда Кемерона можна можна відокремити як політиків, які були про європейськими діячами, однак орієнтувались на концепцію британської знаковості [28,20]. Суть цієї концепції полягає в тому, що розглядати одну націю можна інакше від інших через причину їх власних цінностей, які в майбутньому практично можуть прикладом для моделі будівництва інших націй. В уяві прем'єр-міністрів британський євроскептицизм ґрунтується на таких упередженнях, що членство в Євросоюзі значно обмежувало б права та свободи СК, а також недопущення згоди на європейську інтеграцію серед думок британських громадян. Прихід до влади представника лейбористів, Тоні Блера, ознаменував появу «Доктрини нових лейбористів», яка була заснована на соціальній рівності для кожного громадянина, а також рівність усіх можливостей. На парламентських виборах лейбористська партія на чолі з Тоні Блером в 1997 році провела найбільш проєвропейську кампанію за всю історію британської політики. Основна ідея полягала в досягненні конструктивного духу партнерства, напроти безплідному духу опозиційності. Однак політика Франції та Німеччини вкрай відрізнялась від поглядів британської еліти. В 2000 році в Британському Парламенті Тоні Блер офіційно сказав, що виступаючи всіма силами за нашу державу не означає бути антиєвропейським, це нормально відстоювати свої інтереси, аби відстояти саме найкраще для власної країни у будь-якому з її можливих проявів. У виступі перед Центром європейської політики на рахунок виходу Британії з ЄС [17] , він надав характеристику основним наслідкам для Європи, що вона

може втратити та отримати тяжке становище. Він доповів, що ціна виходу СК з Європи дуже велика для самої Європи, а саме це стосується економічної ланки. Більшість з німецьких автомобілів продається саме в Великій Британії, іншим показником для Бельгії становить 7%. Взагалі, британський ринок це велике та продажне місце для товарів з Євросоюзу та займає третю сходинку серед найбільших лідерів з експорту для членів ЄС.

Другорядна роль партій в країні також мали неабияке значення, що демонструвало британську винятковість. Прикладом такого слугувала Партія незалежності Сполученого Королівства, яка дотримувалась у своїх протягом декількох років перетворилась на третю за своєю величиною в країні та набирала різко темп до зростання. Їх успіх однозначно вказував на те, що більшість громадян Британії цікавилось та ставило на перше місце питання саме стосовно власної країни, а не відносин з іншими державами. З приходом лідера ПНСК Найджела Фараджа в 2006 році посилення британського націоналізму лише посилювалося. Перебуваючи в ЄС, Велика Британія переживала неблагополуччя, основними жертвами якого став робітничий клас, який жалівся на приплив мігрантів з Східної Європи. На основі цього, можна сказати, що таким чином сформувалася основа прихильників брекзиту для збереження патріотизму, традиційних цінностей, що лише породжувало прояви ксенофобії все більше і більше.

Міністерство закордонних справ вказує, що ціль британського народу – працювати на інтереси Великої Британії та покращувати стан країни за рахунок економічного та політичного управління в міжнародному масштабі. Завданням Міністерства закордонних справ Великої Британії є проектування власного іміджу для держави та максимізації впливу в світі. В документі «Міжнародні пріоритети Великої Британії. Стратегія Міністерства закордонних справ» вказується, що в майбутньому Співдружність Націй, в якій ключову роль відіграє Велика Британія, де Головою організації є монарх в обличчі Єлизавети II [72]. Співдружність Націй буде залишатися місцем просування загальних цінностей та інтересів по всій площині світу. Щодо

виходу з ЄС, в документі сказано, що СК буде шукати нагоди для зближення в стосунках з Німеччиною та Францією для того, щоб реалізувати свої міжнародні цілі. Важливим для Лондона є Співдружність Націй, адже саме через неї можна просувати демократичні цінності, запобігання конфліктів і нарощувати британський вплив.

В конкретному документі у виді бізнес-плану Міністерство вказує на пріоритетні напрями політики на впродовж 2011 по 2015 рр. Серед тих, які яскравіше демонструються іміджеву політику, можна навести такі: проектування британського глобального світу, захист «наших» громадян, збільшення добробуту [72].

Можна впевнено стверджувати, що британська винятковість від самого свого початку породила уявлення про те, що саме Британія є такою особливою та унікальною, яка відрізняється від усіх інших країн світу. Під іміджем розуміється інститут влади в особі правлячого кола, який в процесі своєї діяльності створює певний образ та авторитет для свого народу та інших громадян усього світу. З огляду на політику Великої Британії, можна впевнено сказати, що традиційність для англійського дому є найважливішим та впродовж віків не було готовим для прийняття чужого впливу як домінуючого, в результаті чого Британія завжди відстоювала власні інтереси та демонструвала свої сильні сторони [61]. На основі партійних документів, офіційних промов, виступів, інтерв'ю політичних діячів та меморандумів, можна скласти певний образ британського народу, який є одним з найголовніших аспектів зовнішньополітичної стратегії держави.

2.2. Стратегічні напрями іміджевої політики Великої Британії

Досліджуючи іміджевий компонент політики Великої Британії, потрібно акцентувати увагу на напрямках реалізації цієї складової як такої. Напрями іміджевої політики дуже чітко відображені в урядових стратегічних документах, матеріалах парламенту, Британської Ради та ін. [52]. В основному, керівна роль в реалізації цієї політики належить Міністерству по

справам Співдружності, Міністерству закордонних справ, Міністерству культури, дипломатичні представництва. В цьому питанні, правильним буде використовувати термін «м'яка сила» та доцільним є надати визначення цьому поняттю. В сучасний час, дане поняття дуже часто зустрічається в офіційних документах Великої Британії, Парламенті, а також ЗМІ. Наприклад, в 2015 році була видана спеціальна Стратегія Безпеки та Стратегічний огляд оборони та безпеки, в якій дуже багато уваги приділялось саме «м'якій силі». За допомогою неї має посилюватися вплив Британії на міжнародній арені. Основна ціль м'якої залучати національні інтереси, задавати нові тренди відносно розвитку в світі, впливати на різні ситуації, які є важливими в той чи інший період часу, гарантувати національну безпеку, благополуччя та процвітання.

Не дивлячись на всю історію існування Британії, ще з колоніальних часів, вона змогла поширити власні норми та принципи, тим самим приєднувала інших людей до власної культури та мови. Попри втрату колоній, СК наразі все ж залишається і є світовим лідером в таких галузях як економіка, освіта і наука та культура. За визначенням, м'яку силу можна охарактеризувати як політику, направлену на досягнення зовнішньополітичних цілей. Уряд дуже активно реалізовує таку політику залученням відомих людей до певних сфер життя, фінансує різні проекти та організації, всіляко підтримує ініціативу в таких галузях як освіта, туризм, спорт, культура та ін. Внаслідок такої політики просування британських ідей, цінностей та певного її образу у світі реалізовується та впроваджується набагато швидше.

Термін «м'яка сила» вперше був запроваджений Джозефом Наєм [72,44]. В 1990 році в статті «Зовнішня політика» він чітко вказує, що час після холодної війни потребує певного перегляду існуючих форм світового порядку. Світ глобалзується та відбувається трансформація та зростання ролі інформаційних технологій та комунікації, кожна країна виділяється не лише своєю економічною чи військовою складовою, а й

здатністю приваблювати інших для реалізації своїх цілей. Серед держав, які застосовують цю концепцію, Британія є одним з лідерів та прекрасним прикладом застосування цієї політики. Країна має багатовікову історію, а у зв'язку з цим і традиції, цінності, норми, високу репутацію, що відкриває двері перед нею та дає можливість грати основну лідируючу роль серед інших держав світу. Для покращення результатів від застосування такої політики, потрібно від самого початку провести аналіз цільової аудиторії та визначитися на кого вона буде направлена; сформулювати інструменти, які, між іншим і будуть направлені на визначення цієї аудиторії. Ще з 1926 року існувало правляче агентство під назвою «Імперська маркетингова Рада», яка просувала англійські товари та створювали постери, фільми, різьні виставки. В 1932 році була створена британська загальнонаціональна громадська телерадіомовна організація «Бі-бі-сі», яка пізніше стала фінансуватися Міністерством закордонних справ [72,60]. Через два роки була створена Британська Рада, відомства якої почали згодом відкриватися в інших країнах світу. Вона грала дуже важливу роль, адже поширювали культуру шляхом проведення заходів закордоном, популяризувала англійську мову, випускала фільми. В 1964 році було сформовано та створено Міністерство закордонного розвитку. В 1960-х роках розвиток торкнувся і туристичної сфери. В 1969 році був прийнятий Акт про розвиток Туризму. Створене агентство відповідало за розвиток внутрішнього та в'їзного туризму не тільки в Британії, а й в Шотландії та Уельсі.

В 1997 році, коли до влади прийшов представник Лейбористської Партії Тоні Блер [42], розвиток та позиціонування Великої Британії закордоном посилилося. В цей рік був створений Департамент міжнародного розвитку.

Серед інститутів, які власне виконують роль реалізації та просування національної британської політики закордоном, можна навести Міністерство закордонних справ і у справах Співдружності, яке також можна називати як Форин-офіс. Ця структура взаємодіє по всіх напрямках діяльності,

використовуючи м'яку силу. Неабияку важливість для поширення цінностей Британії посідають британські відомства, які шляхом прес-конференцій та інших заходів доносять інформацію про англійський бренд. До цього переліку також можна додати Міністерство культури, ЗМІ та спорту, Міністерство освіти.

Велика Британія дуже активно застосовує культурну дипломатію, згідно якої стимулює усіх інших прагнути тих результатів, які вона сама хоче. Наразі, Велика Британія найяскравіше проявляє цю політику та впевнено стверджує, що є взірцем для кожної країни. Основними фігурами в культурній дипломатії становлять насамперед культурні інституції, які знаходяться закордоном. Важливою у цьому питанні постає Британська Рада, яка лідером культурної дипломатії, яка розвиває британські цінності та зовнішньополітичні інтереси держави на світовій арені та транслює це в маси. Цей процес є не легким та зовсім не короткотривалий. Таким чином, Сполучене Королівство розвиває свій бренд, надає авторитетності країні, створює певний імідж на зовнішньому ринку, підвищує свій престиж у порівнянні з іншими [72].

Серед основних напрямів, які популяризують інформацію про британський бренд, є наступні: англійська мова, освіта, наука та інновації, культура, спорт, міжнародний розвиток, зовнішня політика та оборона. Щодо англійської мови, то можна зазначити, що найбільш дієвим привертанням уваги до Великої Британії є поширення англійської мови, а саме британського варіанту та перетворення цієї мови на міжнародну для засобу спілкування між людьми. Домінування англійської мови означає нагадування про спадщину Британської імперії. Наразі, можна лише здогадуватися на рахунок точної цифри скільки людей розмовляє англійською мовою. Дані свідчать, що приблизно 2 млрд людей у світі використовують цю мову [52]. Доказовим фактом популярності цієї мови є використання її в міжнародних організаціях таких як Світова організація торгівлі, Європейський Союз, НАТО, ООН. Ситуація на рахунок виходу Британії з Європейського Союзу

дала привід політикам цього утворення задуматися стосовно використання цієї мови, адже є чутки, що майбутньою робочою мовою буде французька. Найвідоміша система оцінювання на знання англійської мови IELTS належить саме британцям, а також за сумісництвом австралійцям. При цьому, слід мати на увазі, що повну вдяку за поширення англійської мови неможливо надати почесний приз лише Великій Британії, оскільки, ряд таких англомовних країн як Канада, Австралія та США також посприяли популяризації англійської мови в світі. Найбільш конкуруючим у цьому питанні постає британський та американський варіанти англійської мови. З впевненістю можна стверджувати, що використання англійської мови звеличує інтерес інших громадян до британської тематики; допомагає популяризувати британську освіту, оскільки англійська мова в інших країнах вивчається як основна іноземна мова; посилює зацікавленість туристів до відвідування Британії як туристичної зони для відпочинку. Неоціненно важливим англійська мова є для економіки Британії. Згідно з цим, щороку студенти з інших держав світу приїжджають до навчання в Британію, що приносить більше 2 млрд фунтів стерлінгів щорічно. Знаючи англійську мову з самого дитинства, це надає можливість для кожної людини на отримання гідної роботи, і за кордоном також. Неодмінно важливим критерієм для поширення британських цінностей є курси англійської мови від Британської Ради, які зазнали своєї популярності в дуже багатьох країнах світу.

Не менш важливою сферою впливу на громадську думку та поширення власних національних цінностей СК є освітня діяльність. Впродовж навчання поширюються ідеї, цінності, культура Британії [72,92]. Найпопулярнішими та найпрестижнішими вузами на світі за освітніми рейтингами являються Оксфорд та Кембридж, до яких звідусіль приїжджають заможні студенти. Існуюча стипендіальна програма Чівнінг відкрита для різних країн з метою навчання, ціллю якої є підтримка та розвиток довготривалих взаємовідносин з Великою Британією. Освітня галузь в 2011 році привнесла в економіку Британії близько 17,5 млрд. фунтів стерлінгів. Залучаючи студентів з

ближніх країн, це дає поштовх розвитку і туристичній сфері, адже закінчуючи довготривале навчання, студенти охоче повертаються в Британію вже з туристичною метою, скуповують різну сувенірну продукцію, товари народного вжитку, британські бренди, що є стабілізуючим фактором в британській економіці. Створений конкретний логотип «UK Education» лише підкреслює брендованість цієї освіти, збільшує імідж.

Важливо також підкреслити галузь науки та інновації. Теорія еволюції Чарльза Дарвіна, засновник фізики Ньютон, електромагнітного поля Майкл Фарадей надають популярності та впізнаваності у всьому світі. Серед британських вчених багато, хто ставав лауреатами Нобелівської премії. Можна дійти висновку, що ставши лідером в цій діяльності можна надати привабливості країні, тим самим залучати талановитих людей посилювати потенціал Великої Британії. Найбільш крупна система стимулювання взаємодії науки та промисловості знаходиться саме в Великій Британії. В 2007 році в публікації «Гонка на вершину» було зроблено акцент на інформаційній політиці, проведеної через посольства, аби підкреслити важливу роль Великої Британії як глобального лідера в світі науки та інновацій. В стратегічних документах періоду 2004 по 2014 рік зазначено, що наука та технології мають бути засобом впливу держави за її межами, формулювати імідж та авторитет країни для міжнародної спільноти. Після брекзиту, іміджевий компонент як такий лише посилюється, уряд орієнтується на новий вектор поширення цінностей під назвою «Глобальна Британія» [72]. В стратегічному документі Королівства представлений майбутній план для Міністерства закордонних справ і у справах Співдружності, де ключовою ціллю виступає забезпечення глобального впливу. Між іншим, СК фінансує проекти в області науки та інновацій. Фонд Ньютон, який саме і фінансується за рахунок коштів держави, реалізовує проекти в цій галузі, а також працює в сфері наукової дипломатії на користь держави. Програми цього Фонду знайшли своє відображення приблизно в 17 країнах, а за цей час було профінансовано більше 450 проектів. За оцінкою інституту

маркетингових досліджень GFK в «Індексі національних брендів» Велика Британія посідає 5-те місце за показником внеску в технології та науку. Можна стверджувати, що наука та інновації стали потужною віхою в економіці держави [72,98]. Розвиваючись в цій галузі, це дозволяє Британії подати себе к світового лідера для чужої громадськості, заохочувати до співпраці талановитих вчених з інших країн, просувати власну науку як бренд за межами Британії, а також сприяти збільшенню благополуччя країни за рахунок отриманих коштів.

Наступною галуззю, де є можливим просування власних цінностей в маси – культура. До культури Британії, слід віднести традиції, культуру поведінки та етикет, музику, літературу, театри та кіно, музеї, британська архітектура, тощо. Щодо традиції, то вона уявляє собою важливий елемент для всього іміджу держави. За час існування монархії, впродовж часу вона сама перетворилася на певні традиції та норми, які лише доповнюють образ Британії на світовій арені. Під традицією, слід розуміти історично складені звичаї та погляди, які пройшли перевірку часом та з плином часу передаються з покоління в покоління, яких необхідно дотримуватися. Традиції в цій країні займають важливе значення та уособлюють собою певний образ та імідж англійської монархії. Можна розділити культуру на 3 напрями, серед яких [52]: 1) комерційна діяльність від галузі культури. Вплив британської культури закордоном – сприяє популяризації іміджу та образу Великої Британії на міжнародній арені та лише приносить конкретні економічні вигоди від цієї індустрії; 2) фінансування державою або іншими спонсорами театру, музею, балету та ін. зіграло лише на руку британському уряду. Оскільки, підвищуючи культурний рівень у власній країні – це дає поштовх для туристичної галузі та популярності серед туристів, які обирають Сполучене Королівство як країну для ознайомлення та подорожі; 3) культурна ініціатива, що полягають в створенні власних виробів, написання національної музики та інше. Найважливішою інституцією, яка відіграє основну роль в просуванні національної культури поза межами своєї

держави є Британська Рада. Неабияке значення для поширення власних цінностей відіграє Міністерство культури, ЗМІ та спорту. За даними дослідження Anholt-Ipsos Nation Brands Index, ВБ посідає 4-е в сфері туризму та 5-е по культурі.

Міжнародний розвиток сприяє розповсюдженню позитивного образу та привабливості Великої Британії на політичній арені серед інших міжнародних акторів [49]. У цій сфері актуальним є проекти міжнародного розвитку, що застосовуються для досягнення інтелектуальних, економічних та політичних цілей. В доповіді Палати лордів з м'якої сили наголошується на тому, що за допомогою програми розвитку можна просувати британський бренд, беручи за основу культуру, цінності. Попри це, також можна додати, позитивне в цьому руслі є ще й розвиток торгових відносин, де можна заявити про себе як про надійного партнера. З приходом до влади лейбористів та консерваторів, передвиборні програми поповнюються новими темами стосовно домінування та розповсюдження глобальної ролі Британії в світі. Якщо поява таких стратегій є наявна в основних цілях для британської політики, то це дає привід задуматися, що уряд країни дійсно піклується про власний імідж, прописує основний план на деякі роки для його реалізації та виносить на порядок денний іміджеві питання. У порівнянні з попередніми сферами, завдяки яким реалізовується іміджева політика, програми розвитку спрямовані на забезпечення національної безпеки, що значно виділяють цю сферу. Просування миру та безпеки стає ключовим моментом для британської зовнішньої політики. Британія сприяє запобіганню конфліктів. За офіційними даними Організації економічної співпраці і розвитку, Ірак та Афганістан стали найбільшими одержувачами допомоги з розвитку від Сполученого Королівства.

В військовій сфері, держава є одним з найбільших експортерів зброї та військової комплектації в світі. Після приходу до влади лейбористів, Міністр оборони лорд Гілберт висловив думку, що британська воєнна індустрія, яка являє собою чверть від світового ринку. Впродовж свого розвитку, Велика

Британія поставляє зброю для протиборчих країн. Так, в ході історичних подій, держава постачала військову техніку Іраку, Ірану. Однак, представник лейбористів та лідер СК на той час, Тоні Блер відвідав Індію і Пакистан в 2002 році, на зустрічі в якій він наголосив на політиці умиротворення, але не зазначив, що 3 роки тому, його країна постачала цим державам воєнний експорт, що склало більше 8 млн. фунтів стерлінгів [72,112]. Додаючи щодо військової сфери, можна стверджувати, що Британія є країною, яка готує військових кадрів для армій понад сотні держав світу, серед яких як приклад можна навести: Оман, Бахрейн, Індонезію, Турцію, Марокко, Китай, Єгипет та ін.. У цьому векторі, можна стверджувати, що експорт зброї, військової техніки та людських кадрів надає Сполученому Королівству можливості посідати лідерське місце на міжнародному рівні, збільшувати свої політичну роль у світі та покращувати імідж держави.

Таким чином, Велика Британія розвивається в таких галузях як освітня, туристична, спортивна, культурна, наукова та технологічна, що демонструє конкретну значимість Великої Британії на міжнародній арені, покращують та просувають її імідж, надають більше впізнаваності країні як бренду [40]. Національний імідж цієї держави представляє собою повагу до цінностей, традицій та законів, які являють певну систему, що створює певний образ держави для міжнародної спільноти. Попри таку просвітительську та заохочувальну діяльність, держава вбачає в цьому і неабияку важну економічну складову. Залучення та сприяння міжнародних акторів надає можливість розширити обхват, а також збільшити ефективність такої політики. Внаслідок такої політичної стратегії, Британія просуває фундаментальні цінності [72], ідеї, презентуючи своє ім'я та свій бренд в глобальному контексті.

2.3. Інформаційна складова іміджу Сполученого Королівства

Наразі глобалізаційні процеси потребують комунікації та створення інформаційного суспільства, що в результаті стає актуальним для вивчення

інформаційної складової зовнішньої політики держави. Будучи найціннішим ресурсом, інформаційна складова відіграє важливу роль для обміну думок. В цьому руслі, необхідним є дослідити взаємодію ЗМІ та політики на прикладі Великої Британії. З появою Інтернету та телебачення, візуальні образи політичних діячів почали демонструвати себе та стали ближчими для громадян. За допомогою цих каналів передачі інформації, суспільство може формувати власну думку та формувати певний імідж та образ лідера. Нинішнє британське суспільство знаходиться на порозі розвитку, а тобто під впливом процесу інформатизації. Для просування власної партії, лідери вдаються до продажу власного бренду [50], аби створити певний імідж для суспільства. Щодо цього, то можна ще додати, що використовуючи засоби масової комунікації, державна еліта таким чином підкреслює свої національну ідентичність. В сучасному світі ЗМІ набрали вагомий ваги для того, щоб просувати питання порядку денного та тим самим справляти певний вплив та маніпулювати думками громадськості. ЗМІ є невід'ємною частиною високорозвиненої країни, що вона має у своєму арсеналі. З появою на світ вищезазначених каналів передачі інформації, людство вже не сприймає дійсність, але більше прислуховується до віртуальної реальності як надійної та існуючої у часовому просторі. Лідер як суб'єкт політичного процесу, реалізовує свою волю через інформаційні канали та має надану йому можливість керувати свідомістю суспільства, у свою чергу, маса, не розуміючи того, підкоряється цьому [24]. В кінцевому рахунку, така маніпулятивна історія надає можливість створити власну бажану реальність для формулювання певної думки щодо того.

Британські засоби масової інформації, наприклад газети, виступають за реалізацію певних цінностей, які є пріоритетними. За допомогою телебачення та друкованих версій ЗМІ, британці якісно та кількісно отримують інформацію щодо певного лідера-індивіда в політичному дискурсі. За допомогою таких каналів передачі інформації, лідери думок можуть транслювати власні стратегії, певний ненав'язливий матеріал [49].

Взаємодія ЗМІ та політичних лідерів є яскравим відображенням сучасної дійсності та яскраво доповнюють один одного у світі. Беручи до уваги приклад з лейбористським лідером Тоні Блером, можна показати певний зв'язок ЗМІ та влади. З приходом до влади та ще певний час свого прем'єрства, Тоні Блер був улюбленцем публіки та всіх британських громадян, але економічний спад завдав поразки лідера. Важливими постатями в підготовці та поширенні інформації для його уряду були прес-офіс та директор з комунікацій Аластер Кемпбелл, який керував ЗМІ. Прес-офіс завжди був включений в роботу підготовки порядку денного для Т. Блера, що включало в себе ряд новин [71], а його радник вибудовував стратегію просування прем'єр-міністра через цю призму порядку денного. При цьому, прес-офіс завжди намагався зменшити зв'язок журналістів з прем'єром, оскільки ЗМІ дуже часто висвітлювало або спотворювало образ лідера, що грало не на користь самого прем'єр-міністра Великої Британії.

Наряду з інформаційним простором постає не менш важливе питання інформаційної безпеки. Інформаційна безпека захищає інформаційні ресурси держави та суспільства відносно національних інтересів країни [41]. Під захистом інформації розуміється недопущення інших джерел до доступу до інформації, до її знищення, втрати, перешкоди, а також заходи щодо контролю за національним інформаційним простором. Серед загроз інформаційного простору, можна навести інформаційну війну, комп'ютерну злочинність, інформаційний тероризм, тощо. Велика Британія є незалежною державою відносно залежності до інформаційного простору. Правовим підґрунтям такого захисту виступають документи, серед яких закон «Про державні документи», «Про державну таємницю». Також захистом інформації в державі забезпечується конкретним кримінальним кодексом. Організації, які контролюють захист інформації підпорядковані уряду Сполученого Королівства.

Історична довідка показує, що до 1995 року існувала лише одна програма, яка поширювала основну масу інформації, маючи назву «BBC»,

одна з плином часу почали з'являтися нові організації для передачі інформаційних продуктів. Такими прикладами є ITV – незалежне телебачення, що не лише створювало новини та репортажі, а й перші документальні програми. Пізніше, на ринку ЗМІ з'явилися «Незалежні Телевізійні Новини» [41], які на початку своєї діяльності здобули широку популярність серед глядачів. В Британії існують вікові обмеження для перегляду кінофільмів в домашніх умовах. Такі обмеження регулюють нормативно-правові акти, які регулюють захист малолітніх для перегляду фільмів. Так був створений Закон «Про відеозаписи», який класифікує фільми та враховує вік для перегляду продукції вдома.

Неможливо оминати увагою паблік рілейшнз як урядову структуру Великої Британії, яка відіграє важливу роль як засіб масової інформації. Вона доносить до громадськості інформацію щодо діяльності влади, і тим самим будує імідж влади. Основою цієї структури виступає Комітет стратегічних комунікацій (КСК), який самостійно вирішує яку серед усього масиву інформації подати для громадськості. КСК співпрацює у тісному зв'язку з Комітетом моніторингу ЗМІ, оскільки перші отримують інформацію від другого та пізніше вирішують відносно реакції на цей загал інформаційного потоку. В Великій Британії також існує комп'ютер швидкого реагування, де існує постійна база даних, що завжди оновлюється. Використавши цю систему, можна швидко знайти продукти на кшталт чорного піару для опонента, або ж аргументи на захист власної позиції для британських політичних діячів.

З огляду на британські канали інформації, то можна виділити наступні як головні [44]:

твіттер як блог, де своєчасно викладаються посилання на свіжі новини, розміщуються фото, відео. Таким чином, це дає наблизитися до Королівської сім'ї, спостерігаючи за ними як за зірками;

інстаграм як соціальна мережа, де в основному йде обмін відео та фото записами. Це надає змогу відстежувати та бути у курсі всіх свіжих новин, які відбуваються в Королівській сім'ї;

офіційний електронний сайт монархії, іміджевий портал, де є в наявності уся інформація про кожного з членів монархічної родини, відеозаписи з офіційних виступів, поздоровлення на рахунок свят, інформацію про країни Співдружності;

сайт парламенту та прем'єр-міністра;

телебачення.

Вперше Королева Великої Британії звернулася до британців через телебачення в 1957 році з новорічним поздоровленням [44]. Оскільки державний устрій в країні конституційна монархія, ЗМІ виступають нейтрально по відношенню до неї. Серйозні періодичні видання мають звітувати перед королівською канцелярією щодо того, які статті та публікації можна виносити на широкий загал для аудиторії.

Здійснене дослідження дає можливість зробити такі висновки: інформаційний масив в сучасному світі існує для налагодження зв'язків, формулювання іміджу політичних діячів та впливу на громадську думку, інколи навіть шляхом маніпулювання. Доцільним є вивчення загально-політичного феномену для кращого розуміння, яким чином ЗМІ можуть взаємодіяти з політичним бондом в цілях держави та які інструменти використовуються для ефективного захисту Британії від іноземного втручання, на основі чого може розгортатися інформаційна війна, яка має серйозні наслідки [50]. Британська еліта намагається всіляко зміцнювати захист власної інформації та розвивати національний імідж без перешкод. Наразі глобалізація породжує появу масової комунікації, яка створює певну реальність та трансформує систему взаємовідносин міжнародних відносин.

Можна впевнено стверджувати, що британська винятковість від самого свого початку породила уявлення про те, що саме ця країна є такою особливою та унікальною, яка відрізняється від усіх інших країн світу [61]. З

огляду на політику Великої Британії, можна впевнено сказати, що повага до цінностей є найважливішим для англійського дому, який впродовж віків не був готовим для прийняття чужого впливу як домінуючого, в результаті чого держава завжди відстоювала власні інтереси та демонструвала свої сильні сторони.

Країна розвивається в таких галузях як освітня, туристична, спортивна, культурна, наукова та технологічна, що демонструє конкретну значимість Великої Британії на міжнародній арені, покращують та просувають її імідж, надають більше впізнаваності ВБ як бренду [72]. Внаслідок такої політичної стратегії, Велика Британія просуває фундаментальні цінності, ідеї, презентуючи своє ім'я та свій бренд в глобальному контексті.

Нинішнє британське суспільство знаходиться на порозі розвитку, а тобто під впливом процесу інформатизації [41]. Для просування власної партії, лідери вдаються до продажу власного бренду, аби створити певний імідж для суспільства. Можна додати, що використовуючи засоби масової комунікації, державна еліта, таким чином підкреслює свої національну ідентичність. Лідер як суб'єкт політичного процесу, реалізовує свою волю через інформаційні канали та має надану йому можливість керувати свідомістю суспільства, у свою чергу, маса, не розуміючи того, підкоряється цьому [24]. Взаємодія ЗМІ та політичних лідерів є яскравим відображенням сучасної дійсності та яскраво доповнюють один одного у світі.

РОЗДІЛ 3

ІМІДЖЕВЕ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ У КОНТЕКСТІ БРЕКЗИТУ

3.1. Іміджева складова взаємовідносин Британії та ЄС

Вивчаючи початок взаємовідносин Великої Британії та Європейського Союзу як організації, слід розпочати ще з давньої історії становлення цього процесу. Доцільним буде простежити історичні теми минувшини, розпочинаючи з подій 1940-х років.

Світові війни, які відбувались у всьому світі буквально змусили Велику Британію вважати себе нібито частиною широкого європейського співтовариства. Вона приймала участь у двох світових війнах, пообіцявши публічно захищати інші сторони від нападницьких дій Німеччини. Стійкий вплив та формування іміджу СК починається саме з розвитку такого процесу як Друга Світова війна та її закінчення, в той самий час, коли починає формуватись коаліція з європейських держав [25]. Відтак, після закінчення бойових жорстоких дій під час Другої Світової війни, країни Західної Європи виявили бажання закріпити міцні зв'язки та стати сусідами, надавши допомогу один одному в наслідок розгортання майбутніх війн. Але, Британія не була готова піти тим же шляхом, підтверджуючи свою велич після перемоги в війні. На той час, країна не відчувала знатної потреби в зміні своєї позиції та надлишку підтримки від коаліції з боку європейських країн. З огляду на роль Великої Британії як учасника в системі політичної співпраці з Європейським Союзом, лежать підходи, які впливають на процеси інтеграції. Наприклад, реалізм як напрямок є основою для британського підходу щодо європейських інтеграційних процесів у сучасному світі. Яскравим відображенням реалізму слугують ідеї У. Черчилля про проголошення «Сполучених Штатів Європи», основою яких є франко-німецький міжнародний зв'язок, що у майбутньому перетворився на економічний союз зі спільним ринком [34].

Іншим прикладом непохитності позиції Королівства, можна навести її «імперське бачення». З огляду на карту, можна дійти висновку, що країна є острівною за положенням, знаходячись дещо в ізоляції, при цьому будучи захищеною зі своїм власним флотом. При цьому, зв'язок з континентом для Великої Британії означав, що вона не може отримувати накази від інших, коли звикла їх віддавати. Граючи роль глобального гравця, держава не виявляла особливого бажання пов'язати своє життя з Європою [20]. Націоналізуювши своє виробництво вугілля та сталі, британська позиція ще більше показала недоречність приєднання до майбутнього економічного товариства з вугілля та сталі. 1950-ті роки стають часом, коли європейська спільнота виходить на новий рівень інтеграції серед країн, створивши спільний ринок вугілля та сталі. Країнами засновницями стають Бельгія, Франція, Німеччина, Італія, Люксембург та Нідерланди. Відтак, 18 квітня 1951 року в Парижі шість країн підписали договір [33,5], який заснував у подальшому Європейське об'єднання вугілля та сталі. Паризький договір був спланований терміном на 50 років та набув чинності вже у наступному році 25 липня. Пізніше цей договір став одним з головних на початку створення Європейського Союзу. В основі такої ідеї передбачалося, що буде створений спільний ринок, який буде координувати економічну складову, наряду з цим будуть створені гідні умови для життя, підвищений рівень зайнятості населення та встановлені найнижчі ціни, що у свою чергу буде заохочувати розвиток виробничого потенціалу та сприяти розвитку міжнародної торгівлі. Членство Німеччини у цьому об'єднанні стає спеціальним планом примирення з Францією та недопущення війни у майбутньому. На той час, європейська спільнота пішла далі та створила спільний європейський ринок, підписавши новий Римський договір. Вже в 1957 році європейська спільнота на зустрічі в Римі заснувала Європейське економічне співтовариство та Європейське співтовариство з атомної енергії [33,5]. Ця подія мала неабияке значення, як виявилось у майбутньому, і була основоположною для формування Європи у її загальному теперішньому виді.

Франція в обличчі Шарль де Голля, мала наміри вирішити спільні непорозуміння з Німеччиною. В його бажаннях він вбачав, що Європейська Економічна Спільнота має бути як франко-німецький союз, а інші чотири країнами – сателітами. Франція, в особі президента Шарля де Голля хотіла зберегти за собою право вето, приймаючи рішення. Шарль де Голль вважав, що його країна є самим центром Європи та відіграє найважливіше значення серед усіх інших країн регіону [33]. Коментуючи слова Жана Моне, можна сказати, що тодішній президент Франції вірив, що Європа має обернутися навколо Франції та не визнавав передачу суверенітету, однак по цьому питанню був досягнутий компроміс, який увійшов в історію як «Люксембурзький компроміс». За цей час, Велика Британія не підписала жодного з договорів Європейської спільноти, відхиливши її запрошення до приєднання. Французький державний діяч, якого вважають в історії батьком-засновником Європейського Союзу якось сказав, що ніколи не зрозуміє таких дій британців. Мабуть, це була ціна перемоги – ілюзія, що ти можеш зберегти, що мав, без змін [29] .

Простежуючи зміни, які відбувались в економічній сфері Франції та Німеччині, які вже демонстрували потужне відновлення та розвиток після виходу з воєнного стану, Велика Британія усвідомила, що її стан не є таким задовільним та навіть не наближений до цих держав. В 1960-ті роки більшість колишніх колоній імперії - разом із колоніями інших європейських держав вже стали незалежними. Внаслідок суецької кризи, яка розпочалась в 1956 році, Британія значно втратила свій імперський вплив та дуже ослабла як світова держава, яка відігравала важливу роль потужного світового гравця у світі. США не надало підтримки англо-французьким спробам повернути Суецький канал, що ще більше пригнічувало Велику Британію. У цей час, розуміючи, що необхідно виходити з такого стану, вона виявляє бажання подати заявку на приєднання у 1961 році [32]. Однак сталося не як того бажали британці. Президент Франції, Шарль де Голль наклав вето та нагадав Британії як вороже вона ставилася до будування європейської спільноти та

виявляла бажання поєднати свої стосунки з США. Відмова від президентства де Голля дала надію Британії на партнерство з ЄС. Іншим наступником після Шарля де Голля став Жорж Помпиду, політика відносно Великої Британії якого була м'якша. Попри таку позицію він одразу наголосив, що Спільна сільськогосподарська політика, Спільний бюджет і т.д. може бути тяжко сприйнятий з боку Королівства. Вже пізніше, у 1970-х роках консерватори схвалили членство та вступ Великої Британії, хоча існувала опозиція, яка була проти. Така ситуація викликала розкол між консерваторами та лейбористами. Конфлікт був між тими, хто вважав, що Велика Британія неможлива для існування без Європейського Союзу, і тими, хто мав протилежну цій думці. Однак, попри всі негаразди країна змогла стати повноправним членом європейського співтовариства в 1973 році, з ідеєю повернути собі статус світової могутньої держави [34]. Будучи вже членом ЄС, Королівство не прийняло спільну валюту євро та не приєдналася до Шенгенської угоди, яка скасовує митний контроль та дозволяє вільно пересуватися по спільним кордонам для всіх країн-членів. Тим самим, Британія показала усьому світу, що не бажає ставати лише частиною чогось великого та хоче продовжувати свої традиції британської геополітики, що певним чином, перешкоджало інтеграційному процесу в Європі. У повсякчас, Британія завжди розглядала себе як окремого члена з дещо іншими правами, посиляючись на географічну відокремленість Британських островів та на імперські зв'язки з США і Австралією.

Наступним періодом побудови взаємовідносин, слід віднести прихід до влади Маргарет Тетчер у 1975 році [34]. Вже в 1975 році вперше в історії Сполучено Королівство провело національний референдум в країні стосовно продовження членства в ЄС. Усі основні політичні партії та сили проголосували за майбутню кооперацію. З приходом лідера від КПВБ в обличчі Маргарет Тетчер настрої Британії вкрай змінилися [39]. Її погляди стосовно політики європейського співтовариства були не такі вже й схвальні. На її думку, Велика Британія вкладала більше, ніж отримувала. У виступі в

Брюгге в 1988 році М. Тетчер відкинула політику європейської наддержави, яка здійснює свою політику з Брюсселя [11]. На її думку, поєднання СК та ЄС було можливим за двома напрямками: підтримка миру на континенті та торгово-економічне союзництво, яке у майбутньому мало піти на користь Великій Британії [39]. Не дивлячись на довготривале прем'єрство, правління Маргарет Тетчер викликало великі розбіжності через її різке опозиційне відношення до євро інтеграційних процесів а також егоїстичні настрої відносно думок її колег в партії, до яких вона зовсім не дослухалась. В результаті чого, її рейтинг значно послабився та вона була вимушена піти у відставку. У цій ситуації, вона не змогла завадити наступнику Джону Мейджору підписати Маастрихтський договір у 1992 році. У майбутньому, на основі цього договору був створений власне вже Європейський Союз [18]. Завдяки тісній співпраці у цьому питанні, стосунки між СК та ЄС потеплішали та налагодилися. Ключовою ідеєю для нього було, що Британія мала намір грати центральну роль у Європі. З огляду на це, він відсторонював європейську ідею контролю над економікою, ввівши такі основні цілі як економічний лібералізм, політична демократія та узгодженість у внутрішній політиці. У своїй політиці він не схвалював швидку інтеграцію, але і не був проти європейського розширення. Однак, у цьому ж році відбулося різке падіння курсу фунта стерлінгів, що увійшло в історію під назвою «Чорна середа» [30]. Впродовж довгого часу ситуація з курсом фунта стерлінгів була незмінною. Джон Мейджор неодноразово проводив засідання, попри це, прийняті рішення бажаного результату не принесли. Тому, усю вину він переклав на спекулянтів, атаку яких було важко витримати, як він повідомив пізніше. У зв'язку з такою ситуацією, англійці вивели свою валюту з Європейської валютної системи. У відповідь на таке положення в країні, лідер лейбористської партії Британії Джон Сміт значно розкритикував прем'єр-міністра за його дії, який переклав відповідальність на інших. У своїй доповіді в *The Sunday Times*, Дж. Сміт заявив, що під час його правління Мейджор не дуже опікувався

британськими проблемами, особливо це стосується економічної сфери. На противагу цьому, Джон Мейджор у своїй біографії відмічає боротьбу з інфляцією за час його прем'єрства як головний успіх [34].

Пізніше, в 1997 році, коли на зміну старій владі прийшов представник ЛПВБ Тоні Блер, політика британського уряду була змінена в інший вектор [36]. Відносно Європи, то новий уряд одразу ж включився у переговори з європейською спільнотою відносно внесення змін до Європейського договору [13]. У підсумку, у цьому ж році був підписаний Амстердамський договір, який вносив зміни та був дещо розширеним варіантом Маастрихтського договору. Амстердамський договір або, якщо дати йому повну назву, «Амстердамський договір про внесення змін до Договору про Європейський Союз, Договори про заснування Європейського співтовариства і деякі пов'язані з ним акти, зазвичай відомі як Амстердамський договір», вступив в силу 1 травня 1999 року. Важливими були зміни в сфері внутрішніх справ та юстиції. На першому плані поставила питання, що стосуються візового контролю, імміграції, а також інші компетенції в цивільних правах, які мають відношення до шлюбів, розлучень, батьківських прав, тощо. Наряду з цим, було розглянуто питання про шенгенські правила, які мали на меті скасувати контроль щодо внутрішніх кордонів та охорони зовнішніх кордонів. Це, у свою чергу, заклало основи для наднаціонального контролю зовнішніх кордонів Європейського Союзу. Амстердамський договір заклав основи для майбутніх переглядів договору, після чого послідували інші договори про договір, а потім і запропонований конституційний договір. За правління Т. Блера, на порядку денному підкреслювалась важлива роль Британії як регіональної держави, яка мала домінувати у світі. Крім цього, уряд роздивлявся повернення країни в саме серце Європи, аби зайняти там лідируючі позиції. Лондон, попри членство в середі з потужними гравцями міжнародної арени [53], все одно претендував не тільки на тісні зв'язки з США, а й бути головною провідною державою. Треба сказати, що іміджева позиція Британії

базується на її постійних інтересах, які вона яро відстоює та не забуває про це, ні при яких обставинах. Престижне обличчя, яке вона тримає повселюдно базується на гнучкості та балансі інтересів.

Ключовий момент, за яким можна охарактеризувати ступінь взаємовідносин Сполученого Королівства та Європейського Союзу – зв'язок Британії зі Сполученими Штатами Америки [25]. Повсякчас, така країна як Велика Британія завжди схилялась до співробітництва та підтримки з боку США. Саме завдяки близькому союзнику, Тоні Блер знаходився у центрі важливих подій на міжнародній арені. У військовому конфлікті США з Іраком, Блер відіграв роль зовнішньополітичного представника, який мав йти до кінця разом з Америкою у цьому питанні. До березня 2003 року представник британського уряду грав роль димової завіси для американських військових приготувань та потім був уже не потрібний. З огляду на події, США відмовляється від співпраці з союзниками по НАТО та повідомляє, що не потребує їх військового сприяння. В такому становищі Т. Блер обіцяє, що поверне Велику Британію на місце самого центра Європи. Однак, попри те, що держава намагалась зав'язати особливі відносини з США, що явно пішло не за планом, іміджеві її складова зазнає краху в Європейському Союзі. Логічніше для Сполученого Королівства приєднатися через вузький пролив, аніж через цілий океан.

Наступним поворотним етапом в британській політиці став прихід до влади в 2007 році лідера Г. Брауна, який одразу почав переговори з країнами ЄС та обговорював питання відносно реформ. Внаслідок цих переговорів, Британія змогла налагодити стосунки з такими країнами єврозони як Франція та Німеччина, отримавши значні пільги та переваги для своєї держави. Результатом цих переговорів від британського уряду стало підписання Лісабонського договору цього ж року. Основним цільовим призначенням стало заміна європейської конституції [16]. В цій угоді були наведені нові законодавчі повноваження в Європейському парламенті і поставили його в один ряд з Радою міністрів при ухваленні рішення про те, що робить ЄС і як

витрачаються гроші. Це також змінило спосіб роботи парламенту з іншими інститутами і дало членам Європарламенту більше впливу на те, хто керує ЄС. Всі ці реформи гарантували, що, віддавши свій голос на європейських виборах, ви отримаєте ще більший вплив на те, куди рухається Європа. Лісабонський договір не тільки надав парламенту ті ж законотворчі повноваження, що і Рада, а й надав йому можливість визначати політичний напрям Європи. Згідно зі змінами в договорі, саме парламент обирає голову Комісії, виконавчий орган ЄС, і це рішення має відображати результати європейських виборів і, отже, вибір виборців [16]. Також було розширено коло питань Європейського Союзу, до якого входили: енергетика, туризм та соціальний захист громадян від надзвичайних ситуацій.

Тяжким періодом в історії Великої Британії охарактеризувалися 2010-2011 рр., коли економічна криза охопила всю державу. В цей же час, в 2010 році лідер від Консервативної партії Девід Кемерон стає прем'єр-міністром Британії та вносить на порядок денний питання для обговорення серед британського правлячого кола [14]. Головним питанням та пропозицією Кемерона було продовження членства СК в Євросоюзі. В результаті чого, більше 100 тисяч людей проголосували проти, але Британський парламент мав іншу думку та відхилив цю петицію з більшістю голосів. Яскравим прикладом опозиції, яка проголосувала за вихід Сполученого Королівства з Європейського Союзу стала партія незалежності Великої Британії, яка виступала з євроскептичними настроями. В 2014 році ця партія отримала перемогу на виборах до Європейського парламенту. Перегляд умов щодо членства в Євросоюзі та початковий етап підготовки до референдуму, відбувався, починаючи з 2015 року [47]. Правляче коло Д. Кемерона активно розробляло план, в якому були вказані певні вимоги Лондона та принципи майбутньої угоди для країн-членів ЄС. Серед таких можна назвати, наприклад: посилення конкурентноспроможності держав ЄС, неможливість допуску мігрантів до британської системи соціального страхування, відмова від односторонніх рішень країн єврозони. Такий план

прем'єр-міністра Д. Кемерона остаточно виявився ефективним, результатом чого, пізніше стало укладання Договору про новий статус Великої Британії в Європейському Союзі від 19 лютого 2016 року. Його сутність полягала в тому, щоб назавжди закрити питання про повторні переговори. Ключовими моментами в цій угоді стали питання конкурентоспроможності, економічного управління, суверенітету та соціальних виплат у зв'язку з питанням про вільне пересування. Представник з боку Європи, Дональд Туск заявляв, що впевнений в тому, що Велика Британія залежна від Європи, як від матері, а Європа потребує Британії. Перервати зв'язок зараз було б суперечити нашим взаємним інтересам. В свою чергу, Європа зробила все, що змогла, аби не допустити цього. Після укладення угоди, прем'єр-міністр Британії повідомив, що держава ніколи не прийме валютну систему євро, ніколи не стане частиною європейської наддержавної організації та позбавить легкого доступу для мігрантів з ЄС відносно соціального забезпечення. З точки зору Лондона, європейський синтез британський суверенітет, що протилежить баченню Європи, де суверенітет розподіляється добровільно з метою отримання вигоди та досягнення взаємного блага, що у сучасному світі дуже рідко трапляється та досягти цього самотійно неможливо. Однак, керівництво Британії розуміло, що британські робочі місця та бізнес залежать саме від можливості торгівлі з Європою на рівних умовах. Європейський Союз з усіма його 27 членами пішли на поступки для того, щоб задовольнити амбіції Лондона, розуміючи, що він грає визначну роль як сили в міжнародному середовищі. Відтак, у своєму виступі, Д. Кемерон зазначив чотири виклики, що стоять на порядку денному перед ЄС та СК, які необхідно досягти на шляху для досягнення кращого положення та місця британців в Європейському Союзі [64].

Доцільно було б виокремити та проаналізувати кожен з них для розуміння ключових питань, які здійснювали дестабілізацію в регіоні. Першим, можна зазначити фінансовий захист. Основа мета переговорів для британців полягала в тому, щоб отримати новий захист на одному ринку, але

не в євро. В цій ситуації, можна сказати, що вперше ЄС чітко визнав, що має більше однієї валюти. Відповідальність за нагляд над фінансовою стабільністю Великобританії залишається в руках Банку Британії, тому уряд захищає своїх платників податків та вкладників. Другою метою цих переговорів є питання європейської конкурентоспроможності [38]. Для цього уряд країни створює робочі місця та усе необхідне для фінансового збагачення британських сімей. З цього погляду, можна сказати, що Європа завершить єдиний ринок послуг, що дозволить британським стартапам отримати більше фінансування для свого бізнесу, а також відкриє нові можливості для фінансових послуг Британії. У цей же час, Європа завершить єдиний ринок енергоносіїв. Така ситуація дасть змогу Лондону отримати значну кількість постачальників на енергетичному ринку та збільшити інвестиції по всьому континенту. Третій виклик, який мав своє місце в промові прем'єр-міністра Д. Кемерона – це питання міграції [64]. Під цим питанням розумілось зменшення міграційного потоку з ЄС та запобіганню вільному пересуванню мігрантів, основною ціллю яких нерідко стає можливість соціального забезпечення. Таким чином, уряд розробив систему, за якою мігранти з інших країн ЄС мають право отримати доступ до пільг лише через 4 роки. В протилежному значенні це означало б, що кожен охочий може приїхати до країни та отримати за безцінь, що забажає. Реагуючи на це, Європейська Комісія відповіла, що Королівство має право для використання такої системи. Продовжуючи перелік принципів та викликів, четвертим серед них виступає збільшення повноважень національного парламенту. Влада була повернена до Вестмінстера та інших національних парламентів. Щодо національної безпеки, то це є відповідальністю лише з боку Великої Британії, тому вона ніколи не буде частиною Європи. Це були основні реформи, які були надважливими для британського уряду. Як підсумок, значимість цього документу, можна процитувати слова Девіда Кемерона, який на своєму виступі сказав «Я уклав

угоду про надання Великій Британії особливого статусу в Європейському Союзі» [37].

Таким чином, з огляду на історію, можна сказати, що шлях до об'єднання з Європою для Великої Британії виявився дуже непростим [38]. Попри весь історичний проміжок часу, Сполучене Королівство намагалося завжди позиціонувати себе як державу вищу за інших по статусу. Використовуючи Європу як важливий інструмент, Британія може зміцнити владу в світі, як того прагне, а також просувати власні інтереси, продавати свої товари та послуги, створювати робочі місця та неодмінно, тим самим, підвищувати рівень життя своїх громадян. З огляду безпеки, такий зв'язок з Європою надає Великій Британії більшого захисту, аніж її самостійне існування. Шляхом тісного співробітництва, протидіючи серйозним загрозам, можливо перемогти нові виклики.

3.2. Генеза конфлікту іміджевого позиціонування у взаємовідносинах Британії та ЄС

Доцільним було б розпочати аналіз ключових аспектів у стосунках Європейського Союзу та Великої Британії, які відображають напругу. Для того, щоб детально дослідити цю проблему, слід звернутися до історичного контексту для окреслення всіх важливих моментів, які склалися за довгий час не тільки між обома партнерами союзу, але й між іншими акторами на міжнародній арені.

Розглядаючи Великобританію як гравця на політичній арені, можна сказати, що ця країна завжди була специфічною. З огляду на своє географічне розташування, Британія вважає себе окремою державою-імперією, яка не зможе бути лише частиною європейського угруповання, може існувати лише окремо Європа і окремо Велика Британія. Внаслідок такого позиціонування себе, країна завжди мала складні стосунки з Європейським Союзом впродовж всієї історії до теперішнього часу [14].

Повоєнні часи видалися нелегкими для Британії, оскільки війна виснажила країну економічно, тому країна перебувала у труднощах. В цей же час ряд таких країн як Італія, Німеччина, Франція, Бельгія, Люксембург та Нідерланди в Римі підписали договір, що мав на меті заснування Європейського економічного співтовариства та Європейського співтовариства з атомної енергії [33,5]. Ця подія мала неабияке значення, як виявилось у майбутньому, і була основоположною для формування Європи у її загальному теперішньому виді. Нерідко саме Римський договір називають Договором про заснування Європейської Спільноти як такого. Роздивляючись ЄЕС як одну зі складових ланок на шляху до євроінтеграції [35], можна відзначити, що цей митний союз був покликаний забезпечити вільне переміщення товарів, послуг, капіталів та громадян. Британія не долучилась до підписання цього договору, відокремлюючи себе від континентальних країн Європи. Зсередини європейського утворення все було більш стабільніше, аніж шли справи в Великій Британії. Шістька країн зазнала швидкого зростання економічних показників. Європейський інтеграційний процес продемонстрував значні переваги, серед яких, такі як митний союз та спільна сільськогосподарська політика. На противагу іншим країнам-учасникам ЄС, ВВП яких становило у середньому приблизно 210%, а в Британії лише 80%. Осмислюючи таку картину, держава не готова була розділяти останнє місце в таблиці та приймає рішення розпочати переговори в 1961 році з європейською спільнотою щодо приєднання до ЄЕС. Попри згоду на проведення переговорів з Європою, не можна вважати це своєрідним потеплінням у стосунках між обома акторами. Не дивлячись на такі обставини, Велика Британія у майбутньому також продовжує демонструвати свою важливість та свій вплив, що значно гальмує переговори. В цей же час ситуація ускладнюється вторгненням США, яке почало атлантичне партнерство з Європою. Роль Великої Британії послабилася, у цих обставинах вона відіграла роль гаранта інтересів США. Франція ускладнила становище тим, що президент Фр. Шарль де Голль

виступив проти та наклав право вето на вступ СК до ЄС [34]. Побоювання французького лідера були не тільки в тому, що Європі прийдеться економічно оздоровлювати Британію, а й в тому, що в його розумінні лише Франція мала бути лідером. Безумовно, великим позитивним показником в цьому питанні щодо приєднання, можна зазначити й те, що попри плідне економічне співробітництво, країни-учасниці навряд чи будуть воювати один проти одного. Іншою перешкодою на шляху до членства став знову наступ Ш. де Голля, який заблокував можливість прийняття Британії до Товариства. Вже після відставки французького лідера, держава змогла наблизитися ближче до Європи, а саме 1 січня 1973 року змогла стати членом Економічного Європейського Союзу [61]. Не дивлячись на таке активне та цілеспрямоване бажання Великої Британії бути членом співтовариства, вона не забула про свій національний вплив та трималась осторонь таких процесів ЄЕС як: вступ до Шенгенської зони, не долучилась до підписання Хартії ЄЕС про основні соціальні права, пізніше вийшла з спільного механізму обмінних курсів Європейської валютної системи. Бачення Сполученого Королівства відрізнялось від тих, які були покладені в основу європейської системи, а саме: отримання лише вигод від інтеграційного процесу, зберігаючи свої національні інтереси, імперський імідж, та зменшити вплив інших держав. Все це лише, з одного боку, виглядало як покращення відносин між двома силами на міжнародній арені, однак, це створювало лише ворожнечу та напір між ними, яке мало свою довгу історію. Так, Велику Британію було називали незручною країною», яка завжди диктувала свої правила вже в великій системі зі своїми існуючими правилами.

Наступним етапом в наближенні Британії до Європейської Спільноти став референдум, проведений лейбористами, які мали бажання передивитися питання членства СК в ЄС з новими умовами. Понад 60% громадян проголосували за те, щоб зберігти членство за умови мінімізації внеску до бюджету ЄЕС. Неабиякий вплив на послаблення відносин мав прихід до влади представниці консерваторів Маргарет Тетчер в 1979 році. Питання

євроінтеграції на деякий час призупинилось для Британії, оскільки М. Тетчер підтримувала євроскептиків, виражала неприязнь та ворожість до об'єднання з Європою [53]. Її різка критика в сторону інтеграційного процесу пояснювалась тим, що, будучи в союзі, Британія втратить свою свободу та образ життя до якого звикла, на зміну якому прийде новий лад зі своїм устроєм. Будучи невдоволеною економічними зв'язками з Європою, Маргарет Тетчер висловила думку, що Британія багато витрачає, отримуючи дуже мало. З цього приводу, було визначено сума відшкодування щодо платежів СК в 1980-му році, яке було закріплено тимчасовою угодою. Таким чином, забаганки нової лідерки в жіночій постаті були досягнуті. Пізніше, з бюджету ЄЕС виплачувались додаткові кошти на відшкодування галузей та певних регіонів в Великій Британії. Будучи єдиною державою членом ЄЕС, яка отримала знижку, знову підкріпила свій статус та іміджеву складову в європейському світі. За її думкою, будувати Європу як систему, де функціонує європейська ідентичність безглуздо, оскільки кожен член цієї організації має власну вікову історію, цінності, традиції.

З огляду на таку вкрай негативну політику євроскептицизму Маргарет Тетчер, це свідомо спричинило за собою внутрішню війну з консерваторами [39]. Розуміючи, що вона є єдиною жінкою прем'єр міністром за всю історію правління в Британії, який авторитет має, однак, вона не звертала уваги на думки інших її колег, що пізніше призвело до значного падіння її рейтингу. В 1990 році Британія все ж таки мала змогу доєднатись до спільного механізму обмінних курсів валютної європейської системи. Цей же рік був останнім при владі та характеризувався крахом для Тетчер. Вже через місяць після цієї знакової події з Європою, вона пішла у відставку, маючи чвари та постійні розбіжності всередині правлячого кола Британії.

Попри приєднання до валютної системи, Сполучене Королівство в 1992 році виходить з цього механізму через те, що уряд не зміг призупинити падіння фунта нижче узгодженої нижньої межі вартості. Така подія в

подальшому здобула свою назву «Чорна середа» [30]. В цей же час відбувається зміна влади, головним претендентом на яку стає Джон Мейджор. На момент його приходу він отримав країну з серйозним конфліктом всередині відносно європейського питання. Незважаючи на те, що по традиції прихід до влади означає появу нової людини з відносно новими думками та зміну напрямку в її політичній діяльності, Дж. Мейджор продовжував політику, яка дістала назву «тетчеризм», що позначала конфронтаційний стиль правління та прагнення не допустити посиленний вплив наднаціональних структур, які б обмежували національні рішення Британії. В своїх виступах новий прем'єр-міністр неодноразово підкреслював, що СК буде мати лише вигоду від членства з Європою.

В цьому ж році 7 лютого був підписаний договір в голландському місті Маастрихті, який вступив в силу з 1 листопада 1993 року [18]. З тих пір ЄС функціонує на основі головних договорів – Договору про ЄЕС і Договору про Європейський Союз. Усі наступні договори (Амстердамський, Ніццький і Лісабонський) тільки вносили поправки в обидва ці акти, але не створювали нових. Відчутним наслідком підписання договору стало введення єдиної європейської валюти, яка дала поштовх для більш потужного економічного розвитку всередині такого об'єднання. В цьому Договорі були закладені основи реалізації економічної політики, а також був створений Статус Європейського центрального банку з його функціями. Підтвердженням того, що ЄС налаштований на мирне співіснування, побудований на демократичних засадах та приймає нових країн-учасниць задля розширення світової торгівлі є критерії, які були встановлені цим Договором. Ці маастрихтські критерії були необхідними для вступу інших зацікавлених країн до валютного союзу. Виходячи з цього, можна зрозуміти, що цей Договір відкрив маневр для політичної інтеграції країн. Ця угода передбачала орієнтацію на зовнішню політику країн-учасниць ЄС та спільну політику безпеки. Маастрихтський договір відіграв в історії європейської

інтеграції дуже важливу роль, який заклав основи для такої великої системи для її майбутнього належного функціонування.

Не дивлячись на активну політику Мейджора відносно збереження курсу фунту стерлінгів, все ж таки спасти ситуацію виявилось дуже складно. Вжиті заходи не змогли стабілізувати ситуацію з фунтом [38]. В цілому, політику Джона Мейджора можна охарактеризувати як намагання покращити економічне становище Великої Британії, зробити її частиною континентальної Європи, де вона буде грати ключову роль. Багато, хто з представників лейбористів неодноразово заявляли, що прем'єр-міністр не відстоював інтереси Великої Британії на міжнародній арені [30], а також зсередини країни. Аналізуючи ці заяви, можна дійти висновку, що головною критикою в сторону Мейджора було те, що він не зміг допомогти державі за часи його правління, причиною чому стало його невміння бути відповідальним та перекладання вини на інших людей. В 1992 році на виступі в Берлінгтоні Дж. Мейджор заявив, що Сполучене Королівство нізащо не проміняє свою ідентичність в великій Європі та інтереси власної країни ніколи не будуть на ступінь нижче, аніж континентальної Європи. Це неодноразово демонструє те, як держава позиціонує себе відокремлено від іншого світу та має неабиякі амбіції, попри будь-яке становище в країні.

Загалом, рейтинг Дж. Мейджора був достатньо низьким, згідно опитувань, а громадяни сприймали його як безбарвного та нерішучого лідера. Можна сказати, що Велика Британія вже достатньо втомилася та не могла сприймати владу Консервативної партії, яка правила безперервно 18 років. В результаті чого, консерватори програють лейбористам на чолі з Тоні Блером на загальних виборах, які відбулися 1 травня 1997 року [40]. Після цього голова консервативної партії та тодішній прем'єр-міністр Мейджор уходить у відставку та покидає пост голови партії.

Перший в історії і єдиний нині прем'єр-міністр, представник партії лейбористів, який поспіль здобув перемогу тричі на виборах та жодного разу не програв. За усю історію прем'єрства до 1997 року, Тоні Блера можна

назвати єдиним, хто мав проєвропейські погляди та підтримував майбутню євроінтеграцію. Його політика була комбінованою, частиною старого стилю з ознаками «тетчеризму» та нового неолібералізму. Політичне оточення прем'єр-міністра наголошувало, що європейський напрямок буде побудований на конструктивній співпраці та партнерстві [36], а не безплідному обговоренню питань та прямій опозиції. На своєму виступі в Британському Парламенті в 2000 році, Тоні Блер повідомив, що захищати власну країну є нормальним явищем і це не означає бути ворогом Європи. Бути приналежним британській державі означає боротися та підтримувати усі цінності та в результаті отримувати найкраще для неї. Однак, як покаже майбутнє, політична направленість в сторону Європи Т. Блера не змогла повністю відсторонитися від британського іміджу та позиціонування себе як окремої держави з імперськими амбіціями. Віддавши перевагу відносинам зі Сполученими Штатами, тодішній прем'єр-міністр СК викликав напругу між ним та іншими не менш впливовими політиками з Європи [25].

Варто зазначити, що вже в 2 жовтня 1997 році в Амстердамі був підписаний Договір, який вносив зміни та був дещо розширеним варіантом Маастрихтського договору. Амстердамський договір або, якщо дати йому повну назву, «Амстердамський договір про внесення змін до Договору про Європейський Союз, Договори про заснування Європейського співтовариства і деякі пов'язані з ним акти, зазвичай відомі як Амстердамський договір», вступив в силу 1 травня 1999 року [35]. Договір став результатом серії тривалих переговорів, що почалися в 1995 році в Мессіні, Сицилія, і завершилися в Амстердамі 18 червня 1997 року. Він був офіційно підписаний в законі ЄС. Процедура була остаточно завершена після того, як Європейський парламент ратифікував її 19 листопада 1997 року і після двох референдумів і 13 рішень національного парламенту в державах-членах.

Важливими були зміни в сфері внутрішніх справ та юстиції. На першому плані поставила питання, що стосуються візового контролю,

імміграції, а також інші компетенції в цивільних правах, які мають відношення до шлюбів, розлучень, батьківських прав, тощо. Наряду з цим, було розглянуто питання про шенгенські правила, які мали на меті скасувати контроль щодо внутрішніх кордонів та охорони зовнішніх кордонів. Це, у свою чергу, заклало основи для наднаціонального контролю зовнішніх кордонів Європейського Союзу.

Дві великі реформи відбулися по відношенню до інститутів. Процедура спільного прийняття рішень за участю Європейського парламенту і Європейської ради була змінена з точки зору охоплення, і тепер парламент відіграє набагато важливішу роль [33]. Президент Комісії тепер також потребує особистої довіри Європейського парламенту, який потім дасть їм можливість більш ефективно визначати керівні принципи Комісії та мати можливість активно вибирати членів Комісії за допомогою національних урядів. Це робить Комісію більш політично підзвітною, головним чином тому, що вона більш підзвітна Європейському парламенту. У зв'язку з цим Амстердамський договір заклав нові принципи для загальної зовнішньої політики і політики безпеки, підкресливши проекцію цінностей ЄС на зовнішній світ і, реформувавши його методи дій. Загальні стратегії будуть визначені Європейською радою, і для їх реалізації буде використано голосування кваліфікованою більшістю.

Крім того, щоб забезпечити більш широке визнання ЄС за межами країни, був створена нова позиція, яка найменувалася - Високий представник з питань зовнішньої політики ЄС, щоб сторонні учасники могли звертатися до однієї людини при зверненні до Європейського Союзу з точки зору зовнішньої політики. Це додало «зовнішність та ім'я» зовнішній політиці ЄС, і, хоча Амстердам не забезпечив загальну оборону в ЄС, він також збільшив обов'язки з підтримання миру і гуманітарні можливості, встановивши більш тісні зв'язки з Організацією Західного Європейського Союзу.

Амстердамський договір заклав основи для майбутніх переглядів договору, після чого послідували інші договори про договір, а потім і

запропонований конституційний договір, який в кінцевому підсумку був скасований і замінений пропонованим Лісабонським договором [35]. Пізніше Амстердамський договір зазнав критики та був замінений через те, що він не був зрозумілим для звичайного громадянина, і він складається з трьох величезних частин і тринадцяти протоколів, що створює великі труднощі при спробі інтерпретувати, які його положення та, як повинні поводитися суб'єкти, які взаємодіють з договором. Це повинно було бути вирішено Лісабонським договором.

Новий супротив з боку Європи виразила представниця Німеччини Ангела Меркель, яка виступала проти того, щоб прем'єр-міністр Британії став першим президентом Європейської Ради, нова посада, яка з'явилася з появою на світ Лісабонського Договору. Кожні чвари та відмови Європі зі сторони Сполученого Королівства в її нових ініціативах, активна підтримка США у війні з Іраком - породжували велику діру між двома сильними акторами та ще більш мінімізували шанси Британії на чолі з Блером грати значну роль на політичній арені світу [25].

Ще однією важливою віхою, яка призвела Велику Британію до наступальних дій відносно виходу з Європейського Союзу, - це дилема спільної безпеки, яка з'явилася між Сполученими Штатами Америки та франко-німецьким альянсом [74]. Іракське втручання в 2003 році лише посилило розкол між обома сторонами: атлантизмом, за який так яро виступала Велика Британія на чолі з Тоні Блером та європейською спільнотою на чолі з Францією та Німеччиною. Такі країни як Італія, Греція, Іспанія і Бельгія підтримували, звичайно, метод Союзу, в той час, як Велика Британія, Данія, Ірландія, Португалія та Нідерланди підтримували атлантичний напрямок. Тому, на початку прем'єрства Тоні Блера Британія виступала проти французької політики, яка просувала все цілий підхід ЄС до загальної оборони.

Згідно цьому, в цей часовий діапазон в Європі з'являється потреба в створенні власної політики безпеки. Будучи першим торговим партнером та

першим іноземним інвестором майже для кожної країни, Європейський Союз [35], в тому числі, має відігравати важливу роль як постачальник глобальної безпеки.

Починаючи зі створення Стратегії європейської безпеки 2003 року, можна побачити, що цей документ був сформований задовго до цього. Офіційні особи ЄС визнали необхідність об'єднання спільних ідей і принципів, багато з яких існували до ЄСБ в формі різних заяв і політичних стратегій. Амстердамський договір від 1997 року, наприклад, ввів поняття «Загальна стратегія» [2], що призвело до кількох регіональних стратегій. Європейська стратегія безпеки та оборони налічувала близько тридцяти документів, які були покладені в основу цієї концепції. Початком зародження цієї стратегії вважають зустрічі на вищому рівні Франції та Німеччини 1 грудня 1998 року в Потсдамі та Британії з Францією в Сент-Мало 3-4 грудня того ж року.

У 2003 році Європейський союз розробив свою першу і єдину стратегію європейської безпеки під керівництвом Верховного представника ЄС Хав'єра Солани. Через тринадцять років Високий представник і віцепрезидент Європейської комісії Федеріка Могеріні представила Глобальну стратегію ЄС. Аналізуючи дану тему, необхідним є простежити шлях ЄС від ЄБС до ЄГС, пояснивши основні відмінності з точки зору контексту, процесу, змісту і подальших дій в рамках цих двох основних стратегічних навчань, що визначають роль ЄС у світі. Ця угода демонструє стратегію безпеки, цільовим призначенням якої є досягнення безпечної Європи та визначення основних загроз, які стоять перед ЄС [33]. Для того, щоб вирішити суперечки мирним шляхом, країни-учасниці ЄС прагнуть до співробітництва через загальні установи.

Треба відмітити, що головним завданням даної стратегії для Європи є зробити її міцнішим, більш згуртованим та впливовим гравцем на міжнародній арені, який захищає громадян, зберігає інтереси та відстоює цінності. Щоб протистояти новим викликам і забезпечувати безпеку в

регіоні, потрібна спеціальна система, що поєднує внутрішню та зовнішню політику [2]. Європейська стратегія безпеки та оборони допомагає зробити Союз більш ефективним в боротьбі з енергетичною безпекою, міграцією, кліматичними змінами, насильницьким екстремізмом і гібридної війною. Оскільки жодна з країн регіону не може вирішити ці проблеми самотужки, виходячи з цього, Європа робить кроки для їх спільного вирішення. Європейський Союз повинен бути сильним в побудові безпечної Європи.

Аналізуючи передумови створення європейської стратегії безпеки, можна навести приклад тих років, які були не без труднощів. Терористичні атаки 11 вересня в Нью-Йорку і Вашингтоні відкрили шлях до самого екстремального періоду одностороннього підходу США [25], прикладом якого може служити вторгнення в Ірак в 2003 році. Така ситуація поставила європейців перед дилеммою: бути чи не бути з США. Драматичний розкол в Союзі, зокрема, між Великою Британією, з одного боку, і Францією та Німеччиною, з іншого. Сполучене Королівство та кабінет Блера встали на сторону США, що стало критичним по відношенню до гегемонії США [21]. Не дивлячись на те, що Тоні Блера називали «найбільш проєвропейським» прем'єр-міністром Великої Британії за все покоління, різко змінив свій курс та думку, слідуючи за своїм союзником, віддаляючись від континентальної Європи, замість того, щоб налагодити міст між двома протилежними стратегіями. І знову дії уряду Великої Британії віддаляють її від тісних стосунків та плідної співпраці з Європою. Хоча, погляди Тоні Блера були проєвропейськими, однак, він був найбільш критичним для Брюсселя, аніж якийсь інший уряд. Скоріш за все, Блер хоча й був прихильником побудови взаємних відносин з Європою, був прихильний США у ролі вірного союзника, замість того, щоб побудувати міст між двома берегами Атлантичного океану, як це було заявлено на початку прем'єр-міністром в своєму виступі.

У свою чергу, Солана прагнув створити механізми та відновити внутрішньоєвропейський і трансатлантичний консенсус. Мета «ефективної

багатосторонності», проголошена в Європейській безпековій стратегії, була спрямована на подолання цих відмінностей типовим європейським способом. У підсумку, ЄБС 2003 року стала продуктом свого часу, щоб «вилікувати» трансатлантичний та європейський розкол в ситуації війни в Іраку. Випадок в Європі, коли вторгнення США в Ірак в 2003 році викликало глибоке і досить раптове відчуття кризи, цим самим напруженість зросла і з'явилися переломи як в середині ЄС, так і за її межами [33]. Це був саме той час, щоб почати відновлення внутрішньої єдності всередині ЄС і підтримати солідарність з США: розробка «Стратегії європейської безпеки».

Легітимність дій ЄС на міжнародній арені стосовно оборонної політики підкріплена в Лісабонському Договорі, який:

визначає зовнішню політику, політику безпеки та оборони;
зберігати мир, запобігати конфліктам, які становлять загрозу, посилювати міжнародну безпеку, включаючи безпеку зовнішніх кордонів;
спрямовувати свої політику на охорону своїх інтересів та цінностей, підтримку демократії, верховенства права.

Іншими словами, в Лісабонському договорі мова йде про загальну зовнішню політику не як про продукт інтеграції [16], а як про результат узгодження національної зовнішньої політики окремих держав-членів, що слід розглядати як результат співпраці держав-членів, який залежить від національних інтересів окремих держав.

Поряд з цим, Лісабонська Угода наголошує, якщо ситуація на міжнародному тлі відносин буде наражати на небезпеку, то голова Європейської ради повинен скликати надзвичайну зустріч Європейської ради для того, щоб визначити стратегічні лінії політики Союзу перед обличчям таких міжнародних викликів. У свою чергу, Маастрихтський Договір надає право Раді ЄС приймати активні рішення та дії, якщо цього буде потребувати міжнародна ситуація [18]. Договір про функціонування ЄС закріплює обов'язок високого представника Союзу у закордонних справах, безпековій та оборонній політики регулярно консультиватися з Європейським

Парламентом стосовно важливих аспектів вибору загальної зовнішньої політики, політики безпеки і оборони та інформувати його про те, як ця політика розвивається.

Проаналізувавши складність стосунків Європи та Британії на чолі з Блером, можна охарактеризувати період його правління словами британського депутата Європарламенту Ендрю Даффа, який сказав, що попри всю віддачу серця європейцям, Т. Блер ніколи не знав як бути власне тим самим європейцем [58].

Новий прем'єр-міністр Девід Кемерон, який прийшов до влади в 2010 році, став першим на цій позиції, хто наклав вето на Договір ЄС в 2011 році [37]. З огляду на тяжкий кризисний стан економіки, який розпочався ще в 2008 році, Кемерон намагався налагодити стосунки з Європою відносно нових фінансових правил та регулювання цього питання. Доцільним є нагадати, що ситуація в 2010-2011 роках була серйозна, адже Британія мала один із найбільших в Європейському Союзі дефіцитів бюджету. Запланувавши візит до Брюсселю, Кемерон планував захистити британські інтереси, однак отримати рівні умови для ведення бізнесу в Європі не здалося можливим [28]. У своїй промові, він твердо заявив, що можна бути потужним та впливовим партнером Європейського Союзу та одночасно залишатися осторонь від домовленостей, які не відповідають британським інтересам, - пояснив він причину таких дій. Своєю промовою він підкреслював особливість Британії на міжнародній арені, де ЄС стикається з такою першою ситуацією щодо перемовин відносно статусу члена однієї з держав-членів, а саме Сполученого Королівства. Дуже влучно його позиція простежуються в формулюванні на виступі, де він заявив також, що не любить Європу, а його серце віддано Британії та він зробить усе можливе для захисту власної країни [38]. Демонструючи приклад таких країн як Норвегія та Швейцарія, які мають двосторонні відносини, однак не є членом ЄС, Девід Кемерон неодноразово демонстрував досконалість та статусність власної країни в порівнянні з наведеними державами [66]. Характеризуючи ці

держави, він підкреслював, що вони не мають доступу до єдиного ринку та не можуть диктувати так правила, як Британія. Це підкреслює особливий статус, завдяки якому Лондон знаходиться у тих частинах Європи, які працюють на нього, зберігаючи повний доступ до єдиного ринку вільної торгівлі ЄС, що робить країну туманного Альбіону вигіднішим.

Пізніше в Брюсселі країни-учасниці домовилися про інтеграцію спільної бюджетної політики, в основу якої було покладено захист та спасіння євро [37], аби не допустити економічного кризису. В цій ситуації Сполучене Королівство заблокувало спроби намагання зробити цей пакт обов'язковим для всіх 27 країн-членів ЄС. Через відмову Великої Британії, ця пропозиція була анульована, оскільки потребує згоди 27 членів ЄС. В цих роках Девід Кемерон ініціює проведення референдуму, головним питанням якого є членство чи майбутній вихід з ЄС. В цей же час активно набирає обертів британська євроскептично налаштована Партія незалежності Сполученого Королівства. 2015 рік став головним для Великої Британії, оскільки саме в цей час активно розглядається питання подальшого членства ВБ в ЄС [47]. Через євроскептично налаштовані настрої в країні, Кемерон проводить референдум, щоб нарешті в'яснити місце Британії в європейському питанні. Намагаючись вирішити це питання, зі свого боку СК шукало компроміс шляхом вимог та окремого місця Лондона в системі європейської цінностей, які Д.Кемерон направив до Голови Європейської Ради Дональду Туску [37]. Серед вимог, які Лондон вимагав від Європи, були наступні: обмеження можливості для трудових мігрантів автоматично належати до британської системи соціального страхування, можливість членів ЄС не брати участі у майбутній економічній та політичній інтеграції, відмова від рішень країн-учасниць Європейського Союзу, якщо це не збігається з інтересами Великої Британії. Як результат, в 2016 році був підписаний Договір з обох сторін, що підкреслював особливий статус Британії та демонстрував досягнутий компроміс між двома сторонами. Не дивлячись на таку згоду зі сторони Європи, все не буде мати успіху, якщо ж

Британія вирішить покинути ЄС [45]. Такий хід подій та позитивні настрої прем'єр-міністра дали підставу сподіватись, що все пройде по плану. Референдум, який був запланований на 2016 рік все ж таки відбувся, результат якого вразив прем'єра [40]. Яскравим представником опозиції з скептичними настроями відносно збереження членства в євроні, був Борис Джонсон, який пізніше стане новим прем'єр-міністром в країні. Результат референдуму виявився дуже неочікуваний, адже більшість проголосувала за вихід з ЄС. Після таких обставин наступним послідувала відставка Девіда Кемерона. Він намагався донести до громадян, а також політичній еліті, що місце Британії в ЄС, де їй буде набагато безпечніше. Мужньо та з критикою він прийняв таку ситуацію та повідомив, що Британія потребує нового лідера, з яким буде рухатись по цьому обраному шляху[38] .

Підсумувавши строк закінчення прем'єрства Кемерона, можна навести основні його досягнення, серед яких відновлення економіки після фінансової кризи і законодавство, яке дозволяє одностатеві шлюби.

Останні протиріччя у стосунках між Британією та ЄС сталися під час прем'єрства нового лідера, а точніше лідерки Консервативної партії – Терези Мей [14], яка в 2016 році мала неабияку підтримку від парламентарів, стала другою в історії жінкою прем'єр-міністром. Під час перебування при владі її попередника, Т. Мей виступала за підтримання членства в європейській спільноті, однак, прийшовши до влади її позиція різко змінилася на інакшу. В своїй програмній промові, вона зазначила, що Британія буде йти своїм власним шляхом, але отримає переваги від членства з ЄС [15]. Вона зіткнулася з безпрецедентною ситуацією, коли країна розділилась на два табори, де одні бажали жорсткого брекзиту з повним розірванням стосунків з Європейським Союзом, а інші наголошували на збереженні стосунків, де Велика Британія буде займати місце на єдиному ринку, аби оминати економічні потрясіння, як у минулий час. Попри ці складнощі, до цього додалося ще й тиск з сторони Брюсселю, котрий наголошував Британії платити свої внески. В 2017 році Тереза Мей не змогла досягти врегулювання

питання, яке було б прийнятним для Лондона і для Брюсселю [34]. З огляду на такий стан, Консервативна партія поступово втрачала свою популярність та лідерство [70], в той час як лейбористи набирали голоси виборців. Слабкістю Терези Мей як прем'єр-міністра Великої Британії наприкінці свого строку була ситуація, коли Міністр закордонних справ Борис Джонсон дуже нестримано висловився та заявив, що Британія не повинна платити нічого Євросоюзу. Прояв слабкості Терези Мей заключався в тому, що після таких слів вона не звільнила його з посади. В своїй промові в 2017 році в Флоренції, Т. Мей зробила акцент на майбутню співпрацю держави з Європою, але висловила думку, що Британія не піде шляхом Норвегії, яка слідує правилам ЄС, однак не маючи в цьому право власного голосу, або ж сценарій Канади [66]. В цьому також можна прослідкувати нав'язування зі сторони Лондона своїх правил співробітництва, щоб з ними рахувались усі інші. Вона зробила акцент, що держава буде поважати цінності та принципи ЄС, але при цьому, ЄС має поважати та приймати до уваги бажання Британії. Але, Тереза Мей не мала ніякого плану щодо майбутніх дій та прогресу в цих переговорах не було досягнуто, що ще більш активізувало рух євроскептиків, які виступали за повне розірвання стосунків з Європою [67].

Аналізуючи роботи Т. Мей при владі, можна сказати, що попри всі її намагання домовитись з власної партією та Брюсселем виявились марними. Складність стосунків пояснювалась не лише протиріччями з Європою, а й великими розбіжностями зсередини Британії, що не давало змогу Т. Мей направити всі свої сили на процес переговорів з Європою [36].

Є очевидним той факт, що не в змозі змінити ситуацію, Тереза Мей покинула своє місце біля керма, наступником якого став Борис Джонсон. 22 січня 2019 року був прийнятий остаточно Закон про вихід з Європейського Союзу, який згодом підписала Королева Єлизавета II [32]. Наслідком цього Договору, Велика Британія абсолютне покине ЄС з політичної точки зору та не буде мати право голосу в європейських органах [45]. Перехідний етап, який настає після розірвання стосунків, продовжиться до кінця 2021 року,

впродовж якого Британія все ще буде частиною британського економічного простору [31].

Підбиваючи підсумки прем'єрства усіх лідерів в країні за увесь історичний проміжок становлення відносин між Європейським Союзом Великою Британією, можна навести основні причини брекзиту, серед яких міграційна політика, якої дуже остерігалася Британія через наплив мігрантів, що буде додатковим навантаженням на бюджет країни; неймовірно важливою причиною було питання внесків в бюджет Союзу, де СК сплачувала більше всіх, але не маючи при цьому якихось переваг; маючи свою власну культуру та традиції, відрізняючись від досвіду континенту, Британія не вважала за потрібним відмовлятися та віддавати прерогативу приймати рішення ЄС [63].

Отже, проведені дослідження підтверджують, що Велика Британія для європейської спільноти була «незручним» партнером та членом, внаслідок того, що постійно впродовж часу країна переглядала правила членства в ЄС відносно свого статусу в ньому, відстоюючи власні національні інтереси [38]. Від самого початку історії взаємовідносин між ними, Британія нібито будувала перешкоди та тиснула на Брюссель [61], диктуючи свої власні правила, на які той завжди намагався піти на поступки. Але, між іншим, через великі розбіжності зсередини країни і ріст опозиційних сил посилювали напругу в державі, що призвело до політичної британської боротьби та активний рух тих, хто бажав назавжди покинути Європейський Союз. В результаті чого, суцільний безлад в країні та великі вимоги з боку Британії дістали негативну характеристику для того, аби прогресувати та нарощувати співробітництво, замість того, щоб його руйнувати [58].

3.3. Прогностична оцінка розвитку іміджевої стратегії Великої Британії

Як уже вказувалося, Велика Британія покинула Європейський Союз, що в свою чергу, позбавляє її права в прийнятті рішень в ЄС [58]. Перш ніж,

дійти мови про подальшу кооперацію між СК та ЄС, доцільним буде проаналізувати основні наслідки британського виходу з європейської системи [59].

Важливо зауважити, що така ситуація як Brexit може надати яскравий приклад для інших країн, які вже є членами та забажають підняти питання на переговорах щодо певних умов членства, що в свою чергу створить серйозну дезінтеграційну проблему та порушить спокій вже в існуючій системі. Така ситуація змусить поставити питання прямо Британії – якщо вона хоче отримати доступ до єдиного ринку ЄС, їй необхідно змиритися з напливами мігрантів з інших держав ЄС, яких так не любить Британія. Вихід з ЄС лише прискорить послаблення ролі Британії на світовій арені як міжнародного гравця, якому буде потрібно вдаватися до вторинних стосунків, аби доказати свій статус та вплив в регіоні [45]. Адекватним є розуміння того, що місце держави в серці Європи є більш вигідним для неї, аніж поза межами союзу. Між іншим, від'єднуючись від Європейського Союзу, Велика Британія не буде мати ніяких прав в прийнятті рішень та не буде мати своїх представників в європейських інституціях, таких як Європейський Парламент та Комітет міністрів Ради Європи. При цьому, європейські закони в політичній сфері мають право бути застосовані стосовно Великої Британії. Неодмінно зауважити, що при таких обставинах Сполучене Королівство повинно робити внески на користь Союзу. Така інстанція як Європейський Суд, буде продовжувати мати вплив та юрисдикцію над Великою Британією протягом певного часу. Потрібно зауважити, що одним із головних наслідків для Британії може стати затяжний період пошуку нового або нових потужних торговельних партнерів [20], оскільки вихід з Європейського Союзу означає скасування вигідних умов для торгівлі, а також інвестицій. В цьому випадку, продукція країн-членів для СК стає дорожчим. Руйнівний характер цього процесу поставить Британію у важке становище, в якому вона не буде мати ніяких торговельних відносин, при експортуванні товарів СК буде лише програвати, адже ціна на товари буде високою, а податки при цьому

збільшаться, що в кінцевому рахунку лише зменшить попит на це. Побоювання для Великої Британії також полягає в тому, що економічна криза, до якої держава може наблизитися та через це, невизначеність політичного курсу, дають зелене світло для протестуючих, які проводять мітинги, що ще більш може загнати країну в економічну розруху. Не менш важливим є питання безпеки. В цьому руслі Велика Британія може сам на сам стикнутися з новими викликами які, можливо, не зможе подолати самотужки [23]. В майбутній час СК потрібно буде розглянути питання переговорів з ЄС щодо сфери безпеки. Брекзит може утруднити співпрацю в запобіганні терактів та затриманні злочинців, що загрожують нестабільності Британії. "Велика Британія може знадобитися запитувати інформацію у базах даних ЄС в кожному конкретному випадку, що сильно відрізняється від можливості мати негайний і прямий доступ до цих баз даних з будь-якого патрульного автомобіля", - повідомляла американська газета «The Washington Post» у своєму «Чому Brexit може бути корисним для терористів і Кремля, але поганим для європейської безпеки».

Вкрай болючим питанням для Британії може бути знову намагання Шотландії до відокремлення [31]. Доцільним є нагадати, що в 2014 році Шотландія намагалася відколоти себе від Британії та провела референдум про незалежність, між тим, більшість з населення проголосувало за збереження Шотландії у складі Британії. Вихід Сполученого Королівства з Європейського Союзу дає шанс Шотландії знову ініціювати другий референдум, що виллється в серйозні проблеми для СК як гаранту миру та її членства в Раді Безпеці ООН. Можна точно стверджувати, що відділення Шотландії в прямому сенсі, може означати краху та кінцю Великої Британії. Оскільки Велика Британія - це країна-союз Англії та Шотландії, який був створений ще в 1707 році.

У цьому аспекті варто взяти до уваги також міграційну складову. Через велику кількість робочих мігрантів з інших країн, громадяни Великої Британії можуть отримувати набагато менше робочих місць, заробітної

плати, а також рівень злочинності в державі значно збільшується. Не можна оминати увагою ситуацію з Північною Ірландією. Об'єднання Ірландії підкріплене словами міністра Девіда Девіса, який заявив, якщо жителі Пн. Ірландії будуть не проти стати єдиною Ірландією, то уряд Великої Британії неодмінно виконає свої зобов'язання, аби це здійснити. Громадянство Британії також втрапить, скоріш за все, своє привабливе місце через те, що не буде доступним переміщення та рух капіталу по Європі.

Треба підкреслити, що у цьому питанні також слід приділити увагу освітній сфері. Надходження коштів від європейських джерел внаслідок брекзиту буде утруднене, а може й повністю бути втрачено для британських науковців [48]. Іншими ризиками в цій сфері можна назвати проблемність наймати європейських вчених та викладачів та, в свою чергу, втрата студентів, які приїжджали з країн ЄС на навчання до Британії. Найпопулярніша програма для студентів та викладачів Еразмус, в якій Британія залишається до кінця 2020 року, що дає змогу обміну між державами-членами Європейського Союзу та можливість британським студентам навчатися за кордоном, може бути припинена після вищенаведеного етапу.

Якщо казати про наслідки для самого Європейського Союзу, то він також зазнав потрясінь внаслідок виходу члена з її системи [55]. Єдність цілої системи може бути порушена внаслідок дезінтеграційних процесів зсередини. Істотними втратами унаслідок такої ситуації можуть стати для Брюсселю, Кіпру, Німеччини, Ірландії. Країни, які поклали великі надії на Британію відносно торгівлі та туризму, дійсно, зазнають тяжких економічних наслідків.

В цій ситуації також слід додати й про позитивні наслідки, серед яких: можливість вільного вибору політики, що не нав'язує свої правила та цінності, можливість зосередитися на власних національних інтересах країни, зберегти власні цінності, культуру та традиції. Щодо збереження культуру, то неодмінно треба додати, що відношення Британії завжди залишалось

непохитним і уряд країни був дуже незадоволений можливістю для мігрантів оселятися в цій державі. З цього випливає, що будучи відокремленою, Сполучене Королівство не буде стикатися зі змішанням іноземних культур, традицій та релігійних вірувань з власною історією. З огляду на Європейський Союз, то країни-члени вільно зможуть формувати власну міграційну політику, свою армію, а саме найголовніше, що Європа зможе це здійснити без будь-якого перепону на відміну від минулого з Британією. Європа буде більш міцною та єдиною на тлі міжнародних відносин. Між іншим, у тому разі, що Лондон позбудеться права участі у міжнародних переговорах, Європа зможе спокійно переглянути минулі угоди, в яких Британія додавала перешкоди та нав'язувала власні умови для їх дотримання та підписання.

Майбутня історія, яка буде будуватися між ЄС та СК може бути різноплановою [43]. Переживаючи за крах системи, Європейський Союз, за майбутнім сценарієм можливо вдасться до заходів, якими можна буде покарати Британію, аби наглядно продемонструвати усім іншим членам, що їх очікує за таких обставин.

В цьому дослідженні неодмінно треба зауважити та навести приклади відношення інших політиків до такої явища як Брекзит. В листопаді під час публічного виступу, Голова Європейської Ради Дональд Туск заявив, що інші країни світу вважають, що після такої ситуації Велика Британія стане аутсайдером та гравцем другого класу [59]. Політолог Ентоні Саламон у статті в шотландській газеті «Scotsman» зазначає, що будучи окремо від ЄС, Велика Британія послабить свій вплив в Європі, а також у світі. Британські песимісти прогнозують, що СК за межами ЄС, буде не таким цікавим для Сполучених Штатів як раніше. Аналітик з Фонду Дейла Карнегі коментують цю ситуацію та каже, що для Вашингтона брекзит СК з ЄС демонструватиме втрату має свого найближчого представленого партнера в Союзі. Тому Вашингтону прийдеться співпрацювати вже з іншими країнами-членами ЄС для того, щоб впливати на спільну зовнішню політику Європейського Союзу.

З огляду на місце Британії в Раді Безпеки ООН, то її сила також ослабла в цьому питанні. Пояснюючи таке становище, Рада Безпеки ООН наголошує на тому, що таке діло значно послаблює позиції та негативно впливає на саму репутацію Британії, що зводить її роботу в ООН нанівець. За даними дослідження, яке було зроблено на замовлення Британської академії, дипломати ООН, коментують цю подію, заявивши, що в ООН багато, хто вважає, що Британія вистрілила собі в ногу, - заявляв колишній посол Британії в ООН сер Джеремі Грінсток. Новий прем'єр-міністр в обличчі Бориса Джонсона та його однодумці висловлюють думки, що глобальна Британія – це країна, яка б не мала змоги вести вільну політику по всьому світу в членстві з Європейським Союзом. Британці коментують цю ситуацію та кажуть, що немає жодних причин чому Британія може втратити свій вплив в світі. Оскільки, міжнародне становище держави ніколи не залежало від союзу з Європою. Роль такої потужної держави як Сполучене Королівство, скоріш за все, залежало і залежить від її культури, цінностей, економічної ваги, королівської сім'ї [58].

Важливо констатувати, що багато хто марив ілюзією та був глибоко переконаний, що Brexit не окаже ніякого впливу на життя британців та шлях виявиться легким та безболісним. Попри те, немає ніякого прикладу, щоб довести зворотне. Офіційною підставою для виходу з Союзу є Лісабонський Договір. В 50 статті цього Договору вказано, що після застосування цієї статті слідує процедура переговорів між Британією та ЄС, який ще також називають перехідним етапом. Перехідним етапом називають 11-ти місячний етап, який бере свій початок після того, як оголений Брекзит [66]. Не дивлячись на вихід з Європейського Союзу, Лондон все одно має дотримуватись правил ЄС. Більш того, Британія має сплачувати внески до бюджету Європи. Роль цього перехідного етапу полягає в пошуку компромісу щодо майбутніх відносин шляхом переговорів. Щодо термінів, то цей період повинен закінчитися 31 грудня 2020 року та не може бути продовжений [60]. Переговори, спрямовані на предмет нових

взаємостосунків, включаючи торгову угоду, а також правила в таких областях, як доступ до рибного господарства, медичне регулювання та співпраця у галузі безпеки. Нові зміни повинні розпочатися вже з 1 січня 2021 року.

Новий розвиток подій між обома потужними гравцями на міжнародній арені може мати всебічний характер, який має декілька варіантів вирішення проблеми. Перший з них – це тісна співпраця з Європою, де Велика Британія втратить власний статус, але, при цьому, буде мати доступ до єдиного торговельного ринку. У зв'язку з цим, ЄС наголошує, що доступ до єдиного ринку має бути підкріплений європейською податковою політикою. Іншим планом щодо майбутніх відносин, слід назвати повне відчуження та розірвання стосунків з Європою, що в свою чергу, за собою понесе відмову від єдиного ринку. Втім, навряд чи Велика Британія від нього відмовиться, а це означає, що план буде іншим, адже для держави є надзвичайно важливим підтримання стосунків з Європою в економічному питанні. Доречним є пояснити, що членство в єдиному ринку означає в прийнятті чотирьох свобод, а саме переміщенню товарів, капіталу, послуг та людей.

Відносно майбутньої картини на світовому просторі, Європейський Союз на чолі з керуючими нею політиками висловив думку, що Британія може піти шляхом Канади, яка має звичайну просту угоду про вільну торгівлю, чи як Норвегія [66], яка дотримується усіх правил Союзу, і, звичайно, має доступ до ринку. Аналізуючи рішення основних політиків Великої Британії, можна рішуче заявити, що країна не прийняла жодну з моделей Канади чи Норвегії, які також не є членами Європейського Союзу. У цій ситуації Британія знову ж показала своє «Я» та свій неперевершений статус держави, яка піде на компроміс лише шляхом створення індивідуальної угоди щодо вільної торгівлі. Коментуючи таку позицію, уряд СК пояснює це тим, що такий тип доступу до ринку нанесе серйозний збиток для її економіки. До своєї відповіді, СК також демонструє приклад України, яка має лише частковий доступ до спільного ринку [74], але, її права дуже

обмежені та європейські інститути роблять певний нагляд. У цьому русі, Україна крокує впевнено вперед до приєднання, коли Британія має зворотній шлях. Іншим прикладом, який практично міг бути за основу для Сполученого Королівства, то це Швейцарія. Її історія полягає в тому, що маючи доступ до єдиного ринку, вона також і не має певного контролю зі сторони Європи відносно дотримання правил Угоди [66]. Такий ймовірний сценарій міг би бути застосований і для Великої Британії, що скоріш за все, її б влаштувало. Проте, перешкодою в цьому стає сам ЄС, який відходить від цієї політики, описуючи її як непопулярну.

Майбутній сценарій, за яким буде слідувати Британія, ймовірніше буде наступним. До кінця 2020 року країні доведеться виробити торгівельну угоду [60], яка буде головним фундаментом для будівництва подальшої співпраці. У разі, якщо Британія не зможе домовитися про це, то зовнішня торгівля та взагалі економічне питання буде регулюватись правилами СОТ. Таким чином, товари та послуги підпадуть під митне регулювання, де буде діяти митний тариф. Аналізуючи моделі співпраці вищенаведених країн, СК може виробити власну на основі цих та адаптувати під себе. Головна ціль в сучасних реаліях для Великої Британії – максимально зберегти вільний доступ до єдиного ринку і уникнути певних бар'єрів. Наприклад, Британія приймає правила єдиного ринку, але, при цьому, веде мову про угоду щодо вільного пересування. Нарешті, поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між ЄС та Великою Британією [43], що дозволить брати участь на єдиному ринку в певних секторах, які підлягають нагляду. Можливе ймовірне застосування моделі Канади згідно всеосяжній торгово-економічній угоді з ЄС, де СК отримує те саме, але доцільним буде узгодження щодо кращого доступу до послуг та можливість розширення співробітництва для того, щоб зменшити торгові бар'єри. Так звана модель «регулюючого партнерства» [66], завдяки якій відносини між ЄС та СК могли б розвиватися у новій прогресії. Це було б зручніше та демонструвало гнучкість для Британії, адже, вона б мала змогу вибирати та узгоджувати питання в системі

ЄС. Наближення Британії до єдиного спільного ринку Європейського Союзу означає дотримання усіх зобов'язань, від чого вона не може ухилитися, якщо прагне залишатися поряд в економічній сфері. Наразі, уряд країни конкретно знає, чого воно не хоче в нових стосунках з Європою, але з іншого боку держава в обличчі її лідерів не сформулювало конкретної пропозиції відносно бажаних взаємостосунків з Європою [43]. Державі необхідно проаналізувати будь-який варіант стосовно його впливу на економіку та чітко заявити, що такий варіант буде найкращим для їх держави. Головне при цьому, подати свою пропозицію таким чином, щоб вона це відповідало новим побоюванням для Європейського Союзу, але ніяк не вимагало від ЄС відмовитися від цього. Краще бути першим та створити власний план розгортання майбутніх подій та подати їх на розгляд до Європи, ніж, коли ЄС узгодить самостійно нові правила ведення переговорів. У зв'язку з цим, переговори повинні просуватися швидше, бо інакше Британія буде змушена повернутися до тих моделей на кшталт Норвегії та Канади, яких вона так хотіла уникнути.

З огляду на теперішні реалії, через пандемію коронавірусу, багато хто вважав, що переговори між двома гравцями зупиняться та будуть подовжені. Не можна погодитися з цим, адже непохитність думки Бориса Джонсона запевняє погодитися з думкою навпаки. Головний парламентар від Британії Девід Фрост, який твердо заявив, що сторона Британії не буде прохати подовження строку перехідного етапу. Переговори продовжуються, але європейська сторона впевнена, що чим довше вони продовжуються, тим найімовірніше, що угода не буде узгоджена. Коментуючи цю подію, президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн стверджує, що укладання нової угоди між обома сторонами кожного дня втрачає свою можливість відносно практичного її застосування [46]. До закінчення цього часу, Борис Джонсон представив новий Законопроект, який посвячений внутрішнім ринкам. Попри це, Законопроект викликав жорстку критику з боку Європи. Іншим яскравим прикладом, який демонструє сумніви з боку ЄС відносно

того, чи буде укладена угода про майбутні відносини, позиція президента Європейської Ради Шарля Мішеля, який стверджує, що залишаючи клуб європейської спільноти, неможливо отримати усі переваги від неї [26]. Попередні домовленості відносно надання державної допомоги та рибного господарства не знайшли ключових рішень, лише розбіжностей. Голова Європейської Ради наголошував, що вони не впевнені, що буде реальним домогтися спільної угоди. Інший представник Європейською Союзу, Мішель Барньє, який французький державний діяч та представник ЄС з питань брекзиту повідомив, що ситуація залишається неспокійною через несерйозний підхід Британії до переговорів, що в свою чергу, може бути гарантом жорсткого виходу країни без усіляких угод [23]. Як повідомляють факти, Велика Британія вийшла з ЄС 1 лютого 2020 року, але ніякої економічно-торгівельної угоди між обома міжнародними акторами не було ухвалено. Підбиваючи підсумки вищесказаного, можна узагальнити, що торговельна угода, повинна буде узгоджена між обома акторами та направлена на скасування тарифів.

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок, що в сучасних реаліях дуже важко спрогнозувати майбутнє становище між Великою Британією та Європою [43], а особливо не ясним в цій ситуації є розуміння того, чи отримає вигравш від цих обставин Велика Британія, або ж все-таки в основному програє від виходу з Європейського Союзу. Імовірним нагальним питанням для Європи постане запобігання можливих намірів інших країн вийти з Союзу. Треба сказати, що переговори між ними повинні досягти згоди відносно торговельної угоди [60], інакше, Британія буде підпорядковуватися умовам Світовій організації торгівлі. Якщо Британія у коротші строку візьметься серйозно до вироблення нагального рішення, не тільки з власної точки зору, а й проаналізує ситуацію зі сторони Європи [48], то цілком ймовірно, що досягти компромісу та балансу все ж таки вдасться, що дасть змогу державі знову відновити свої позиції в регіоні. Найзручнішим варіантом для кооперації між ними буде задоволення британських вимог, але,

при цьому, не підриваючи основи європейського проекту політичної інтеграції.

Проаналізувавши історичний контекст, можна сказати, що шлях до об'єднання з Європою для Великої Британії виявився дуже непростим. Попри весь історичний проміжок часу, Сполучене Королівство намагалося завжди позиціонувати себе як державу вищу за інших по статусу [29]. Завдяки Європі як важливому інструменту, СК може зміцнити владу в світі, як того прагне, а також просувати власні інтереси, продавати свої товари та послуги, створювати робочі місця та неодмінно, тим самим, підвищувати рівень життя своїх громадян.

Основними причинами брекзиту виступають [34] : міграційна політика, якої дуже остерігалася Британія через наплив мігрантів,; неймовірно важливою причиною було питання внесків в бюджет Союзу, де країна сплачувала більше всіх, але не маючи при цьому якихось переваг; маючи свої власну культуру та традиції, відрізняючись від досвіду континенту, є його моделлю чистого парламентаризму, його цінностей та політичних концепцій, від яких Британія не вважала за потрібним відмовлятися та віддавати прерогативу приймати рішення ЄС. Від самого початку історії взаємовідносин між ними, держава нібито будувала перешкоди та тиснула на Брюссель, диктуючи свої власні правила, на які той завжди намагався піти на поступки для того, щоб Британія отримала бажане. Внаслідок великих розбіжностей всередині країни і ріст опозиційних сил, що посилювали напругу в державі, це призвело до політичної британської боротьби та активний рух тих, хто бажав назавжди покинути Європейський Союз. В результаті чого, суцільний безлад в країні та великі вимоги з боку Британії дістали негативну характеристику для того, аби прогресувати та нарощувати співробітництво, замість того, щоб його руйнувати.

Дуже складним є спрогнозувати майбутнє становище між Великобританією та Європою, а особливо не ясним в цій ситуації є розуміння того, чи отримає вигравш від цих обставин Велика Британія [43],

або ж все-таки в основному програє від виходу з Європейського Союзу. Такі обставини породжують зміну політичного вектору Британії та вносять певні корективи в наддержавну організацію.

ВИСНОВКИ

При дослідженні даної теми була використана конкретна джерельна база, яка була розподілена автором на 5 груп, що згуртовані за логічним принципом. Перша група джерел відноситься до офіційних зустрічей, інтерв'ю та виступів, що надає конкретну інформацію відносно певного складеного політичного курсу країни, адже для кожного прем'єр-міністра характерний певний стиль керування, який виражає конкретну національну ідею, що сприймається масами. Наступна група характеризується партійними установками основних політичних угруповань Сполученого Королівства, за допомогою яких можливо зробити висновок про важливий курс партії та її політичний світогляд на майбутній розвиток Великої Британії. Третя група представлена офіційними установчими документами, на основі яких був створений та сформований Європейський Союз у його сучасному виді. Четверта ланка цього списку представляє офіційні Інтернет-ресурси, а п'ята сходинка належить нормативно-правовим актам відносно інформаційного захисту та урядові документи. Використані дані групи джерел надають можливість прослідити природу становлення взаємовідносин Великої Британії та Європейського Союзу та простежити розвиток іміджевого елементу як основи зовнішньої політики Великої Британії.

Досліджуючи роботу, були використані основні методи, а саме: системний, який виокремлює усі елементи окремо для отримання цілісного результату про дослідження; історичний метод, заснований на поетапному розгляді питань в часовому вимірі; проблемно-хронологічний, який дає змогу розділити широку тему на більш вузьку з прив'язкою до послідовної хронології; метод аналізу дає змогу розділити тему на складові її частини для більш детального вивчення; на основі ціннісного методу стає можливим оцінка політичних явищ в глобальному контексті; за допомогою методу узагальнення, можна відобразити основні результати в загальному положенні; використавши порівняльний метод, можливим стало співставлення окремих елементів воедино для знаходження спільного та

відмінного між ними; завдячуючи структурно-функціональному методу можна розглянути всю систему з окремим її структурними елементами та механізмами.

Результати цього дослідження надають можливість його використання для доповнення вже існуючих теоретичних напрацювань стосовно британського іміджу та його особливостей. Значимість всебічного дослідження особливостей іміджевої політики Великої Британії в умовах Брекзиту підтверджена загальним станом наукової розробки цієї проблематики, демонструючи зацікавленість зі сторони дослідників з різних напрямків. Наукова новизна даної роботи полягає у використанні системного підходу, завдяки якому можливо дослідити окремо іміджевий елемент політики держави, шлях розвитку стосунків СК з ЄС, причини виходу з європейського угруповання, скласти воєдино кожний елемент та прослідкувати певний логічний зв'язок між ними. У роботі було вперше використано періодизацію відносин Європейського Союзу та Великобританії з урахуванням впливу іміджевої стратегії уряду, що послужило відправною точкою для розриву взаємостосунків. Практичне використання цієї роботи може служити прикладом для інших країн стосовно іміджевого зовнішньополітичного курсу, а певні елементи цієї роботи можуть бути використані в посібниках з історії, політології і т.д. Наразі, саме цим питанням майже ніхто не займався, що потребує додаткового розгляду та опрацювань для поглибленого вивчення цієї проблематики.

Дослідивши самовизначення політичної ролі Британії на міжнародній арені на основі офіційних документів, можна впевнено стверджувати, що британська винятковість від самого свого початку породила уявлення, що саме ця країна гідна мати найкраще та є такою особливою та унікальною, яка відрізняється від усіх інших країн світу. З огляду на політику Великої Британії, можна сказати, що традиції та цінності для англійського дому є найважливішим та впродовж віків не було готовим для прийняття чужого

впливу як домінуючого, в результаті чого держава завжди відстоювала власні інтереси та демонструвала свої сильні сторони.

Серед основних напрямів, в яких Велика Британія реалізує власний бренд є такі галузі як освітня, туристична, спортивна, культурна, наукова та технологічна, що демонструє конкретну значимість Великої Британії на міжнародній арені, покращують та просувають її імідж, надають більше впізнаваності як бренду. Національний імідж цієї держави представляє собою повагу до цінностей, традицій та законів, які являють певну систему, що створює певний образ держави для міжнародної спільноти. Все це в повній мірі підходить під стиль Сполученого Королівства. Внаслідок такої політичної стратегії, Велика Британія просуває фундаментальні цінності, ідеї, презентуючи своє ім'я та свій бренд в глобальному контексті.

При дослідженні цієї теми була дана оцінка інформаційній складовій іміджу Сполученого Королівства для кращого розуміння, яким чином ЗМІ можуть взаємодіяти з політичним бомондом в цілях держави та які інструменти використовуються для ефективного захисту Британії від іноземного втручання, на основі чого може розгортатися інформаційна війна, яка має серйозні наслідки. Британська еліта намагається всіляко зміцнювати захист власної інформації та розвивати національний імідж без перешкод.

Простеживши іміджеву складову взаємовідносин Британії та ЄС, слід сказати, що шлях до об'єднання з Європою для Великої Британії виявився дуже непростим. Сполучене Королівство намагалося завжди позиціонувати себе як державу вищу за інших по статусу. Використовуючи Європу як важливий інструмент, держава може зміцнити владу в світі, як того прагне, а також просувати власні інтереси, продавати свої товари та послуги, створювати робочі місця та неодмінно, тим самим, підвищувати рівень життя своїх громадян. З огляду безпеки, такий зв'язок з Європою надає Великій Британії більшого захисту, аніж її самостійне існування. Шляхом тісного співробітництва, протидіючи серйозним загрозам, можливо перемогти нові виклики.

З'ясувавши генезу конфлікту іміджевого позиціонування у взаємовідносинах Британії та ЄС, можна підсумувати, що Велика Британія для європейської спільноти була ненадійним партнером через те, що постійно впродовж часу СК переглядала правила членства в ЄС відносно свого статусу в ньому, відстоюючи власні національні інтереси. Від самого початку історії взаємовідносин між ними, держава нібито будувала перешкоди та тиснула на Брюссель, диктуючи свої власні правила, на які той завжди намагався піти на поступки для того, щоб держава отримала бажане. Але, між іншим, через великі розбіжності зсередини країни і ріст опозиційних сил посилювали напругу в державі, що призвело до політичної британської боротьби та активний рух тих, хто бажав назавжди покинути Європейський Союз. В результаті чого, суцільний безлад в країні та великі вимоги з боку Британії дістали негативну характеристику для того, аби прогресувати та нарощувати співробітництво, замість того, щоб його руйнувати.

Роздивляючись ситуацію з Брексит, було надано прогностичну оцінку розвитку іміджевої стратегії Великої Британії. В цьому контексті дуже важко спрогнозувати майбутнє становище між Великою Британією та Європою, а особливо не ясним в цій ситуації є розуміння того, чи отримає виграш від цих обставин Велика Британія, або ж все-таки в основному програє від виходу з Європейського Союзу. Така ситуація породжує зміну політичного вектору Британії та вносить певні корективи в наддержавну організацію. Треба зазначити, що переговори між ними повинні досягти згоди відносно торгівельної угоди. Якщо Британія у коротші строку візьметься серйозно до вироблення нагального рішення, не тільки з власної точки зору, а й проаналізує ситуацію зі сторони Європи, то цілком ймовірно, що досягти компромісу та балансу все ж таки вдасться, що дасть змогу країні знову відновити свої позиції в регіоні. Найзручнішим варіантом для кооперації між ними буде задоволення британських вимог, але, при цьому, не підриваючи основи європейського проекту політичної інтеграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Джерела:

1. A future of EU-UK partnership. URL: https://europa.eu/newsroom/highlights/special-coverage/future-eu-uk-partnership_en. (Last accessed: 11.07.2020).
2. A Global Strategy for the EU's Foreign and Security Policy, June 2016. URL: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eugs_review_web_0.pdf. (дата звернення: 27.04.2020).
3. Andrii Taran . Ukraine and Great Britain have launched large-scale projects for the development of the Ukrainian Navy. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/ukraina-ta-velikobritaniya-poklali-pochatok-masshtabnim-proektam-z-rozvitku-viiskovo-morskih-sil-zs-ukraini-andrii-taran>. (Last accessed: 17.10.2020).
4. Conservative Manifesto 2019. URL: <https://www.conservatives.com/our-plan>. (Last accessed: 25.11.2020).
5. Dmytro Kuleba. Agreement between Ukraine and Great Britain has brought Eastern and Western flanks of Europe closer. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/dmitro-kuleba-ugoda-mizh-ukrayinoyu-ta-velikoyu-britaniyeyu-zblizila-shidnij-i-zahidnij-flangi-yevropi>. (Last accessed: 09.08.2020).
6. Mr Major's Joint Press Conference with Chancellor Kohl – 11 March 1991. URL: <http://www.johnmajorarchive.org.uk/1991/mr-majors-joint-press-conference-with-chancellor-kohl-11-march-1991/>. (Last accessed: 11.07.2020).
7. PM statement following European Council meeting: 19 February 2016. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pms-statement-following-european-council-meeting-19-february-2016>. (Last accessed: 12.11.2020).
8. PM statement on European Council: 6 February 2017. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-statement-on-european-council-6-february-2017>. (Last accessed: 25.11.2020).

9. President of Ukraine. We note a new chapter in relations between Ukraine and the United Kingdom. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/vidznachayemo-novu-glavu-u-vidnosinakh-mizh-ukrayinoyu-ta-vel-64405>. (Last accessed: 25.11.2020).

10. Sir John Major's Speech at the Centre for European Reform – 26 September 2019. URL: <http://www.johnmajorarchive.org.uk/2015-2/sir-john-majors-speech-at-the-centre-for-european-reform-26-september-2019/>. (Last accessed: 13.10.2020).

11. Speech to the College of Europe ("The Bruges Speech"). URL: <https://www.margaretthatcher.org/document/107332>. (Last accessed: 15.11.2020).

12. Statement by the European Commission following the fourth meeting of the EU-UK Joint Committee. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_1948/. (Last accessed: 11.07.2020).

13. Statement by Tony Blair on the euro (23 February 1999). URL: https://www.cvce.eu/content/publication/2005/8/23/1f1288a1-f67f-4835-a851-a2b1e1fca817/publishable_en.pdf. (Last accessed: 11.07.2020).

14. The historical evolution of EU-UK relations. URL: <https://www.consilium.europa.eu/fr/documents-publications/library/library-blog/posts/the-historical-evolution-of-eu-uk-relations/#>. (Last accessed: 13.05.2020).

15. Theresa May. We have voted to leave the EU, but not Europe. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/we-have-voted-to-leave-the-eu-but-not-europe-article-by-theresa-may>. (Last accessed: 25.11.2020).

16. The Treaty of Lisbon of 13 December 2007. URL: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>. (дата звернення: 13.05.2020).

17. Tony Blair's Speech to the European Policy Centre. URL: <https://institute.global/tony-blair/tony-blairs-speech-european-policy-centre>. (Last accessed: 11.07.2020).

18. Treaty on European Union of 7 February 1992. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11992M/TXT>. (дата звернення: 13.05.2020).

19. Ukraine in United Kingdom, Zaporizhzhya region. URL: <http://uk.old.mfa.gov.ua/en/about-ukraine/info/regions/27-zaporizh>. (Last accessed: 25.11.2020).

Монографії та наукові статті:

20. Брексіт: причини та наслідки виходу Великобританії з ЄС. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15165/1/Nikolaenko.pdf>. (Last accessed: 14.09.2020).

21. Британские премьер-министры. Политические портреты. URL: <https://mgimo.ru/about/news/experts/britanskie-premer-ministry-politicheskie-portrety/>. (Last accessed: 13.10.2020).

22. Быков И.А. Сетевая политическая коммуникация: теория, практика и методы исследования. Санкт-Петербург: ФГБОУ ВПО «СПГУТД», 2013. 200 с.

23. Великобритания в поисках внешнеполитической доктрины после Brexit. URL: <https://ru.valdaiclub.com/a/highlights/velikobritaniya-v-poiskakh/>. (дата звернення: 12.11.2020).

24. Взаимоотношения политического лидера и медиа: опыт Великобритании. URL: <https://www.hse.ru/mag/27364712/2012--13/71254039.html>. (Last accessed: 21.09.2020).

25. Внешняя политика Великобритании: от империи к «осевой державе». URL: <https://m.polit.ru/article/2005/05/17/britain/>. (Last accessed: 19.09.2020).

26. Глава Євроради сумнівається, що Brexit-угоду вдасться укласти. *Укрінформ*. 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3093763-glava-evroradi-sumnivaetsa-so-brexitugodu-vdastsa-uklasti.html>. (дата звернення: 14.09.2020).

27. Громько А.А. Образы России и Великобритании: реальность и предрассудки: монография. Москва: Учреждение Российской академии наук, Институт Европы РАН: Русский сувенир, 2008. 96 с.
28. Грубинко А.В. Роль Великобритании в формировании внешней политики ЕС в контексте ведущих теорий евроинтеграции. *Вестник МГИМО-Университета*. 2015. № 1(40). С. 18-28.
29. Грубинко А.В. Участь Великої Британії у європейській політичній інтеграції: між атлантизмом та європеїзмом. *Європейські історичні студії*. 2015. № 1. С. 6–17.
30. Довгиленко Г.А. «Черная среда» 16 сентября 1992 года в восприятии британских консерваторов. *Вестник Саратовского государственного социально-экономического университета*. 2015. С. 76-79.
31. Жизнь после Brexit. 10 знаковых последствий выхода Британии из ЕС для страны, Европы и всего мира. URL: <https://nv.ua/world/countries/vygod-britanii-iz-es-kakie-posledstviya-breksita-dlya-vsego-mira-poslednie-novosti-50066923.html>. (дата звернення: 02.09.2020).
32. Задоя А.О., Боцула А.П. Міжнародні інтеграційні та дезінтеграційні процеси: суперечливі наслідки // Академічний огляд. 2017. №1(46). С.5–13.
33. История развития Европейского Союза. URL: https://mgimo.ru/uploads/files/Borko_Butorina_Istoriya_ES.pdf. (дата звернення: 20.03.2020).
34. Кадыкова А.Ю. Предпосылки и причины выхода Великобритании из Европейского Союза. *Colloquium-journal*. 2019. С. 58-60.
35. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення : Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. 448 с.

36. Крушинський В.Ю. Великобританія в європейських інтеграційних процесах: автореф. дис. ... д-ра політ. наук: спец. 23.00.04. Київ, 2004. 32 с.
37. Кэмерон объяснил свое вето по договору в ЕС. URL: https://www.bbc.com/russian/uk/2011/12/111212_uk_cameron_europe_explanation. (дата звернення: 12.11.2020).
38. Лазарева Е.В., Берстенева А.А. Великобритания в ЕС: вступление, отступление, брексит. *Вестник Томского государственного университета*. 2018. № 435. С. 127-134.
39. Маргарет Тэтчер - "железная леди" британской политики. URL: <https://www.dw.com/ru/маргарет-тэтчер-железная-леди-британской-политики/a-16728520>. (дата звернення: 05.09.2020).
40. Неприцький О.А. Великобританія: шлях до сепаратизму регіонів чи побудова «європейського дому». *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Збірник наукових праць*, Вінниця, 2000. С. 226–232.
41. Основні риси контролю за національним інформаційним простором Королівства Велика Британія. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2962:osnovni-risi-kontrolyu-za-natsionalnim-informatsijnim-prostorom-korolivstva-velika-britaniya-2&catid=71&Itemid=382. (Last accessed: 08.08.2020).
42. Первые лица Великобритании: от Чемберлена до Дэвида Кэмерона. URL: <https://ria.ru/20100513/233822203.html>. (Last accessed: 13.10.2020).
43. Плешко І.О., Прихненко М.І. Шляхи врегулювання питання виходу Великої Британії з ЄС та напрямки подальшої співпраці. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2020. № 2. С. 99-104.

44. Полякова А.А. Роль монархии во внутренней и внешней политике Великобритании в конце XX - начале в XXI века: дис. ... канд. ист. наук: 07.00.03. Москва, 2015. 229 с.
45. Почему Великобритания выходит из ЕС и к чему это приведет. *Российская газета*. 2019. URL: <https://rg.ru/2020/01/31/brexit-pochemu-velikobritaniia-vyhodit-iz-es-i-k-chemu-eto-privedet.html>. (дата звернення: 02.09.2020).
46. Президентка Єврокомісії: Шанси на Brexit-угоду тануть з кожним днем. *Укрінформ*. 2020. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3100792-prezidentka-evrokomisii-sansi-na-brexitugodu-tanut-z-koznim-dnem.html>. (дата звернення: 14.09.2020).
47. Причины і наслідки британського референдуму. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11247/1/Уковук_25-29.pdf. (дата звернення: 17.07.2020).
48. Прощай, великая Британия? Каким будет место страны в мире после брексита. *Русская служба Би-би-си*. 2020. URL: <https://www.bbc.com/russian/features-51274232>. (дата звернення: 02.09.2020).
49. Смирнова И.С. Имиджевая стратегия британской политической элиты на международном уровне. *Вестник Санкт-Петербургского университета*. 2006. Вып. 3. С. 79-86.
50. Смирнова И.С. Национальный и международный имидж британской политической элиты и ее лидеров: особенности функционирования и влияние на современный политический процесс: автореф. дис. ... д-ра політ. наук: спец. 23.00.02. Санкт-Петербург, 2006. 409 с.
51. Тер-Минасова Д.И. Имидж института монархии Великобритании: автореф. дис. ... канд. культур.: спец. 24.00.01. Москва, 2007. 21 с.
52. Харитоновна Е.М. «Мягкая сила» Великобритании. Москва: ИМЭМО РАН, 2018. 139 с.

53. Шейн С.А. Политическая стратегия современных британских консерваторов в процессе политико-институциональной трансформации Соединенного Королевства: дис. ... канд. полит. наук: 23.00.02. Пермь, 2016. 217 с.

54. Шпакович О. Особливості концепцій європейської інтеграції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ, 2011. С. 105-108.

55. Як нам доведеться змінити Європу після Brexit: стаття Еммануеля Макрона. *Європейська правда*. 2019. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/03/6/7093621/>. (дата звернення: 17.10.2020).

56. Яковюк І.В. Brexit: причини і наслідки британського референдуму. *Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики: зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф.* Харків, 2016. С. 25–29.

57. «At the very heart of Europe»: New Evidence on John Major's Foreign Policy. URL: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/the-very-heart-europe-new-evidence-john-majors-foreign-policy>. (Last accessed: 05.09.2020).

58. Brexit: All you need to know about the UK leaving the EU. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887>. Last accessed: 14.09.2020).

59. Brexit: what are the pros and cons of leaving the EU? URL: <https://www.theweek.co.uk/brexit-0>. (Last accessed: 15.05.2020).

60. Brexit: What trade deals has the UK done so far? URL: <https://www.bbc.com/news/uk-47213842>. (Last accessed: 05.09.2020).

61. Britain and the EU: A long and rocky relationship. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-26515129>. (Last accessed: 12.11.2020).

62. Britain, Ukraine Sign «Strategic Partnership Agreement». URL: <https://www.voanews.com/europe/britain-ukraine-sign-strategic-partnership-agreement>. (Last accessed: 19.09.2020).

63. Five consequences of the UK's exit from the EU. *Financial Times*. 2016. URL: <https://www.ft.com/content/b1a2d66e-3715-11e6-9a05-82a9b15a8ee7>. (Last accessed: 12.11.2020).
64. In full: Cameron speech. URL: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/5407714.stm. (Last accessed: 05.09.2020).
65. Nicolas Sarkozy tells David Cameron: shut up over the euro. *The Guardian*. 23 October 2011. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2011/oct/23/cameron-sarkozy-euro-debt-crisis>. (Last accessed: 14.09.2020).
66. Options for the UK's relationship with the EU. URL: <https://www.instituteforgovernment.org.uk/summary-trade-after-brexit>. (Last accessed: 16.11.2020).
67. Pauline Schnapper. Brexit, or Theresa May's Headache. *Open edition journals*. 2018. №21. C. 21-34.
68. Policy and structure. URL: <https://www.britannica.com/topic/Labour-Party-political-party/Policy-and-structure>. (Last accessed: 08.08.2020).
69. Solodkyy S., Bielieskov M. Foreign Policy Audit: Ukraine – The United Kingdom. Institute of World Policy «Ukraine's Foreign Policy Audit, 2017. C. 4-55.
70. Theresa May becomes UK's latest Brexit political casualty. URL: <https://www.dw.com/en/theresa-may-becomes-uks-latest-brexit-political-casualty/a-46668055/> (Last accessed: 02.09.2020).
71. The «Soft Power» of Cultural Diplomacy. URL: http://www.open.ac.uk/socialsciences/diasporas/publications/cultural_diplomacy_vware.pdf. (Last accessed: 13.10.2020).
72. UK international priorities. URL: <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Politics/documents/2003/12/02/FCOStrategyFullFinal.pdf>. (Last accessed: 13.10.2020).

73. Ukraine seeks to reinvent its relations with the UK after Brexit. URL: <https://ukraineworld.org/articles/ukraine-explained/ukraine-seeks-reinvent-its-relations-uk-after-brexite>. (Last accessed: 22.06.2020).

74. United Kingdom - Foreign Policy. URL: <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/uk-forrel.htm>. (Last accessed: 13.10.2020).

PECULIARITIES OF BRITISH IMAGE POLICY ON THE INTERNATIONAL ARENA IN CONDITIONS OF BREXIT

Key words: Great Britain, European community, Conservative Party, United Kingdom, European Union, Brexit, referendum, Euroscepticism.

The relevance of the research lies in the fact that the process of gradual formation of the image component of Great Britain has not been specifically dealt with so far, or a little attention has been paid to this issue in scientific writings dedicated to other problems and mostly focused on other vectors of the UK's development on the political scene. Therefore, this issue is not sufficiently covered currently and requires a detailed study.

In today's world, nations are closely linked politically; therefore image is a mandatory component of the strategic achievement of the state. Since politics as a social phenomenon is diverse and means a constant intermingling of the relations of one state and those of other nations, it is important to have an image character, which not only characterizes the image and reputation of the state, but also extends to relations with other countries. Thus, considering the phased construction of the relationship between the UK and the European Union, creation of the UK image at the global level is a priority issue, which affects the way the UK will be perceived by other actors on the international scene.

In terms of history, the British community has always positioned itself as a powerful leader, having its own individual status among other countries of the world. For this reason, the complexity of relations with the European Union is traced at each stage of the search for a reliable model of cooperation between the two international actors. Ever since the beginning of building relationships with Europe, Great Britain has been somewhat wary of the integration process, which had its own principles and rules that contradicted the national views and identity of the British. Despite all the long period of history, Great Britain has not been able to quell its imperial pretensions and has not stopped fighting within and outside the

European grouping. As a result, unable to find common levers for cooperation and existence in one system, the United Kingdom took an inevitable and urgent step of leaving the European Union. Thus, many British people began to form their own ideas and models for building their future.

It is important to consider and analyse the image component as an important part of the entire British policy in a global context. Considering the image policy of the Great Britain on the international scene in the context of its exit from the EU, it is appropriate to describe the concept of Brexit itself and its consequences as well as to conduct its through study.

In our research paper, we examined the key points and changes in the UK's image on the basis of the adoption of official documents that played an important role in the formation of British relations with Europe and implementation of Britain's own image policy.

The research object is the foreign policy of Great Britain and that of the EU countries within the integration and disintegration processes.

The research subject is the peculiarities of the British image policy implementation on the international scene in conditions of Brexit and the new reality of building further relationship with the EU after the exit.

The aim of the present research paper is to examine and investigate gradual formation and transformation of the image component of the UK against the backdrop of troubled relationship with the EU from the outset to the crisis.

In accordance with the purpose, the **following research objectives** are defined:

- to determine the state of scientific development of the problem and to provide a description of the source base and research methodology;
- to analyse the stages of formation and development of the image policy of Great Britain;
- to trace the evolution of the British thought in the light of Conservative and Labour concepts regarding the development of the European foreign policy dimension;

- to reveal the main areas of the UK's image;
- to assess the information component of the UK's image;
- to explore the history of the UK's path to the membership in the European Union;
- to clarify the main contradictions that led to the break-up of the British relations with the European community;
- to analyse the consequences of Brexit for both parties and to identify the further ways of close partnership development on the international scene between the United Kingdom and the European in today's realities.

The chronological frames of this study include the period of from the early days of relations between the Great Britain and the European Union. The lower chronological boundary – 1940 – was identified due to the objective historical conditions, namely: the beginning of World War II and its end, after which the countries of Western Europe begin to form a close union. It was the time when the historic links of the European states with the United Kingdom started, its position on European integration was adopted and transformation of foreign relations with the Continental Europe began. The upper chronological boundary – 2016-2019 – is stipulated by the first referendum on Britain's membership in the European Union, Boris Johnson coming to office, adoption of the Law on Exit and transition period to find a future model of cooperation between the global players.

The geographical boundaries of the research cover the territories of the European Union, the territory of Great Britain within its state borders, the large island of Ireland and the United States.

The scientific novelty of the research is due to the lack of awareness of this problem in the Ukrainian and foreign political science and analytical works. The need for its scientific development and detailed study lies in supplementing and systematizing the knowledge about the image component as a core component of UK policy and its impact on relations with the European Union on the international scene.

Conclusions. From the very start, the British exceptionalism gave rise to the idea that the UK is so special and unique that it differs from all other countries of the world. With its own individual history, unlike any other, the United Kingdom is different from the Continental Europe and can boast of its model of pure parliamentarism, imperial past, values and political concepts. Image refers to the institution of power in the person of the ruling circle, which in the process of its activities creates a certain image and authority for its people and other citizens around the world. The incumbents in the face of the Prime Ministers of the United Kingdom, who pursue the core policy, are the most characteristic manifestation of the state identification and a certain image in the society. In terms of the British policy, we can say that traditionalism is important for the British household, and for centuries it has not been ready to accept foreign influence as dominant, which has resulted in the fact that the state has always stood for its own interests and demonstrated its strengths. Based on party documents, official speeches, interviews with politicians and memoranda, it is possible to form the image of the British people, which is one of the main aspects of the state's foreign policy strategy.

The British elite are very active in using cultural diplomacy, which encourages everyone to strive for the results that they want. At present, the United Kingdom is vividly demonstrating this policy and confidently asserting that it is a role model for every country. The main actors in cultural diplomacy are primarily cultural institutions located abroad. Important in this matter is the British Council, which is the leader of cultural diplomacy, which promotes British values and foreign policy interests of the state on the world arena and conveys it to the masses. This process is not that easy and short-term. Thus, the United Kingdom develops its brand, provides authority to the country, creates a certain image on the external market and increases its prestige in comparison with others.

Despite the entire history of the Great Britain, since the colonial times, it has been able to spread its own norms and principles, thus attracting other people to its culture and language. Despite the loss of colonies, the UK still remains a world leader in the areas such as economics, education, science and culture. By

definition, soft power can be described as a policy aimed at achieving foreign policy goals. The government is very active in implementing this policy by involving famous people into certain areas of life, funding various projects and organizations, fully supporting the initiatives in such sectors as education, tourism, sports, culture, etc. As a result of this policy, the promotion of British ideas, values and its certain image in the world is implemented much faster.

The United Kingdom is developing in such industries as education, tourism, sports, culture, science and technology, which demonstrate Britain's particular relevance on the international scene, improve and promote its image, give more visibility to the UK as a brand. The national image of this country represents respect for values, traditions and law, which creates a certain image of the state for the international community. Such educational and promotional activities is seen by the state as an important economic component. Involving and facilitating international actors provides an opportunity to expand the scope as well as increase the effectiveness of such policies. As a result of this political strategy, the United Kingdom promotes fundamental values ideas, presenting its name and brand in a global context.

In the modern world, information exists for establishing relations, shaping the image of politicians and influencing the public opinion, sometimes even through manipulation. It is useful to study the general political phenomenon in order to better understand how the media can interact with political beau monde for state purposes and what instruments are used to effectively protect Britain from foreign interference, which can lead to information warfare with serious consequences. The British elite are trying to strengthen the protection of their own information and develop a national image without hindrance. Currently, globalization is giving rise to mass communication that creates a certain reality and transforms the system of international relations.

Having examined the history, we can state that for Britain the path to unification with Europe was very complicated. Within its entire history, the United Kingdom has always tried to position itself as a state above others in status. Using

Europe as an important tool, Great Britain can strengthen its power around the world following its wish as well as promote its own interests, sell goods and services, create jobs and improve the living standards of its citizens by all means. In terms of security, such a connection with Europe gives the UK more protection than its separate existence. Through close cooperation, new challenges can be overcome by addressing serious threats.

For the European Community, Great Britain was an “inconvenient” partner and member due to the fact that the UK has constantly revised the rules of the EU membership, regarding its status in it, defending its own national interests. Ever since the beginning of their relations, the UK has allegedly built obstacles and put pressure on Brussels, dictating own rules. In its turn, Brussels has always tried to make concessions for the UK to get what it wanted. But, among other things, the great differences within the country and a growth of opposition forces increased the tensions in the country, which led to the political struggle and active movement of those who wanted to leave the European Union forever. As a result, the continuing chaos in the country and great demands from Britain were too negative for progress and increasing cooperation; they were rather destroying everything.

Summing up the premiership of all leaders in the country over the entire historical period of relations between the European Union and the United Kingdom, we can see the main reasons for Brexit, including the migration policy, which Britain was very wary of due to the inflow of migrants, who could be an additional burden on the national budget; an incredibly important reason was the issue of contributions to the Union’s budget as the UK was the state that paid the biggest amount without having any advantages; its own culture and traditions, different from the experience of the continent, which are its model of pure parliamentarism, its imperial past, its values and political concepts, which the UK neither wanted to abandon nor gave the prerogative to make decisions to the EU.

Overall, we can draw the conclusion that in today’s reality, it is very difficult to predict the future situation between Britain and Europe, and in this situation it is especially difficult to understand whether Britain will benefit from these

circumstances or mostly lose something after its exit. The urgent issue for Europe can be to prevent the possible intentions of other countries to leave the Union. We must say that the negotiations between them should conclude with a trade agreement; otherwise Britain will be subject to the terms of the World Trade Organization. If the United Kingdom takes an urgent decision seriously within the short term, not only from its own point of view but analysing the situation on the part of Europe, it is likely that compromise and balance will still be achieved, which will allow Britain to regain its position in the region. Therefore, the most convenient way for them to cooperate would be to meet British demands, without undermining the foundations of the European political integration project.

Checked by _____

DIE MERKMALE DER IMAGEPOLITIK GROSSBRITANNIENS AUF DER INTERNATIONALEN ARENA UNTER BREXIT-VERHÄLTNISSEN

Schlüsselwörter: Großbritannien, Europäische Gemeinschaft, konservative Partei, Vereinigtes Königreich, Europäische Union, Brexit, Referendum, Euroskepsis.

Die Aktualität der Arbeit besteht darin, dass es sich um den Prozess der allmählichen Herausbildung der Imagekomponente Großbritanniens handelt, mit dem sich bisher fast niemand beschäftigt hat und dem in anderen wissenschaftlichen Arbeiten nur wenig Aufmerksamkeit geschenkt wurde, wobei die ganze Aufmerksamkeit auf andere Vektoren der Entwicklung Englands in der politischen Arena gelenkt wurde. Heutzutage ist dieses Thema nicht ausreichend behandelt und erfordert detaillierte Ausarbeitung.

In der heutigen Welt sind die Staaten in enger politischer Verbindung miteinander, deshalb ist ein solcher Begriff wie Image ein notwendiger Bestandteil der strategischen Leistung eines Staates. Da die Politik als gesellschaftliches Phänomen vielfältig ist und ständige Verflechtung der Beziehungen eines Staates mit anderen Nationen bedeutet, ist dabei der Imagecharakter wichtig, der nicht nur das Image und den Ruf des Staates kennzeichnet, sondern auch sich auf die Beziehungen zu anderen Ländern erstreckt. Betrachtet man also den schrittweisen Aufbau der Beziehungen zwischen Großbritannien und der Europäischen Union, ist die Frage der Gestaltung des Images und des Bilds Großbritanniens in der Welt von großer Bedeutung, die die Wahrnehmung Großbritanniens von anderen politischen Spielern auf der internationalen Arena bestimmt.

Angesichts der Geschichte hat sich die britische Gemeinschaft immer als mächtiger Führer positioniert, der einen eigenen Status unter anderen Ländern der Welt hat. Aus diesem Grund wird die Komplexität der Beziehungen mit der Europäischen Union in jeder Phase der Suche nach einem wahrscheinlichen

Modell der Zusammenarbeit zwischen den beiden internationalen Akteuren verfolgt. Schon seit Beginn der Beziehungen mit Europa war England vorsichtig mit dem Integrationsprozess, der seine eigenen Prinzipien und Regeln hatte, was den nationalen Ansichten und der Identität der Briten widersprach. Während aller historischen Zeiten konnte Großbritannien seine imperialen Versuchungen nicht unterdrücken und hat nicht aufgehört, sowohl innerhalb als auch außerhalb der europäischen Gruppe zu kämpfen. Infolgedessen, ohne einen gemeinsamen Hebel für die Zusammenarbeit und Existenz innerhalb desselben Systems gefunden zu haben, hat es einen unvermeidlichen und dringenden Schritt unternommen, damit das Vereinigte Königreich aus dem europäischen Raum herauskommt. Daher begannen sich in den Köpfen vieler Briten ihre eigenen Ideen und Modelle für den Aufbau ihrer Zukunft herauszubilden.

Es ist wichtig, die Imagekomponente als einen wichtigen Teil der gesamten britischen Politik in einem globalen Kontext zu betrachten und zu analysieren.

Wenn man die Imagepolitik Großbritanniens auf der internationalen Arena unter den Bedingungen seines Austritts aus der EU betrachtet, ist es zweckmäßig, den Begriff des Brexit und seine Folgen zu behandeln und gründlich zu untersuchen.

In dieser Arbeit werden die wichtigsten Punkte und Veränderungen im Image des Vereinigten Königreichs auf der Grundlage der Annahme der offiziellen Dokumente untersucht, die eine wichtige Rolle bei der Bildung der britischen Beziehungen mit Europa und bei der Umsetzung der britischen Imagepolitik spielten.

Das Objekt der Arbeit ist die Außenpolitik Großbritanniens mit den EU-Ländern in Integration und Desintegration.

Der Gegenstand der Arbeit sind die Besonderheiten der Umsetzung der britischen Imagepolitik auf der internationalen Arena unter Brexit-Verhältnissen und die neue Realität des Aufbaus der weiteren Beziehungen mit der EU nach dem Austritt.

Das Ziel der Arbeit ist es, schrittweise Entstehung und Transformation der britischen Imagekomponente angesichts der problematischen Beziehungen mit der EU vom Anfang bis zum Moment der Krise zu untersuchen.

Zur Erreichung des gestellten Ziels sind die folgenden **Aufgaben der Arbeit** zu lösen:

- den Stand der wissenschaftlichen Entwicklung des Problems zu bestimmen und die Merkmale der Quellenbasis und die Methodologie der Forschung anzugeben;
- die Entstehungs- und Bildungsstadien der Imagepolitik Großbritanniens zu analysieren;
- die Entwicklung des britischen Denkens bis zu konservativen und laboristischen Konzepten hinsichtlich der Entwicklung der europäischen außenpolitischen Denkens zu untersuchen;
- die Hauptrichtungen des Images Großbritanniens aufzuzeigen;
- die Informationskomponente des Images des Vereinigten Königreichs zu bewerten;
- die Geschichte vom Englands Weg zur Mitgliedschaft in der Europäischen Union zu erforschen;
- die Hauptwidersprüche herauszufinden, die zur Trennung der Beziehungen Großbritanniens mit europäischer Gemeinschaft geführt haben;
- die Auswirkungen von Brexit für beide Seiten zu analysieren und weitere Wege für enge Entwicklung zwischen dem Vereinigten Königreich und der Europäischen Union als Partner auf der internationalen Arena in der gegenwärtigen Realität zu bestimmen.

Die chronologischen Rahmen der Arbeit decken den Zeitraum des Beginns der Beziehungen zwischen Großbritannien und der Europäischen Union ab. Die untere chronologische Grenze 1940 ist durch objektive historische Umstände bedingt, bzw. durch Beginn des Zweiten Weltkriegs und sein Ende, nach dem westeuropäische Länder sich vereinigten und seitdem historische Verbindung mit Großbritannien bestand, dass seine Stellung in Bezug auf die

Europäische Integration und die Veränderung der außenpolitischen Beziehungen Großbritanniens zu Kontinentaleuropa bestimmte. Die obere chronologische Grenze sind 2016-2019, als das Referendum über die Mitgliedschaft Großbritanniens in der Europäischen Union zum ersten Mal stattfand, als Boris Johnson an die Macht kam und die Übergangsphase zum zukünftigen Modell der Zusammenarbeit zwischen den Spielern der Welt entstand.

Die geographischen Grenzen der Arbeit umfassen das Territorium der EU-Mitgliedstaaten, die Staatsgrenzen Großbritanniens, große Insel Irland und die USA.

Die wissenschaftliche Neuheit der Forschung wird durch unzureichende Ausarbeitung dieser Problematik in ukrainischen und ausländischen politischen und analytischen Arbeiten geprägt. Die Notwendigkeit der wissenschaftlichen Entwicklung und detaillierten Untersuchung besteht darin, dass das Wissen von Imagekomponenten als Hauptbestandteil der britischen Politik und die Auswirkungen auf die Beziehungen mit der Europäischen Union auf der internationalen Arena systematisiert wurden.

Die britische Exklusivität hat von Anfang an die Vorstellung hervorgebracht, dass England so besonders und einzigartig ist, dass es sich von allen anderen Ländern der Welt unterscheidet. Mit seiner eigenen individuellen Geschichte unterscheidet sich das Vereinigte Königreich von Kontinentaleuropa und kann das Modells des reinen Parlamentarismus, die imperiale Vergangenheit, Werte und politische Konzepte betonen. Unter dem Image versteht man die Machtinstitution in der Person des herrschenden Kreises, die im Verlauf ihrer Aktivitäten ein bestimmtes Image und die Autorität für seine Bevölkerung und andere Bürger der ganzen Welt schafft. Die Machtträger im Namen der britischen Premierminister, die eine Grundpolitik verfolgen, sind kennzeichnende Manifestation der Identifikation des Staates und eines bestimmten Bildes in der Gesellschaft. Anhand der britischen Politik kann man nachweisen, dass die Tradition des englischen Hauses das wichtigste ist und England seit Jahrhunderten nicht bereit war, ausländischen Einfluss als dominant zu akzeptieren, deswegen hat

Großbritannien seine eigenen Interessen vertreten und seine Stärken demonstriert. Auf der Grundlage von Parteidokumenten, offiziellen Reden, Ansprachen, Interviews mit Politikern und Memoranden kann man ein bestimmtes Bild des britischen Volkes machen, das einer der wichtigsten Aspekte der außenpolitischen Strategie des Staates ist.

Das Großbritannien entwickelt sich in solchen Branchen wie Bildung, Tourismus, Sport, Kultur, Wissenschaft und Technologie, die die spezifische Bedeutung des Großbritanniens auf der internationalen Arena haben, sein Image verbessern und die Anerkennung des Großbritanniens als Marke fördern. Das nationale Image dieses Staates ist die Achtung vor Werten, Traditionen und Gesetzen, die ein bestimmtes System bilden, das ein bestimmtes Staatsbild für die internationale Gemeinschaft schafft. Trotz solcher Bildungs- und Förderaktivitäten sieht der Staat darin auch eine wichtige wirtschaftliche Komponente. Die Einbeziehung internationaler Akteure bietet die Möglichkeit, die Reichweite zu erweitern und die Wirksamkeit solcher Politiken zu erhöhen. Infolge einer solchen politischen Strategie bringt Großbritannien grundlegende Werte, Ideen voran, indem es seinen Namen und seine Marke in einem globalen Kontext präsentiert.

Die Masse an Informationen in der modernen Welt ist dazu da, um Verbindungen herzustellen, das Bild von Politikern zu formulieren und die öffentliche Meinung zu beeinflussen, manchmal sogar durch Manipulation. Das allgemeine politische Phänomen sollte in die weiteren Untersuchungen berücksichtigt werden, damit man besser versteht, wie die Medien mit dem politischen Beaumont für staatliche Zwecke interagieren können und welche Instrumente eingesetzt werden, um Großbritannien effektiv vor ausländischer Intervention zu schützen, auf deren Grundlage sich ein Informationskrieg mit schwerwiegenden Folgen entfalten kann. Die britische Elite versucht, den Schutz seiner eigenen Informationen zu stärken und ungehindert ein nationales Image zu entwickeln. Die Globalisierung erzeugt heute die Entstehung der Massenkommunikation, die eine bestimmte Realität schafft und das System der Beziehungen der internationalen Beziehungen verändert.

Die Untersuchungsergebnisse zeigen, dass der Weg zur Vereinigung mit Europa für Großbritannien sehr schwierig war. Trotz des gesamten historischen Zeitraums hat das Vereinigte Königreich immer versucht, sich als Staat zu positionieren, der andere Länder im Status überwiegt. Indem es Europa als wichtiges Instrument nutzt, kann das Vereinigte Königreich die Macht der Welt stärken, wie es will, seine eigenen Interessen fördern, seine Waren und Dienstleistungen verkaufen, Arbeitsplätze schaffen und damit sicherlich das Leben seiner Bürger verbessern. Aus Sicherheitsgründen bietet eine solche Verbindung mit Europa Großbritannien mehr Schutz als seine eigene Existenz. Durch enge Zusammenarbeit, die den ernsthaften Bedrohungen entgegenwirkt, ist es möglich, neue Herausforderungen zu meistern.

Großbritannien war ein "unbequemer" Partner und Mitglied für die Europäische Gemeinschaft, weil es im Laufe der Zeit die EU-Mitgliedschaftsregeln und seinen Status ständig überprüft und dabei seine eigenen nationalen Interessen verteidigt hat. Seit dem Beginn der Geschichte der Beziehungen zwischen ihnen, England baute Hindernisse und Druck auf Brüssel, diktierte seine eigenen Regeln, die Brüssel immer versuchte zu erledigen, um Großbritannien zu befriedigen. Als Folge zog es große Differenz aus dem inneren des Landes und das Wachstum der Oppositionskräfte, die Verstärkung der Spannung im Staat, was zu einem politischen britischen Kampf und zu einer aktiven Bewegung führte, die für immer die Europäische Union verlassen wollte. Infolgedessen haben das völlige Chaos im Land und die großen Forderungen Englands ein negatives Merkmal erhalten, um Fortschritte zu erzielen und die Zusammenarbeit zu verstärken, anstatt sie zunichte zu machen.

In der heutigen Realität ist es sehr schwierig, die zukünftige Situation zwischen Großbritannien und Europa vorherzusagen, und vor allem ist in dieser Situation nicht klar, ob Großbritannien von diesen Umständen profitieren wird oder doch im Grunde durch den Austritt aus der europäischen Union verliert. Die Verhinderung möglicher Absichten anderer Länder, die Union zu verlassen, wird wahrscheinlich ein aktuelles Thema für Europa sein. Es sei betont, dass die

Verhandlungen zwischen ihnen die Einigung über ein Handelsabkommen führen müssen, sonst wird Großbritannien den Bestimmungen der Welthandelsorganisation unterliegen. Wenn Großbritannien kurzfristig eine ernsthafte und dringende Entscheidung trifft, nicht nur aus seiner eigenen, sondern auch aus der europäischen Perspektive, ist es wahrscheinlich, dass Kompromisse und Ausgewogenheit immer noch erfolgreich sein werden, was es Großbritannien ermöglicht, seine Position in der Region wieder zu erneuern. Die günstigste Seite für die Zusammenarbeit zwischen den Ländern wird die Erfüllung der britischen Anforderungen sein, aber ohne die Grundlagen des europäischen Projekts der politischen Integration zunichte zu machen.

Geprüft von _____

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

на тему: «Особливості іміджевої політики Великої Британії на міжнародній арені в умовах Brexit»

Історичний контекст формування відносин дає підстави стверджувати, що Велика Британія 31 грудня 1991 року визнала незалежність України, вже через рік 1992 року були встановлені дипломатичні відносини між обома державами. Зближенню відносин між Україною та Британією стало відкриття Генерального консульства у Києві і в 1992 році воно стало посольством [19]. Такий хід подій наводить на висновок, що обидві країни стають більш близькими на двосторонньому, так і на багатосторонньому рівнях.

З огляду на поточний стан справ Великої Британії після виходу з союзу, можна стверджувати, що питання порядку денного вкрай змінилося для цієї країни. Співпраця з Україною не є виключенням. Не менш важливим є для України підтримка українсько-британських відносин [73], оскільки після Брекзиту Британія не має можливості підтримувати антиросійські санкції ЄС, що потребує введення нових власних санкцій з боку британських партнерів. На офіційному державному сайті Сполученого Королівства можна знайти окрему сторінку, присвячену українсько-британським відносинам. В ній повідомляється, що Велика Британія заохочує прагнення України вступити до європейської спільноти та зі свого боку, Британія сприяє новим позитивним змінам в таких сферах як економічні реформи, державне управління, боротьба з корупцією та інші [69]. Розвиваючи відносини, обидві країни працюють над покращенням питань енергоефективності, викорінюють міжнародну злочинність та загрози, тісно співпрацюють на рахунок економічних реформ.

Україна є важливою та має стратегічне значення для Британії. Існуюча програма підтримки від уряду Великої Британії на 2020-2021 рр., основною

метою якої є підтримка пріоритетів українського уряду для стабілізації конфліктів в економічній та безпековій сферах, втім, це не виключає включення фінансової допомоги для інших галузей України. На 2 зазначені роки, Велика Британія виділила суму більш ніж 40 мільйонів фунтів стерлінгів. Важливість економічної сфери та реформ для СК полягає в: реформованій та до вдосконаленій системі управління [69], що покращує якість послуг для громадян та робить значний внесок в стабільність, довготривалу безпеку та процвітання європейського континенту; створенні спеціального функціонуючого Суду з питань інтелектуальної власності, що буде забезпечувати ефективне управління та захист прав, покращуючи інвестиційне поле; реалізації програми ELECT, яка буде намагатися допомогти в боротьбі з корупцією, підтримувати виборчу адміністрацію в Україні та ефективність прозорих виборів. Неодмінно цікавим в цій програмі є залучення жінок до участі в політичному житті країни, а також орієнтація на підвищення впізнаваності та популярності жінок-лідерів в сучасному світі, поширення обізнаності суспільства відносно гендерної нерівності у політиці та її стереотипах. При цьому, програма пропонує спеціальні курси з лідерських якостей, які проводяться спеціальними інструкторами. В рамках цієї програми-допомоги, пропонується навчання від Британської Ради англійської мови для державних службовців, що допомагає Україні гідно представляти власну країну на світовій арені, а також перебувати в тісному зв'язку з міжнародними акторами.

Зв'язок Запорізького регіону з Великою Британією зазначений в цій програмі таким чином: сприяння інтеграції та просуванню рівності, допомагаючи збільшити різнобарвність українського суспільства. Проект підтримує нетрадиційні общини через українські організації громадянських суспільств, що проводять досить значні культурні заходи з інформаційним впливом в Запорізькій області.

Проект «Вчися розпізнавати медіаграмотність та критичне мислення» впроваджено для середніх шкіл та вчителів, що фінансується посольством

Сполученого Королівства. Його основна ціль полягає в навчанні медіаграмотності та обізнаності молоді, аби краще орієнтуватися в різних запропонованих вигадках стосовно ЗМІ та розподіляти основний масив інформації на корисний.

В галузі оборони, Велика Британія нарощує потенціал України, а саме Збройних сил від ворожих загроз. Освітні заходи, що проводяться британськими військовими для ЗСУ на суші та на морі, значно змінило ситуацію в Україні та врятувало багато людських життів. Неодмінно важлива допомога зі сторони партнерів надається Україні шляхом фінансування щодо урегулювання конфлікту та миробудівництва для людей, які найбільше постраждали внаслідок військових процесів на Сході України.

В соціальній сфері, Британською Радою проводиться робота стосовно зміцнення молодіжних центрів і організацій громадянського суспільства, щоб кожна людина могла бути залучена та отримати нові навички, які допоможуть впливати на своє особисте життя. Такий напрямок сприяє підвищенню соціальної згуртованості.

Гуманітарна допомога з боку Британії надається громадянам, які зазнали психічних, соціально-економічних проблем внаслідок військового конфлікту на Сході України. За рахунок фінансування, стає можливим покращення умов життя цих людей, зниження їх вразливості внаслідок вищезазначених причин. Це також допомагає громадянам отримати важливі послуги та товари, необхідні для людського життя.

У галузі науки, Британська Рада фінансує культурні та освітні програми та проекти, що допомагають збільшити культурний потенціал України. Проект Creative Spark, який реалізовується в Україні з 2018 та продовжується до 2023 року [69], покликаний сприяти співпраці партнерських вищих учбових закладів України та Великої Британії для підтримки та розвитку творчого потенціалу.

Наразі основним головним питанням у стосунках між Україною та Сполученим Королівством є укладення нової торговельної угоди. Попри те,

що перехідний етап з Європейським Союзом для Британії закінчується 31 грудня 2020 року, український уряд хоче взяти за основу Угоду вільної торгівлі України з ЄС за основу для укладення нового договору для двохсторонніх відносин [3].

Прийшовши до влади, новий Голова від української спільноти Володимир Зеленський здійснив один з найважливіших кроків в сфері міжнародних відносин за початок свого президентства в Україні. Офіційний візит В. Зеленського до Великої Британії на початку жовтня підтвердив особливий характер дружніх та чесних стосунків між двома державами. Під час цього візиту Президент України відвідав членів Королівської сім'ї та зустрівся з нещодавно новим прем'єр-міністром Лондону – Борисом Джонсоном [9]. В ході цієї зустрічі була підписана історична угода про політичну співпрацю, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Великою Британією [5]. Англія підкреслила, що реформи та верховенство закону є елементом економічного зростання, а британський уряд завжди демонстрував прихильність до українського питання в умовах російської агресії. Меморандум співпраці був закладений з метою розвитку та підтримки можливостей Воєнно-морських Сил Збройних Сил України шляхом поставок сучасної військової техніки та новітнього озброєння [62]. В цьому документі зазначається інформація стосовно співпраці в сфері мирного вирішення конфліктів, оборони та безпеки, прав людини.

Запорізька область є не менш важливою з посеред інших, яка має потужний економічний потенціал, завдяки чому може гідно презентувати Україну на міжнародній арені [19]. Завдяки Запоріжжю Україна займає 1 місце в сходинці за обсягом промислового виробництва, що надає країні гідних умов для конкуренції та економічного достатку в цьому питанні. Металургійні комплекси є основними важелями в економічній сфері, якими може похизуватися Україна та завдяки чому може забезпечувати інші країни продукцією важкої промисловості. Серед основних представників промислових підприємств Запоріжжя, що є лідерами не тільки серед країн

України, а й світового простору, можна назвати: ВАТ «Запоріжсталь», ПрАТ «Електрометалургійний комбінат» Дніпродзержинськ, ВАТ «Запорізький завод феросплавів», АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», «Запорізький титаново-магнієвий комбінат» [19] .

Отже, Україна активно співпрацює з Великою Британією в різних галузях життєдіяльності та рішуче крокує вперед, підтримуючи двосторонній формат відносин , працюючи над новими завданнями на майбутнє, щоб бути на порозі сучасності. Завдяки фінансовій допомозі та ефективному стратегічному плану українського уряду з британським бондом, дружнім відносинам між ними, можливим стає для України відповідати новим викликам та гідно конкурувати з іншими міжнародними акторами.